

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Haupasi
in
Aphor
ipocra

61

H65

Aph.c.

563

Est. ss. t. s.

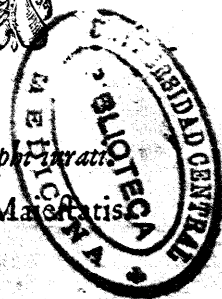
APHORISMI
HYPPOCRATIS
 E GRAECO IN LATINVM VERSI,
 ET LVCULENTISSIMIS ENAR-
 RATIONIBVS ILLVS-
 TRATI.

Authore, Nicolao Haupasio Atrebatensi Medico.

D V A C I.

Typis Iacobi Boscardi, Typographi Curat.
 Cum gratia & Priuile. Regiae Maiestatis.

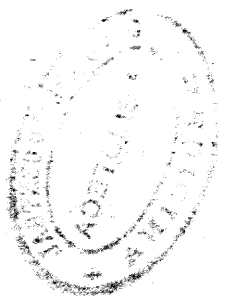

C Oncessum est ac permissum Regiæ Maiestatis pri-
uilegio Iacobo Boscardo in academia Duacensi ty-
pographo iurato, vt imprimat librū inscriptum: *Apho-
rismi Hyppocratis, Ex Græco in latinum versi & luculentissi-
mis enarrationibus illustrati, Auctore Nicolao Haupasio
Attrebatenſi Medico*, eumque per omnes ipsius re-
giones diuendat. Estque ab eadem Regia Maiesta-
te cautum, ne aliquis ad octennium aut im-
primat, aut alibi impressum vendat:
sub pœna in ipso Priuilegio
contenta.

Datum Bruxellæ. 1563. 10. Septemb.

Subſig. de la torre.

AMPLISSIMO ORDINI SENATORIO
Reipublicæ Attrebatensis Nicolaus
Haupafius Lybessarius Medicus Sa-
lutem.

MVLTIS nominibus infœlici huic nostro seculo gratulandum videretur (NOBILISSIME SENATVS) Si quam quisque nouit artem, eam solam exerceret, in hanc totus incumberet. Nimirum, si soli Theologi, Theologiam solam tractarent. Soli Medici, Medicinã solam. Sed (proh dolor) Vt passim videre licet Textores, Lanios, Histriones, Cæcos, impudenter & sine aliqua sacrosancti cultus verecundia, de diuinis arcanis, inter pocula frequenter, & in culinis, aut officinis suis, disceptare: sic videmus hodie non paucos, qui cum primum vino agris interdicere, & prisanam nominare didicerint, etiam si legere vix sciant, protinus artem medicam professi, miseris mortalibus, magno Reipub. dispendio, passim imponere non erubescunt. Adeo parum pudet, imperitum vulgus omne Medicinam, Dei donum, hominum saluti maxime necessarium, tam audenter pertractare, ac si nullius momenti esset, hæc ipsa ars, quantumuis operosissima. Quæ non vna, nec altera, sed omnium plane disciplinarum consortio, ac infinitarum cognitione rerum, nisi extructa, comparataq; sit, verè Medicina non censetur. Vt orbem illum disciplinarum quem Græci, ἰατρικὸς ποικιλίαυ vocant, absolutè tenere oporteat eum, qui perfecti Medici nomen cupit demereri. Nos itaque, intra artis huius nostræ limites coerciti, nunquam nos extra quæritantes, Hippocraticorum Aphorismorum diuissimam supellectilem, sacra mysteria, ac verissima rei medicæ oracula, è Græco in Latinum, qua potuimus diligentia, doctissimū Plantium proximè sequui, transtulimus.

A ij. Et bre-

Et breuibus, sed perspicuis tamen enarrationibus, illustrauimus:
Ac in certos tomos, & varias sectiones, pro varijs medicinae scio-
pis, diligentius quam antea feceramus, partiti sumus. Porro no-
ster hic labor, an placeat male feriatis quibusdam hominibus, mo-
do gratus sit bonis, ac doctis viris, parui pendimus. Non enim ig-
noramus quam difficile sit omnibus satisfacere. Sunt enim qui ni-
hil probant, nisi quæ audire consueuerint. Sunt alij, qui prætere
quum sciant nihil, omnibus tamen oblateralit obgannuntq: &
omnia quæ fecerint alij, vituperare non erubescunt: Adeo ut qui
minus sciant, minus habeant pudoris. Verum, cum iustum sit om-
nibus, in Reipublicæ vsum, nullum non lapidem mouere, non cessa-
bo, quamdiu hanc mortale vitam degam Reipublicæ prodesse. Et
si aliquid scribere, & ægros visere, sit eam ipsam iuuare: In hoc to-
rum semper meum negotium, labor meus, mea quies. EXCIPE
igitur Humanissime Senatus. Xenium hoc, tanquam mei
erga te amoris & obseruantiae testem. Excipe (inquam)
qua benignitate habes & amplecteris bonos
omnes ac studiosos. Quod si facias,
maiora breui da-
bimus.

INDEX.

Totum opus partitum est in quadraginta
duas sectiones.

Prima tractat de his qui ad me 20. Qui ad apoplexiam.	46
dendi generalem methodū spe 21. Qui ad epilepsiam.	46
Itani folio.	1 22. Qui ad insaniam & melan-
2. De his qui ad victus rōnem.	6 choliam. 47
3. Qui ad purgationem.	13 23. Qui ad dolores oculorū. ibid.
Quarta qui ad prædictionem.	19 24. Qui ad morbos oris gutturis
Quinta qui ad vrinas.	26 & faucium. ibid. facie 2
Sexta qui ad egestionem.	28 25. Qui ad morbos pulmonū. 48
Septima qui ad excreationes.	29 26. Qui ad pleuritidem. 50
Octava qui ad sudores.	30 27. Qui ad morbos cordis & vē
Nona qui ad rigorem.	31 iriculi. 57
Decima qui ad morbos in muta	28. Qui ad morbos hypochond-
tionibus aëris.	32 driorum. 52
Vndecima qui ad morbos tem-	29. Qui ad morbos ventris. 52
porum.	33 30. Qui ad morbos iecoris. 53
Duodecima qui ad morbos tem-	31. Qui ad lienosos. ibid.
peraturarum.	35 32. Qui ad hydropem. ibid.
13. Qui ad morbos in mutationi-	33. Qui ad regium morbum. 54
bus temporum.	36 34. Qui ad morbos intestinorū 55
14. Qui ad morbos cuiuslibet æ-	35. Qui ad morbos rerum & ve
tatis.	38 fice. 56
Decima quinta qui ad balneo-	36. Qui ad hæmorrhoides. 57
rum usum.	40 37. Qui ad morbos mulierū. ib.
16. Qui ad morbos capitis.	42 38. Qui ad morbos gravidarū 58
17. Qui ad somnū & vigiliā.	43 39. Qui ad chyrurgiam. 62
18. Qui ad phrenitidem & deli-	40. Qui ad erysipelata. 64
rium.	43 41. Qui ad cancerum. 65
19. Qui ad convulsionem.	44 42. Qui ad podagram. ibid.

Aphorif-

APHORISMI HIPPOCRATIS
E GRAECO IN LATINVM VERSI ET LVCV-
LENTISSIMIS ENARRATIONIBVS IL-
LUSTRATI. AVTHORE NICO-
LAO HAVPASIO ATTRE-
BATENSI ME-
DICO.

Prohæmium totius operis.

VIta brevis: ars longa: oc- *Vita humana tempus (vnius ho-*
casio autē præceps, pe- *minis duratione terminatum) si*
riculosum experimētum *ad artem medicam discendā con-*
Arduū iudicium, neq; so- *feratur, arctum nimis breueque est*
lum decet sese oportuna *Ars enim quum ob multarum ac*
facientem præstare, sed & *variarum perscrutationem rerum*
assistentes, & externa. *quas exigit, tum verò ob diuerso-*
rum quoque negotiorū in hac sus-
cipiendorum occasionem, præcipitem ac fere momentaneam vere pro-
lixa est. Præcipitem dico occasionem. Humanum enim corpus præ-
sertim ægrum artis subiectum huius, temporis articulo transmuta-
tur: à comoderatione dimouetur perpetuoque fluit. Vita igitur bre-
uis ad artē longā perdiscendam (nisi hæc ipsa infinita quidem ars,
aphoristice breuibz sententijs circumscribatur, haud sufficit. Rur-
sus humanū hoc corpus, quum dignitate nihil non præcellat, cæterisq;
rebus caducis ac fluxilibus debeat anteponi, periculosa est eorū quæ
ipsum iuuant experientia. Ratio denique per quam quid sit in mor-
borum oppugnatione agendum dijudices quum ob alia multa, tum
maxime ob varias medicorum sectas difficultate non caret. Porro
in his omnibus singula sic comparata esse oportet, ut non solum me-
dicus

dicus ea præstet quæ ad morbi propugnationem sunt necessaria, & remedium ager, nequid propria delinquat intemperantia medico sagaci, idonea remedia præcipienti in omnibus obtemperet & ministri suo munere exacte fungantur, nec incommodent moror ei tumultus querimonie & alia externa.

QVISPECTANT ADMENDI METHODVM
GENERALEM.

Sectio prima.

EX duobus doloribus si mul non eundem locum occupantibus qui vehementior est alterius sensum obfcurat. 46.2. *Si duo dolores eodem tempore egrum exercent, non tamen eodem in loco, qui magis urget & agrotantem ipsum plus alio molestat, alterius vim sensificam ad sese trahit spiritus ac humores minoris causas doloris, cucurbita modo haurit, rapitque & efficit ut minus percipiatur alter ille. 46.2.*

IN RELIQUIS REBUS HUMANIS VT
IN EXERCITIIS, PLVRIMUM
HABET MOMENTI CONSVETUDO.

Quotidianis laboribus assuefacti, etiã si inualidi sunt, vel senes, insuetis quavis robustis & iuuenibus, *Omnem assuetum laborem facilius vel puer, vel senex quam non assuetus homo, etiam robustus vel iuuenis sustinet. Exercitium.* Gal. 2. de diff. febrium. **cilius**

cilius consueta ferunt exercitio enim tria hæc parantur, partim durities, caloris augmentum & spirituum motus citatio. 49.2.

CONSVETA OMNIA INSVETIS MINVS NOCENT.

Longo tempore cōsueta *Cibus, potus, vigilia, calefactio* quamuis deteriora sint, *nes, refrigerationes, & alia quæ* insuetis tamen minus mole *longo temporis intervallo & assuetudine, in natura familiari* sta esse solent, quapropter *ad inusitata quoque aliquā tatem transferunt etiam si deterius* do facienda mutatio. 50.2. *ora sint insuetis, minus tamen, & nihilominus ne per sortem humanam inopinatis rerum casibus nullo tempore non subiectam, insuetis vii repente cogamur: vtile imprimis fuerit, omnia tentare, & ad insueta identidem transire. 50.2.*

Semel, multum, & repē *Porro, quanquam ad insuetate vacuare, vel replere, subinde transire sit vtile, repente tamen & affatim vacuare, re, vel alio quouis corpus mouere, calefacere, refrigerare, vel quomodocunque corpus humanum mouere, periculosum est. Quemadmodū igitur omne autem quod fit, securum, cū nimium eo quod commodationem destruit naturæ aduerbno, ad aliud facienda est sum inimicumque est: ita quicquid paulatim fit: securum est, & periculo vacat: præsertim, ubi quis ab assuetudine, in insuetum progreditur. 51.2.*

Anxietu-

ANxietudo, oscitatio, *Anxietudinem, oscitationem,*
 horror, vinum æquum, *horrorem, vinum æquali portio-*
 æqua permistū aqua epo- *ne aquæ sumptum, morbi cau-*
 tum soluit. 56.7. *sas concoquit, & vacuat, cor-*
pūsque temperat. 56.7.

QVO PACTO SITI EST MEDENDVM
 QVAE NOCTV OBORITVR.

QVibus noctu bibēdi est *Qui noctu admodum sitiunt,*
 auiditas, ijs admodum *(admodum dico) exigua enim*
 sitiētibus obdormire bo- *sitim, citra potum (quiuis facile*
 no est. 27.5. *rollerat) si obdormierint, bonum*
est. Concoquitur enim per somnum utique, & subsidit, quaecunque
fuerit sitis deprauata causa. 27.5.

Non si recta ratione fa- *Si nobis omnia ad morbi op-*
 cienti omnia, secūdum *pugnationem necessaria ratione*
 eam minus succedat, proti *facientibus, non statim ex praesi-*
 nus ad aliud transeundum, *dijs adhibitis conspicua utilitas,*
 modo illud constet quod *rationi congrua appareat. Non*
 ab initio visum fuerat. 52.2. *statim ad aliud medicamentum*
facultate diuersum (perseuerā-
re morbo qui prius fuerat) progrediendum. Nonnulli enim sunt
affectus qui agrè quidem per initia remedijs cedunt, nobis tamen
id agere perseuerantibus, quod iudicatio suggerit, vincuntur tan-
dem ac debellantur. 52.2.

RVptiones quæ ex dorso *Quaecunque rheumata ac do-*
 ad cubitū descendunt, *lores per ruptionem excitata ex*
 venæ sectio soluit. 22.6. *dorso, in cubitū (sanguine aut*
humoribus ruptionis locū deferentibus) descendunt. Hæc per
venæ cubiti sectionem reuelluntur, ac solvuntur. 22.6.

SECTIO PRIMA.

DE REMEDIORVM APPLICAN- DORVM TEMPORIBVS.

Inchoantibus morbis, si- *Circa morborū vniuersalia ini-*
quid mouēdum videtur, *tia, in quibus sanè morbis, spes*
moue vigentibus autē qui- *aliqua sanitatis est futura, si*
escere, multò satius est. *quid videtur mouendum (vide-*
29.2. *tur autē dum turgent humores)*

moue. Vena nimirum sectione, vel purgatione, vt minorem his
presidijs factam materiam, natura facilius concoquat. Morbo
autem consistente, quum ob alia multa, tum verò, quia vis ari-
malis eo tempore magna ex parte fatigata est, quiescere satius fu-
erit. 29. 2.

CAVSAM PRECEDENTIS SEN- TENTIE DECLARAT.

Circa initia & fines mor- *Itaque circa morborum initia,*
borum, remissiora sunt *si quid videtur mouēdū, moue.*
omnia in vigore vehemē- *etc. Nam circa hæc eadem in-*
tiora. 30.2. *itia ac fines, vigilia, accessiones,*
dolores, inquietudines, sitis, & id genus alia symptomata, omnia,
minus infestant. Morbo autem consistente, dum natura humo-
rum coctioni dat operam magis. 30. 2.

**NON SEMPER A MITIORIBVS VT QVI-
DAM PRAECIPIVNT SED A SVM-
MIS QANDOQVE PRAESI-
DIIS INCHOANDA.
CVRATIO.**

AD extremos morbos *In morbis qui statim in sum-* *Quis*
extrema exquisitè com *mo vigore cōsistunt (quibus & morbus*
parata remedia optima. *gro moriendum prorsus, nisi peracutus.*

6. 1.

iamiam succurratur magna su-
spicio est) leuiores remedia non sunt tentanda. Mox grauiora si
nihil profeceris adhibēda sed & maxima præsidia & omnimoda
inēdia (quæ his morbis peracutis optima curationes sunt) accele-
rari, principioque adhiberi, ne mors ægrum preripiat, debent. 6. 1.

Sectio secunda

QVI AD VICTVS RATIO- NEM INSTITVENDAM ATTINENT.

NON satiētas, nō fames *Non satiētas, non fames, neq;* *Aph. 52.*
neq; aliud quicquam *aliud quicquam horum bonum 2. fol.*
quod naturæ modū exce- *est quod mediū excesserit. Itaq;* *Hipp. 6.*
ferit bonum. 4. 2. *cibus, potus, vigilia, Venus, om-* *epidemi*
nia mediocria sunt. 4. 2. *parte. 6.*

SI VACVATIO AVT ALTERATIO
SENSIM FIAT, SIC ETIAM
VTRIVSQUE CORRE-
CTIO PAVLATIM
ADMINISTRARI
DEBET.

12. me-
thod.

QUæ longo tempore ex- *Corporum longiore temporis in*
tenuata sunt corpora *teruallō valde extenuatorum*
B ij. *senſum*

SECTIO SECVNDA.

sensim reficere oportet, humores consumpti sunt, spiri-
quæ verò breui, repente. *tus evaporari, carnes tabidae, &*

7. 2.

partes coctioni distributioni san-
guificationi q̃ seruientes graciles factæ, nec possunt tantū conficere
alimenti, quanto ad subitam omnium reparationē opus est. Talia
igitur corpora tenuiter ac sensim refici debent. Contra breui tem-
pore extenuatorum corporum, soli spiritus, vna cum humoribus
solis exhausti sunt. Quocirca celeriter quidem ac plenius restitui
possunt. Id autem agendi fiduciam nobis concedit, solidarum in
his parium robur. 7. 2.

Gal. in
cōment.

Signa cō
ualescen-
tiæ de ne-
gata à
morbo.

SI à morbo cibum capes- *Si quis ex his qui à morbo con-*
cēs quispiā, vires nō re- *ualescunt, cibum appetens, &*
cipiat copiosiore alimēto *abunde comedens, vires, vi mor-*
corpus onerari indicat. Si *bi, amissas haud recuperet, co-*
verò modice epulanti idem *piosiore eum vti cibo signū est,*
eueniat vacuatione indi- *quem cibū facultates natura-*
gere sciendum est. 8. 2. *les imbecilles in succum conuer-*

tere nequeunt, neque in sangui-

nem mutare. Contra à morbo quis non appetens nec comedens, si
non roboretur, eius corpus vitiosis etiamnū humoribus repletum
esse ac vacuatione egere indicium certum est. 8. 2.

Si à morbo belle comedē- *Si cui à morbo cibum capienti,*
ti corpus nō proficiat, ma- *corpus nequaquam augetur po-*
lum. 31. 2. *tentia qua ipsum nutritur im-*
becillis est, & malī supersunt humores, cum quibus, quicquid in-
geritur, statim corrumpitur. 31. 2.

QUia aduersa valitudine *Contingit vt plurimum, vt qui*
abunde initio come- *cunque conualescentes inter ini-*
dunt, nec proficiūt, ij ferè *tia bene comedunt, & nihil sub-*
tandem omnes, in cibi fa- *inde proficiunt, sed imbecilles*
stidi-

stidium incidūt: Contra, *manent, in fine rursus neque ap-
qui initio forti inedia vfi, petant, neque comedāt, & male
cibum postea appetere in- tandem à morbo liberentur.*
cipiunt, inualetudine fa- *Causæ prius dictæ prauorū hu-
cilius liberantur. 32. 2.* *morum reliquiæ, & eorundem*

*copia ex alimētis superfluis au-
Et. Qui verò principio vehementer à cibus abhorrent, nec inge-
rūt plus quàm vires adhuc imbecilles conficere queant, postea au-
tem bene appetunt, ij sanè melius quàm priores degunt. 32. 2.*

Impura corpora quo ma- *Vitiosis humoribus referta cor-
gis nutriueris eo magis pora vacuatione egent, non au-
læseris. 10. 2.* *tem refectiōe (ea scilicet, quæ
per cibos fit) Ipsa enim, quo magis nutriueris, eo magis cacochi-
miam augebis ac lædes. 10. 2.*

*Corpora
cacochi-
ma nō re
fectiōe
agent.*

Facilius est potu refeci, *Reficere corpora nostra, facilius
quàm cibo. 11. 2.* *est liquidis alimentis, quàm soli
dis, hæc enim facilius, illa verò difficilius, alterantur, cōcoquun-
tur, distribuuntur. 11. 2.*

*Liquida
ocius ali-
solida nō
cito.*

Vbi præter naturam co- *Quotiescunque tantum cibi in-
piofior cibus ingestus gestum est, ut ab eo virtus gra-
est morbum inde creati in- uetur, nec concoquere valeat,
dicat sanatio. 17. 2.* *ut morbi ex repletionē genere-
tur necessum est. Quos morbos inde creati argumēto est, quod per
vacuationem (plenitudine sublata) sanatio succedit. 17. 2.*

*Morbi
ex nimi-
ciborū i-
gestione*

Eorum quæ conferim *Quæ breui tempore, & statim
& celeriter alunt, cele- simulatque assumpta sunt vni-
res etiam excretiones fieri uersum de se quicquid habent
solent. 18. 2.* *alimenti impertiunt, ea etiam
corpus permeant celeriter & veloces excretiones efficere solent.*

*Quæ oc-
us alun-
celerite
permea*

18. 2.

B iij. Victus.

SECTIO SECUNDA.

*Victus
tenuis.*

*Tot de-
bent esse
victus
tenuis
differen-
tiæ, quot
morbo-
rum fi-
nes.
Vires se-
per foue-
de sunt:
ut mor-
bo pares
fint.
Aph. 31.*

Victus tenuis, atque ex-
quisitus, in morbis qui
dem longis semper, in acu-
tis verò vbi non cōueniat
parū tutus. Et rursus vi-
ctus qui ad extremam per-
uenerit tenuitatem, mole-
stus. Siquidē quæ ad sum-
mam plenitudinem perdu-
ctæ sunt repletiones mole-
stæ. 4. 1.
*Victus qui per pauca fit, aut
per ea quæ parū nutriūt, quæq;
potius morbo quàm viribus re-
spondet edulia. In morbis qui-
dem qui quadragesimū trans-
cendunt diem, semper periculo-
sus, eo quod vires demoliatur,
quas ut morbi longitudini pa-
res sint, fouere satius est. In
acutis quoque ex degeneratio-
ne, ob morbi pariter diuturnita-
tem periculosus, sed ut omnes repletiones, quæcunque ad extremū
deueniunt (ut prædictum iam est) molestæ sunt. Sic omnimoda
inedia toti nouerca naturæ incommodis referta est. 4. 1.*

QUIBUS AEGROTANTIBVS ET QVA
MORBI AETATE TENVIS VI-
CTVS CONFERAT DOCET AC ER-
RORES QUI ALIAS INTENVI ALI-
AS IN PLENIORE VICTV COM-
MITTUNTVR INTER SE CONFERT
DETERIOREMQUE ESSE COMMV-
TATIONEM AIT A TENVI IN-
TEMPESTIVE ADHIBITO
VICTV IN PLENIOREM
QVAM CONTRA.

In tenui victu peccant æ-
groti, quo fit ut magis læ-
dantur. Siquidē quoduis
*Delinquunt, qui aut ex indu-
stria, aut ex medicorū præscri-
pro, tenuem sibi victum, dum
pecca-*

peccatum grauius in hoc
quàm in pleniore victu so
let esse. Eadem de causa fa
nis etiam valde tenuis, sta
taq; & exquisita victus ra
tio parum tuta, quia erra
ta grauius ferunt. Quare
tenuis exactusque victus
paulò pleniore existit ma
xima ex parte periculosi
or. 5.1.

*agrotant intempestiue eligunt.
Proinde, dum ad cibos (exigen
te natura per præcedentem ine
diam debili) circa morbi vigo
rem (in quem demum omnium
sanè qui per morbum ipsum exhi
beri debuit, victus tenuissimus,
reseruandus fuerat) redire cogun
tur, maius percipiunt detrimen
tum, quàm si per initia paulò li
beraliore vsti fuissent alimento.*

Gal. a
Gleuc.

Quicquid enim committitur delicti, grauius fit in tenui intempe
stiuè adhibito victu, quam in eo qui aliquanto vberior extiterit.
Propter hanc etiam causam (ut exemplo res ipsa sit manifestior)
Sani, qui tenui, constitutoq; victu vii consueuerunt, si quando
committant errorè, molestius hunc ferunt, quàm si largiore antea,
vsti fuissent alimento. Itaq; tenuis et admodum exquisitus victus,
magna quidè ex parte (quod is scilicet nonnunquam ex vstu quoq;
su) eo qui paulò fuerit vberior, magis periculosus existit. 5.1.

IN PERACVTIS MORBIS EXTRE
ME TENVISSIMO VICTU
VTENDVM ESSE.

Morbis
peracutis.

QVù morbus peracutus
est, extremos protinus
labores habet, summeq; te
nuissimo victu est vten
dum. Quum verò mini
me sed pleniorè victum
licet exhibere, tantum
ubi vtrique morbus peracutus
est, primos circiter quatuor sep
temue dies maximas habet ac
cessiones symptomata maxima,
maxima omnia quæcunque æ
grum offendere possunt. His
itaque morbis primis omnino
de

Morbis
peracutis
quis

SECTIO SECVNDA.

de extrema victus tenuis diebus inediā, morbis iam co-
ratione remittendum quā- sistentibus ferè necessariā
to extremis morbus fuerit (quod tunc à morbi oppugn-
remissior. 7.1.

tione auocare naturam pericu-
lum sit) inediā (inquā) (si pe-

vires per quæ ætatem & cetera liceat) præscribere oportet, ubi v-
rò morbus minus fuerit acutus, seruisque ad vigorem perueniri
tanto liberalius cibum exhibebis, quanto tardius vigorem mor-
bus est adepturus, per initia, scilicet vberius, instante vigore par-
cius, consistente morbo, tenuissime. 7.1.

Gal. ad
Glauc. 1.
Ratio a-
lendi æ-
gros.

IN GENERE QVALIS VICTVS IN OMNIVM MORBORVM VIGORE ESSE DEBEAT INDICATI- ONE A MORBI TEMPO- RE SVMPA.

QUum morbi vigor est Quò tēpore morbus in suo vi-
maximus, tū vel tenu- gore constiterit (quem, scilice
issimo victu vtendum est. vigorem declinatio mox futu-
8.1. ra exceperit, quam declinatio-
nem sanitatis nunciam, tum curatione, tum victus ratione inten-
dimus) tenuissimo victu vtendum, vtendum (inquam) ne natu-
ram ipsam, malorum humorum coctioni in ipso vigore fortiter
impeditam, ad aliā, nempe ciborū coctionem distrahamus. 8.1.

Deplora-
torū cu-
rationē
aggredi
nō licet.

Aph.
præced.

AEGROTANTIS VIRES PERPEN- DENDAE AD VICTVM RECTE INSTITVENDVM,

QUid quod agrotum Porro coniectari oportet, an
ipsum medici conie- agrotantis vires quarū gratia,
aturam

auram adiuuare oportet nō morbi, *nutrimus, morbo qua*
deco an cū præscripto vi- *morbus est, assiduā semper ine-*
ctu perstet ad morbi vsq; *diam efflagitante, cum victu*
vigorem & an ipse prius de *quem prescripserimus sufficiat,*
ficiat imparque cū tali vi- *ac perdurare possint, donec mor-*
ctu succumbat, quā cedat *bis in suo vigore consistat, &*
morbus & hebetescat. 9. 1. *nunquid aeger prius succumbat,*
nec possit cum illo victu citra
virium lapsum perdurare. Nam valida si sint vires satis, ut cū
hoc ad vigorem vsque morbum perducere queant, sanè morbus
ex necessitate quidem deficiet, ac retundetur. Sin contra, victui
tantum adiiciendum erit quantum natura imbecillior ex postu-
lauerit. 9. 1

*Morbus
qua mor-
bus est, as-
siduā ine-
diā effla-
gitat.*

*Ratio al-
lendi æ-
gros indi-
catione
sumpta à
viribus.*

IN OMNIBVS IN VNIVERSVM MOR-
BIS CIRCITER CONSISTENDI
TEMPVS TENVITER CIBAN-
DVM ESSE.

QVibus itaque vigor ita *Quemadmodū igitur, in pera-*
tim futurus est, tenui- *cutis morbis, ut prædictum est*
ter statim habere oportet: *sūmè tenuissimo victu (omni-*
quibus autē posterius, et in *moda scilicet inedia) vii necesse*
ipso vigoris tēpore et pau- *est. Sic omnibus alijs morbis*
lō sub ipsum cibus subtra- *quibus haud multò post primā*
hendus: Antea verò pleni- *inuasione vigor futurus est,*
us alendū, ut ægrotus per- *tenuissimus victus est necessa-*
ferre queat. 10. 1. *rius. Quibus verò non conse-*
stim sed posterius consistendi tempus futurum est: ijs & ipso cō-
sistendi tēpore, et paulò ante (ob causam dictā) cibus subtrahen-
dus est. Priore verò tempore plenius cibandum ut aeger ad vi-

Ap. 7.

C gorem

SECTIO SECVNDA.

gorem durare valeat. 10. 1.

*Aph. 8.
Et. 9. 1.*

POSTQVAM EX SVMMO TOTIVS
MORBI VIGORE, ET VIRIBVS AE-
GROTANTIS, CIBANDI CONSI-
LIVM PETENDVM ESSE DOCV-
IT. NVNC QVOMODO
MEDICVS PARTICV-
LATIM CIBVM OF-
FERAT DOCERE
AGGREDI-
TVR.

*Accessio
quid.*

IN ipsis tamē accessioni- *Sed, et de febribus primo quide*
bus, cibū adimere oportet, nam præbere, noxium. *continuis, et continenteribus, vi*
aliquid agamus. In principio.
Et cum per circuitus irri- *augmento, ac vigore totius ex-*
tantur morbi, in ipsis exa- *acerbationis ipsarum, à cibo ab-*
cerbationibus abstinendū. *stinendum: et non nisi (ob cau-*
sam antedictam) in declinatio-

11. 1

Aph. 8. 1

ne cibandū. Quibus autē in morbis, per circuitus, accessione.
subeunt (ut de febribus intermittenteribus tandem faciamus,) In
quatuor particularibus accessionum ipsarum temporibus, pari-
bis vbiq. viribus, et ceteris: haud nutriendum, sed expectan-
dum donec æger ad integritatem redeat. 11. 1

TEMPORA COMMODA CIBORVM
PARTICVLARIVM AB IP-
SIS ACCESSIONIBVS
PETENDA.

Qui-

Quibus perstatos circuitus exacerbationes fiunt, nihil dare, nec cogere, sed adimere oportet ante indicationes. 19. 1.

Egros in quibus accessionum ordo servatur, in ipsis accessionibus iam factis, vel non multo post futuris, minimum nutrire debemus, neque ad aliquid assumendum cogere. Quin ciborum quantitati potius ante accessionem subtrahere oporteat.

19. 1.

AETATVM HABENDA RATIO VT PROBE VICTVM INSTITVAS.

Ieiunium, senes non decrepiti ferunt facillimè, secundum hos, qui constàtem ætatem agunt, minus adolescentes: minimè omnium pueri: atque inter eos maximè qui acriore sunt & viuidiore ingenio præditi. 13. 1.

Qui viridi adhuc senectâ præditi sunt (nam qui extrema ætate sunt debiles, cibis crebris, ac facilibus foueri debent) facillimè ieiunium tolerant: minus his qui asflorida non nihil semoti iuuenibus frigidiores constantem agunt ætatem. Nullatenus adolescentes, quorum corpora assiduò, vt increfcunt, ita cibum appetunt. Omnium minimè pueruli, præsertim cæteris natura tum alacriores, tum calidiores.

13. 1.

Senes adhuc virides facile ieiunia tolerant.

Decrepiti non.

Adolescentes minus.

Pueruli minime.

CAVSAM PRÆCEDENTIS SENTENTIAE DECLARAT.

SECTIO SECVNDA.

*Humidū
radicale
vocat
Philoso-
phi, aut
substantiā
ipsam cui
insidet
calor na-
turalis,
& nobis
ingenitus*

Q Vi crescunt plurimū *Quorum corpora assiduū ad-
huc incrementum suscipiunt (e-
iusmodi sunt pueri et adolesce-
res) Hi humido primogenio, ca-
loris inani substantia abundāt.
Ne igitur caloris vitalis &
spiritus subiectum hoc totum,
ad discuiendum procliue dis-
soluatur, plurimo indigent ali-
mento, hocque alimentum nisi
identidē subministretur, eorum
corpora per continuum aerei il-
lius, aquaeque defluxum absu-
mi necesse est. In senibus verò
inest caloris aliquid. Paucis
propterea succendiculis egent. Exiguus namque ignis fomitis ex-
tinguitur multitudine. &c. 14. 1.*

Itaq; copioso cū egeāt ali-
mento, abūde ipsis suppe-
ditare operæ precium est.
Alioqui corpus consumitur.
In senibus verò iest ca-
loris parum. Paucis propte-
rea succendiculis ægēt, ex-
iguus namq; ignis fomitis
extinguitur multitudine.
Ob eandem causam nec fe-
bres senibus perinde acutē
fiunt. Frigidū enim eorum
corpus. 14. 1.

ET TEMPORVM HABENDA RA- TIO, VT PROBE VICTVS INSTITVATVR.

VEntres hyeme ac vere *Calor nobis insitus ac familia-
ris, hyeme, & vere, ob ambien-
tis nos aeris frigiditatem, cor-
porum meatus constringentem,
diffilari prohibitus: multipliciq;
specie in sese motus: atque adeo
dilatatus interiora nostra cibo-
rum coctione seruientia, calidif-
sima reddit. Et somni, ob noctes
iisdem*

natura calidissimi, &
somni longissimi. Perea
igitur tempora plus alimē-
ti dare oportet, siquidem
plus natiui caloris habent.
Quo fit vt copiosiore ali-
mento egeāt. Argumento
sunt ætates et Athletæ. 15. 1.

SECTIO SECUNDA.

isde temporibus prælegas, longissimi sunt. *Has itaq; ambas ob causas ad ciborum confectionem maxime idoneas, alimento pleniore, his animi temporibus, opus est. Argumento sunt pueri, qui, quoniam innatum calorem plurimum habent (ut dictum est) pluribus indigent, & plura concoquunt. Et qui exercitijs crebris, auctiorem sibi calorem reddunt. Ut sunt Athletæ, qui & ob id ipsum multis frui possunt alimentis.* 15.1.

NUNC DE QUALITATE VICTUS AGIT.

Victus humidus, quum febricitantibus omnibus, quatenus febricitant (eod quod febris febricitantibus omnibus, tum vel maxime pueris, atque alijs, qui tali victu uti consuevere, utilis. ratio, humida scilicet et frigida conducit. Contrarias enim victus indicationes, in his, quæ præter naturam sunt, ut morbus demoliatu facere quidem oportet, similes vero, ut similibus natura foveatur in his quæ secundum naturam existunt. Nam pueris & humidioribus naturis, et his qui humido victu uti consueverunt, victus humidus prodest. Id quod et de naturali temperatūra, anni tempore, regione, & cæteris, credere poteris. 16.1.

QUONIAM DE QUANTITATE ET QUALITATE EORVM QUAE OFFERVNTVR DICTVM EST. NUNC DOCERE AGGREDITVR EORVNDEN MODVM

Quos etiam semel aut bis, & plus, minusve, sit offerendum, aut quod illi hu-
C iij. & par-

SECTIO SECUNDA.

Scopi a-
ledorum
singulorū
agrotan-
tium.

& particulatim alere con-
ueniat, videndum. Dandū
verò aliquid tempori, regi-
oni, ætati, consuetudini.
17.1.

*meētans huic siccans conducatur
victus (quod dictum est satis)
nosse profecto non sufficit. Sed,
& quibus agrotantibus, semel,
aut bis, aut sæpius, pluræue, an
pauciora, qualibet die, vel nocte, offerre oporteat animaduerten-
dum, Id autem ex agrotantis viribus, aut ab ipsa ægritudine,
primum, ac præcipue quidem discies, deinde verò à consuetudine
tempore, regione, ætate. 17.1.*

QVOPACTO INTELLIGERE OPORTEAT A TEMPORE DISCENDVM.

Aph. 15.
preceden-
te.

Æ State, & autūno, quā
titatem ciborum fe-
runt difficillimè. Hyeme
facillime, vere minùs. 18.1.

*Id (inquam) à tempore discies.
Nam per æstatem, calor inna-
tus (cui coquendi ac conficiendi
cibos natura tribuit officium)
ab ambiente, & extrinseco calore, corpora laxante, discutiitur: ac
quadam in eo contrahitur debilitas, quæ ad autumnum vsque
pertingit. Hinc æstate autumnoque difficile cibos ferunt ægro-
tantes. Hyeme autem facillimè (vix prædictum est) vere nec fa-
cile, nec difficile, sed secundo loco post hyemem, 18.1.*

FAMEM INSEDABILEM VINI- POTIO SOLVIT.

FAmem thorexis soluit. Insedabilem ciborum appeten-
tiam, quæ vel per solam intem-
peraturam frigidiorē, vel per pituitam, atramue bilem, aut
per humores acidos, ventriculi os obsidentes exiit, vini mera-
cioris potio, eo quod calefaciat, non cibi multitudo soluit. 21. 2.

PAVLO DETERIOREM CIBVM
ET POTVM AEGROTANTI
INTERDV M PERMIT-
TERE LICET.

PAulo peior, sed suavior *Quacunque cum voluptate assue-*
cibus: & potus, meliori *muntur, etiamsi deteriora alijs,*
quidem, sed ingrato præfe *sint, magis tamen probari debet,*
rendus .38. 2. *quã ea que appetitui minus gra-*
ta existunt. Quidquid enim ventriculus auide accipit, id ample-
ctitur, ac fouet magis, concoquitq, facilius, quam aliud melius,
quidem quũ sit, minus placet tamẽ: idq, & sanitatẽ ipsam fami-
liarius conseruat plerunq, & morbũ demolitur pugnacius. 38.2.

INDICIA AQV AE ELIGENDAE.

AQua quæ cito calefit, *Aqua quæ cito calefit & cito*
& cito refrigeratur, le- *frigescit nihilo secius atq, cibis*
uissima. 26. 5. *facilis, cito permeat, in vêtrem*
minime grauat. 26. 5.

Corporibus humida car *Corporibus humida carne præ-*
ne præditis, perferenda *ditis perferẽda fames est. Nam*
fames est. Nam fames sic- *fames crudele remedium perin-*
cat corpora. 59. 7. *de atque sitis multo crudelius*
exsiccat & atterit corpora. 59. 7.

FAme dominante ab om *Ne plus iusto tandem, corpus*
ni agitatione vacadum *humanũ siccescat, ac imbecille*
& labore. 16. 2. *fiat in cibi abstinentia, exerci-*
tio ne vitior vacationes caueto, affectus fuge. 16. 2.

SI quis cibum febricitan- *Si quis febricitanti cibũ eo dede-*
ti dederit, sano quidem *rit modo, quo sanitatẽ fruẽti &*
robur;

SECTIO SECUNDA.

robur laborati verò mor-
bus. 67.7. *hibetur, Sano quidem ac bene
valenti robur, ægrotanti verò
morbum facessit. Nam sanis conuenit quantum possunt cono-
quere, agris autem quantum decet. 67.7.*

LAc prebere capite do-
lentibus, febriculosis,
& quibus hypochondria e-
lata, aut murmuratia, & si-
ticulosis, malum. Malum
item in quibus biliosa de-
iectiones, febres acutæ, &
copiosa sanguinis euacua-
tio facta est. Conuenit ve-
rò tabidis, non admodum
valde febricitantibus, & fe-
bribus longis, & languidis
adum nullū ex supradictis
signis adsit, & præter rati-
onem extenuatis. 64.5.

*Lac, quoniam sursum cōtinuo
euaporat, quoniam statim in
nidorem abit, multo præsertim
calori conuersatū, et cōmistum:
quoniam ventrem flatibus im-
plet: quoniam facile alteratur,
aduersum sanè inimicumq; est
caput dolentibus, Febricitanti-
bus, his quoque quibus hypo-
chondria sublata, quacumq; ex
causa murmur adunt: Sitibun-
dis. His quoque quibus in a-
cutis febribus, biliosæ sunt deie-
ctiones: At quoniā pulmonis
ulcera abstergit, & glutinat:
quoniam bonum succum gene-
rat abundeque nutrit, ac cito reficit amicum, procul dubio est ta-
bidis, qui non admodum febricitant: longo tempore febricitan-
tibus debilibus, præter rationem extenuatis. Ijs inquit amicum,
si non caput doleat, hypochondria intumuerint, aut aliquid ta-
le adsit. 64.5.*

13.

QVI SPECTANT AD PURGA-
TIONEM IN GENERE.

Sectio tertia.

NEQVE SANOS, NEQVE EOS QVI
PRAVO VTUNTVR VICTV, ME-
DICVS TEMERE PURGA-
RE DEBET.

Qui corporum salubri- *Medicamentum vehemēter pur-
tate sunt præditi, ij pur gās, corporibus ex quibz sanis
gāte hausto medicamine, exhibitum, humorem vitiosum,
statim deficiunt: vt & qui redundantē muc. inueniens nul-
prauo alimento vtuntur. lum: quem trahat, quemq; va-
36.2. cuet, singula, ex quibus huma-
num corpus constituitur, spiritus, humores, solidas denique par-
tes, demolitur, & confestim animi deliquium parit. Idem facit,
& illis qui prauo vtuntur victu: nimirū, quia humores redundā-
tes moleste admodū vna vice (quia plurimi sunt) possunt educi.
Ex interuallis autem potius, & per ea quæ modicè purgant, du-
cendi sunt, & cibis boni succi vii debent. 36.2.*

*Aph. 26.
4.*

*Qui pra-
uo vtū-
tur victu
per inter-
ualla pur-
gandi sunt
6. Sanit.
tuend.*

PLVRA SYMPTOMATA SANORVM
PURGATIONEM SEQVVTVR.

Qui integra sūt corpo- *Qui corpore sunt symmetri,
ris valitudine, medi- magnis purgationibus haud
cationes ægrè, molestè que molestandi sunt: quum ob di-
ferunt. 37.2. Etiam nunc causam, tum verò,
ob tormina, vertigines, & alia multa intēpestiua purgationis in-
commoda. 37.2.*

*Aph. pre-
ced.*

D QVA-

SECTIO TERTIA.

QUALIS HUMOR PER PURGANTIA MEDICAMENTA SIT EDUCENDVS.

IN purgantiũ medicamẽ- *In purgantium medicamento-*
torũ vsu talia è corpore *rum vsu, tales humores è cor-*
educenda, qualia quæ spõ- *pore sũt educẽdi, quales ab ipsa*
tè etiam prodeuntia iuuat. *natura citra medici operã, vi-*
Quæ verò exeuntia in com- *liter vacuarentur. Quæ verò*
moda sustenda. 2. 4. *contrario prodeunt modo, ea co-*
hibere oportet. 2. 4.

VACVATIONVM SCOPI, AD QVOS RESPICIENS MEDICVS, NON QVAN- TITATEM, SED SPECIEM HUMO- RIS EVACVANDI INVENIAT.

*Vacuatio
naturalis*

IN perturbationibus *Vi in alui deiectionibus, & vo-*
ventris, & vomitio- *mitibus, quæ citra medici ope-*
nibus, quæ sponte naturæ *ram quidem, sed per solam ex-*
fiunt, si qualia oportet, *pultriciis facultatis energiam fi-*
purgentur, confert, & faci- *unt: si humores humanum cor-*
lè ferunt: Sin minùs, con- *pus iustestantes, purgentur, con-*
tra euenit. Sic & vasorum *fert: Et vacuatione huiusmo-*
inanitio, si qualem fieri o- *di facile ferunt agrotantes. Sin*
portet, fiat, confert: & faci- *vilis vita succus, deiectione edu-*
lè ferunt. Sin minùs, con- *catur, aut vomitu, nocet: Va-*
tra accidit. Proinde, & re- *cuationemque talem (utpote na-*
gionis, & temporis, & æta- *tura aduersam) grauiter ferũt.*
tis, & morborum habeda *Sic omnis vacuatio, quam me-*
est ratio, pro quibus talia *dicus, in artis suæ operibus, na-*
euacuare

Medicus
nature
imitator.

euacuare cōueniat nec ne. turā studiose imitaturus, molitur: si eorum sit humorum, qui corpora nostra molestant, (qualis fieri debeat) confert: et leniter ferunt acri. Sin minus, contrarium euenit. Itaque in quibus humor superabundans, æqua portio, in vniuersum corpus haud diffusus, sed intro regressus, cuius colore (qui humori similis ferè efflorescit, certaue in eo habet iudicia) In quibus (inquam) superabundans humor, colore cutis non dignoscitur inspicere regionem oportet, in qua degunt qui ægrotant: & anni tempus quod præsens est, & ægrotantium ætatem, & speciem ægritudinis, in quibus conueniat, aut non, huius, aut illius humoris, facere euacuationem. 2. 1.

Vacuatio
nis scopi.
Scopi ad
dignoscē-
dū humo-
rē brado
minatē.

Æ State suā naturā seruante, superiorē potius: Hyeme inferiorē purgare conuenit. 4. 4. **Æ** State suam naturam seruante, per vomitum quidem, ut bi-lem tunc genitam & sursum ferè repentem, hyeme vero per aluum ut pituitam ducamus, vacuationem moliri debemus. 4. 4.

Æstate
per vo-
mitū pur-
ga.

Hyeme,
per aluū.

AESTV MAGNO FLAGRANTE PURGATIONES ESSE MOLESTAS.

SUb canicula, & ante caniculam, difficiles sunt purgationes. 5. 4. **O**rtio iam cane, et ex oriente pro- chione (ardentissimo totius æstatis tempore) purgantium medicamentorum (omnium sane natura calidorum) vsus, (nostris corporibus imbecillis ob ambientis tunc aeris ardorem, spiritus digerentem, dissoluentem, & foras euocantem) molestus est: & haud facile tolerabilis. 5. 4.

GRaciles, & ad vomendum faciles, per superna purgare, nisi hyems adfit. 6. 4. **N**atura (non vi quidem morbi) graciles si ad vomendum faciles sunt, per vomitum, eo quod biliosus

Exceptis
tabidis.
Aqh. 8. 4

D ij. humor

SECTIO TERTIA.

*Hyeme
per infer.
purg. 2.
ar. prec.*

humor, quo magna ex parte abundat eo loci facile ducatur) purgare decet, cauendo hyemem, in qua per inferiora magis purgandum est. 6. 4.

A Gre vomētes, & mo- *Ad vomendum verò ineptos, dicē carnosos, quos & mediocriter carnosos (quēis eufarcos appellant Græci, dubio procul, pituitosus aut me- inferne purgato deuitans lancholicus humor redundat) æstatem. 7. 4.* *per inferiora (ne scilicet si eos ad vomendum vrseris: suffoces, aut quandam in thorace venam rumpas) vacuare oportet: Cauendo æstatē quæ per superiora purgationem exigit. 7. 4.*

DOLORES SVPRÀ DIAPHRAGMA VOMITORIVM EXIGVNT MEDI- CAMENTVM. INFRA AVTEM QVOD ALVVM SVBDVCAT.

SVprà septum transuer- *Dolores supra diaphragma, sum dolores, quicunque quicunque purgatione egent, egēt purgatione, per supre (non enim omnes egent purgama purgandum esse signi- tione, sed sunt qui sanguinis fican: Qui verò infra sunt missionem, aut aliud huiusmo- per inferna. 18. 4.* *di efflagitant) medicamentum quod vomitum eliciat, exigunt: qui verò infra, quod aluum subducatur magis petunt, vnumquodque scilicet, secundum humoris infestantis propensionem. 18. 4.*

AD SANITATEM TVENDAM SI PVRGANDVM AVT SANGVI- NEM MITTENDVM. ID VERE OPORTV- NE FIT.

Qui-

SECTIO TERTIA.

15.

Q Vibus venæ sectio, aut Quibus sanguinis missio, aut purgatio prodest, his medicamentum aluum subdu- vere secanda vena, aut pur cens confert (confert autem his gatio imperanda. 47.6. qui adhuc quidem sani sunt, sed ægri (nisi vacuentur) futuri.) Illis verè (ad id faciendum aptis- simo tempore, quo videlicet, non calor corpus dissolvit, non fri- gus humores cogit, non inæqualitas vires perturbat) Illis, inquã, verè sanguinem detrachere, aut purgantia medicamenta propi- nare, oportet. 47.6.

Q Vi à plenitudine mor bi fiunt, vacuatione repletionem fiunt, eo ipso quo fiunt curantur: & qui ab inani- tempore sanat euacuatio, et qui tione proficiuntur, sanã- ex euacuatione, repletio. Sic om- tur plenitudine. Cætero- nes morbi per sua contraria riuẽ rûq; cõtraria sũt remedia. 22.2 sanantur. 22.2.

Cõtraria
cõtrario-
rũ esse re-
media.

Aph. 3. 2

OMNE NIMIUM NATVRÆ INIMICVM.

Somnus & vigilia mo- Somnus & vigilia, vtrumque dum si exceſſerint, ma- si modum exceſſerit, malum lum. 3. 2. tum signum, tum causa, existit.

Somnus quidem primum sensorium, plus iusto frigidum humi- dumque esse præſert, & corpus soluit, eiusque gravitatem, & alia nõ pauca vitia parit. Vigilia verò, præter id quod nimiam pertendit corporum siccitatem, plurimas etiam gignit cruditates.

3. 2.

Quoque modo corpus Omni lassitudini, & dolori, ex- moueatur, simul ac la- motu contractis, quies motui borare cœpit, quies statim contraria, medetur. 48. 2. lassitudinẽ leuat. 48. 2.

Cõtraria
cõtrario-
rũ esse re-
media.

Exẽ. præ.

D iij. Quæ

SCETIO TERTIA.

*Aliud ex
emp. præ
ced.*

QUæ perfrigerata sunt, Quæ per immodicam frigiditatem
excalfacere oportet, sum refrigerata sunt, ea (ut per
præterea quæ sanguinem contrarium ad suum ac nativum
profundunt, aut breui sunt temperamentum reducatur) ex
profusura. 19.5. calefacere oportet: his tamẽ ex-
ceptis partibus, unde sanguis copiose profluit, aut statim proflu-
xurus est. Hinc enim proximẽ, ut ab omnibus quæ magis re-
gent curationem ordiri decet. 19.5.

*Ab urge
riori icho
anda cu-
ratio.*

QUANDO IN MORBORVM IVDI- CIIIS TOTVM NATVRÆ PER- MITTENDVM, ET QUANDO NON SED ET ALIQVID MEDICVM MOLIRI OPORTEAT.

QUæ decernuntur, decre. *Ubi integra Indicatio à natu-
ræ sunt iuste, nec mo- ra adhuc valida, facta iam est,
nere, nec aliud quicquam vel adhuc fit, tunc ipsi naturæ
nouare, siue id medicamẽ- minimẽ opitulandũ, sed totum
tis, siue quouis alio modo, ei permittendum quod ad cu-
naturam irritando fiat, sed ram pertinet agrotantis: nec quic
omittere oportet. 20.1. quã à medico mouẽdũ: vel me-
dicamẽtis purgãtibz, vel alijs noxiorũ humorũ irritamẽtis. Vbi
verò non integra indicatio fieri videbitur, id quod deficit, supple-
re medicum decet. 20.1.*

*Medicus
quãdo in
uare natu-
rã de-
beat, quã
do non.*

QUæ à morbis post cri Prauorum humorum reliquie,
sim relinquuntur, re- in morbis, post indicationem im-
ciduos morbos facere con- perfectam vel deficientem, reci-
sueuerunt. 12.2. duos faciunt, nisi medicus natu-
ram debilem ad eorum expulsionem iuuat. 12.2.

Quæ

SECTIO TERTIA.

16.

Quæ educere oportet, *Quæ igitur neque indicantur, quo maximè vergere neq; indicata sunt integrè (quod videbuntur, ducito, vijs ac dictum) eorum medicus vacu-*
locis vtiliter eò ferentibus ationem moliri debet, per eũ ex-
 21.1. *conferentibus pro partis natura*
locũ ad quẽ propensiora existunt, et ijs eo viam struere. Sin quo
non expedit repunt, reuellere ea atq; transferre subinde debet. 21.1.

Quando medicus vacuari onẽ moliri debeat post crisi. Per quẽ locũ purgatio cõmodius fiat. Reuellẽdi sũt ali quando huiusmodi mores.

QVO TEMPORE PURGANTIVM MEDICAMENTORVM VSVS, SIT CONVENIENS ET TISSIMVS.

Quæ matura, coctaque *Humores morbum facientes, à sunt, medicari, ac mo natura iam alteratos, elabora-*
uere oportet, non etiã cru ratos, ac planè euictos, purgan-
da, nec per initia, nisi suop te medicamento vacuare, vel
te cieãtur impetu, id quod quomodolibet aliter, mouere o-
 raro fieri solet. 22.1. *portet, non in morborum ini-*
tijs quidem, dum cruda scilicet,
nullisq; neque mitioribus, neque validioribus obsequentia ad-
huc sunt omnia. Non in initijs (inquam) nisi motu quodam
impetuosiore, ac concitatore correpti ipsimet humores, à partibus
in partes defluant, ægrumq; irritantes, quiescere non permit-
tant. Quod raro equidem accidit, magna enim ex parte firmi ac
fixi quodam in loco manent. 22.1.

Prepara re huma res ante purgatio nẽ quid?

In pricipis morborũ oĩa sunt cruda.

Turgere quid?

EVACVATIONEM NON TEMERE INSTITVENDAM SED ANTE EAM CORPVS PRÆPARANDVM.

Corpora

SECTIO TERTIA.

Corpora cum quis purgare volet, ea fluxilia gans daturus est, id agere an-
faciat, oportet. *Pa. 10. 2* te debet, ut accepturi corpus hu-
midius sit, et ad fluxū magis idoneū, referatis nimirū vndiq̃ me-
atibus, et crassis glutinosissq̃ humoribus incisis et extenuatis. *9. 2.*

IN VACVATIONIBVS NON MVL-
TITVDO CONSIDERANDA. SED
NVNQVID HVMOR NOXIVS VA-
CVETVR, ET NVNQVID AE-
GER TALEM VACVATI-
ONEM FACILE
FERAT.

*Aph. 2.
4. et. 2. 1* **Q**uæ vacuantur, multi. Eorum quæ sponte naturæ, vel
tudine metiēda non *artis opera educuntur, quanti-*
sunt, sed si quæ oporteat *tas æstimanda minimè est. Sed*
vacuentur, & facile ferant. *nunquid humor superexcedens*
Atque vbi ad animæ deli- *vacuetur, & nunquid ægrotus*
quum educere conuenit, *seipso leuiorem factum vacuari-*
faciendum, si ægrotus par *one huiusmodi sentiat, perpenden-*
esse possit. *23. 1* dum. Atque si quando ad animi
Vacuādū aliquādo ad animi defectionem. defectionem vsque sit educendum (siquidem in nonnullis tanto-
pere premit euacuandi necessitas) id quidem faciendum dummo-
do ager tolerare possit. *23. 2.*

QUANDO IN ACVTIS MORBIS
PVRGARE LICEAT.

*Cur pur-
gādū in
initio
morborū
acutorū.* **I**N morbis acutis, raro & *In acutis morbis, purgatoria*
per initia, medicamento *propinare medicamenta, nisi tur-*
purgante vti oportet. Nec *geant humores, non debemus:*
verò

SECTIO TERTIA.

17.

verò id inconsideratè faci endum. 24. 1.

turgētes autē, primo statim die educamus, priusquā principem quandā in partē decūbant. Ante tamē diligenti adhibita obseruatione an valide sint vires, & corpora ad fluendū idonea. 24. 1.

*Præpara
tis hume
rum.*

S I qualia oportet pur-
gentur, confert, & fa-
cile ferunt: si contraria dif-
ficulter. 25. 1.

Hic continetur in aphorif. 2. 1.

*enarratus autem est in hac
sectione folio. 13.*

DICTVM IAM EST QVOMODO
BILOSOS AC PITVITOSOS PUR-
GARE OPORTEAT. NVNC ER-
GO DICENDVM QVOMODO
MELANCHOLICI
SINT EVACU-
ANDI.

MELANCHOLICOS infra ve-
hementius purgabis, eadem ratione contrariam
iniens vacuandi viam. 9. 4.

*Cæterum quemadmodum bili-
osus humor valde levis est &
sponte sursum repit, sic melan-
cholicus crassus, terreus, natu-
raque piger & tenax est, &*

*prompte deorsum labitur. Itaque, ut biliosos per vomitum (quo
per naturam vergit bilis) sic melancholicos per aluum, sed vehe-
mentiore cum medicamēto, quia tenax est melancholicus succus,
purgabis. 9. 4.*

*Bilis
sponte sur-
sum rep.
Aph. 4. 4
Melācho-
licus suc-
cus cras-
sus est.
Melācho-
licus suc-
cus medi-
cam. ve-
hementius
exigit.*

IN VALDE ACVTIS MORBIS SI
MATERIA TURGET EODEM
DIE PURGANDVM.

*Turgere
quid.
Ap. 32. 1*

Purgandum in valde acu-
E tis, si

In peracutis morbis, si materia

SECTIO TERTIA.

*Cur init.
morbo a-
cutorum
purgādū*

*Aph. 30.
2.*

tis, si ad sui excretionem *buc atque illuc concitatur, ac*
inuitet materia, eo ipso *mouetur errans. In principio,*
die, differre enim in tali- *(non expectantes secundum aut*
bus, malum. 10. 4. *terrium diem) per medicamen-*
tum moliemur euacuationem, priusquam corporis robur dissol-
uatur, vel febrilis calor augeatur, vel ad præcipium aliquod
membrum errabundi humores decumbant. Nam hæc mala in
talibus morbis cunctationem sequuntur. 10. 4.

QVI DIFFICVLTER VOMVNT,
AD VOMITORIAM MEDICINAM
ADMITTENDI NON SVNT,
NISI CORPORE PRAE-
HVMECTATO.

*Consilio
ex vera-
rolata-
tis.*

Qui ad veratrum, non *Qui vigilantia examine præha-*
facile supra purgan- *bito haud facile vomere comper-*
tur: eorū corpora ante po- *ti sunt, horum corpora ante ve-*
tionem copiosiore alimē *rari sumptionem vberiore cibo*
to & quiete præhumectā- *qui humectet, atque quiete (ut*
da. 3. 4. *fluxile corpus fiat) meatusque*
referentur, & laxentur, fouenda fuerint ne veratrum ipsum tra-
bendi facultate maxima præditū letale conclusionē concitet. 13. 4.

QVID AGENDVM POST PVR-
GANTIS MEDICAMENTI
SVMPTIONEM.

*Cur non
dormien-
dū, post
purgātis
medicā.
sūptionē.*

POTO elleboro, corpus *Eum qui medicamentum quod-*
mouendum potius, quā *dam vehementer purgans vo-*
somnia tradendū aut qui- *rari, motu, & vigilia magis,*
eti. Nam vel nauigatio in- *quā quiete et somno vii decet-*
dicat

SECTIO TERTIA.

18.

dicat motu turbari corpo-
ra. 14. 4. motus enim medicamenti vi-
res, ad iecur, venas, cerebrum,
thoracem, aliasq; corporis partes defert, humores exagitat, attra-
hit, fundit, fluxilesq; & ad educendum idoneos facit. Somnus con-
tra, medicamentum concoquit, eiusque actionem frangit. Corpo-
ra autē motu turbari navigatio indicat, ut q̄ vomitū ciet. 14. 4.

*Vigilie
medica-
mētū vi-
res augēt*

*Somnus
medicamēti
onē frāgit*

QVOPACTO IMMODICAM PUR- GATIONEM COHIBERE OPORTEAT.

QUum elleborum cita-
re voles moue corpus
quum verō sistere, somnū
concilia, nec mone. 15. 4.
*Cum ergo volueris ut medica-
mentum purgans, valentius a-
gat, corpus (ob dictas iam cau-
sas) moueto. Vbi verō immodi-
cam purgationem sistere, sedareq; cupiueris, quiescere iubero.
Contraria enim sunt quæ sedant, his quæ crient purgationē. 15. 4.*

*Aph præ-
ced.*

QVOD ALIBI DE OMNIBVS PUR- GANTIBVS MEDICAMENTIS HOC LOCO DE SOLO VE- RATRO DICIT.

Elleborus periculosus
sanas carnes habenti-
bus, conclusionē enim in-
generat. 16. 4.
*Veratrum sanis exhibitum,
corporibus, solidas partes (ner-
uos præsertim) exsiccat, & ve-
luti depascitur, hinc conuulsio-
nem facit, quæ ex inanitione quum sit, mortem infert. 16. 4.*

*Veratrū
nervos
exsiccat.*

*Conuulsio
ex mani-
tione la-
talis.*

CERTA QVAEDAM SIGNA QVIBVS NATVRÆ MO- TVS DEPREHENDI QVEAT.

E ij. Non

SECTIO TERTIA.

NON febricitari, cibi fastidium, cordis dolor, oris ventriculi morsus, vertigo, versigo tenebriosa, & oris os amarum. Hæc quatuor symptomata bilis flauæ in ventriculo superuacantis, sursumque re pentis indicia, vomitorio opus esse medicamento, significant. 17. 4.

SITIM PERACTAE PURGATIONIS SIGNVM.

Purgatio cieda donec sitis superueniat.

Qui potione medica, Quicunque dum purgantur, dum purgantur, non haud sitit, bi excernere & euacuari non cessent, donec sitiant. nis non fit, donec sitierint. Super sunt enim adhuc humores euacuandi, donec siccitas fiat, quæ sitim excitet. 19. 4.

PAVLO ANTE DOCVIT SIGNA EORVM QVÆ PER SVPERIORA. NVNC AVTEM QVÆ SINT EORVM QVE PER INFERIORA PURGARI OPORTET.

Si citra febrem, tormina adfint, & genuum intestina torquentes, & genuum grauitas, & dolor lumborum, inferna purgatione febricitantibus, acciderint, non opus esse significant. 20. 4. Si iuxta umbilicum cruciatus, intestina torquentes, & genuum grauitas, lumborumque dolor non acciderint, non opus est, eosque per inferna (quæ propensa sunt) purgandos esse signum est. 20. 4.

QVOD

QVOD HVMORIS GENVS VA-
CVANDVM SIT OSTENSVM EST,
NVNG AVTEM INANITIONIS
ET REPLETIONIS QVANTITAS
OB OCVLOS PONITVR, EXEM-
PLO TVM AB ATHLETARVM
FIRMAE COSTITVTIONIS
SOLVTIONE, TVM SVBIN-
DE AB EORVM REFE-
CTIONE SVMPTO.

AThletarū plenior cor-
poris habitus, si ad sum-
mum sit plenitudinis gra-
dū perductus lubricus est.
Neque enim eodē perma-
nere aut cōsistere potest:
quum verò non consistat,
nec iam possit in meliùs
proficere, superest vt reci-
dat in deterius. Quamob-
rem plenior illa corporis
habitus, haud cunctāter
est soluenda, quo corpus
nouæ nutritionis initiū
capiat. Non ramen vsque
eo vacuando pergi velim,
vt vasa in se confidāt, hoc
enim tutum non est, sed
quatenus natura feret, eo

*Quemadmodum qui vitæ in-
stituto, vt Athletico robere in
aduersarios luctatores polleat
summam sibi asciuerunt, tum
tumoris molem, tum humorum
extremam plenitudinē, ob quā
vt nō sine discrimine ruptionis
vasorum, ita & cum innati ca-
loris suffocationis periculo, mise-
ram, degunt vitam, atque hinc
ilico boni habitus solutione mo-
derata opus habent, nimirum
vt mortis repentinæ periculum
dimoueatur, corpusque quo nu-
tritur locum (prius denegatū)
recuperet. Quemadmodum (in-
quam) hi moderata solutione
opus habent. Sic in omni, quo-
uis modo facta inanitione, id*

*Omnes
repletioe
pericu-
lose.*

E. iij, vsque

SECTIO QUARTA.

visque progredi oportet. *accuratè cauendum est, ne iusto*
 Sic & extremæ vacuatio- *immoderatio sit, viresque eius*
 nes periculosa, contraque *qui hanc sustinet, vincat. Itaq,*
 repletiones extremæ, etiā *ut omnis immoderata vacua-*
 periculosa. 3.1. *tio periculo non vacat, sic vicif-*
sim omnis modum excedens repletio periculis plena. 3.1.

QVI SPECTANT AD PRAE- DICTIONEM GENERA- LEM.

Sectio quarta.

QVOPACTO VNIVERSALIA MOR-
 BORVM TEMPORA ET MORBOS
 IPSOS BREVES VEL LON-
 GOS IUDICATV FACI-
 LES AVT DIFFICILES
 DEPREHENDERE
 LICEAT.

MOrbi verò ipsi, & an- *Morborum autem naturam,*
 ni tempora, & perio- *accessionesque ac constitutiones*
 dorum inter se proportio- *inspicere oportet. Morbos si qui-*
 nis obseruatio, siue ex quo *dem ipsos iudicatu faciles, aut*
 tidie, siue alternis, siue ma- *difficiles, breues, aut longos fore*
 iore interuallo fiant, paro- *ostendunt. Verbi gratia, Terti-*
 xysmos & statum morbo- *anam inuadentem si statim, &*
 rum

rum indicabunt. Sed & ex *ab initio cognoscas, iam &*
 ijs quæ postea apparent in *quod per tertium fient accessi-*
 dia sumuntur, velut in *ones prauides & quod cito ter-*
 pleuritide sputum, si sta- *minabitur. Idem faciunt acces-*
 tim initio appareat breuē *sionum quæ in his fiunt vicif-*
 fore denunciat, si verò po- *situdines ac varietates, nimi-*
 sterius conspiciatur, lon- *rum, si accelerant tardantue,*
 gam. Quin etiam vrinæ, al- *si longiores aut breuiores, si ve-*
 ui fæces, sudores, & iudica- *hementiores, aut remissiores*
 tu faciles, aut difficiles & *sint. Sic & anni tempora. Ad-*
 breues aut longos morbos *de si velis ætates, temperaturas,*
 fore, quum superueniunt, *habitandi loca. Ecce enim*
 demonstrant. 12. 1. *qui exoriuntur, magna ex par-*
te biliosi, breuesque sunt & per-
tertium diem accessiones habent, hyeme pituitosi diuturni, et qui
per singulos dies affligunt. Sed & ea etiam quæ non simul cum
morbo insiliunt, sed superueniunt (Symptomata scilicet) ut si
morbo laterali incipiente, intra tres dies sputum appareat, bre-
uem fore morbum, sin postea, longum prænunciat. Quid quod
idem planè indicant vrinæ, alui excrementa, sudores, ubi super-
uenerint. 12. 1.

Quibus in iuuentute al *Quibus adhuc iuuenibus, al-*
 uis est humecta, ijs in *uus facile & liquida (ob fri-*
 senectute siccat. Quibus *gidam hepatis intemperiem,*
 contra sicca, strictaque iu- *vel ob excretiue potentie ro-*
 uenibus fuit, ijs senibus *bur, aut ob bilis abundantiam)*
 humecta laxaque fit. 20. 2. *externit: his senescentibus, ob*
mutationem in contrarium, sic-
catur. Quibus contra, sicca astrictaque in iuuentute fuerit his
senibus humecta laxaque fit. 20. 2.

Quibus

SECTIO QUARTA.

Q Vibus aluus est humi *Quicunque alui humiditate la-*
 da, iuuentam quidem *xitateque fruuntur, hi durante*
 agūt facilius quā qui eā *quidē iuuetute, facilius viuūt,*
 dem siccam habent, sed se- *quā qui siccitate molestan-*
 nectute difficilius defun- *tur. Dum tamen senium atin-*
 guntur. Ipfis siquidem se- *gunt, qua etate maxime sic-*
 nescētibus, ferē resiccatur. *catur aluus, deterius multo, mi-*
 nusq̃ iucundē reliquā aui sui
 53. 2. *partem transigunt.* 53. 2.

DEIECTIONES NIGRAS SEM- PER ESSE MALAS.

EXcrementa alui nigra *Deiectiones alui nigrae, instar*
 sanguini atro similia, *sanguinis atrī absque medica-*
 sponte euntia, siue cum fe- *mento purgante, per vniuersum*
 bre, siue citra febrē, pessi- *morbū, vel per magnam eius*
 ma, & quanto ipsoꝝ colo- *partem, cum febre & sine febre*
 res peiores fuerint plures, *exētes totius sanguinae mas-*
 eò deteriora. A medicamē- *sae aduersionem, natūi caloris*
 to autē talia exigi, meliūs *extinctionē (pessimū malū)*
 est: idque quanto ipsoꝝ *inducant. Et quo plures deie-*
 plures fuerint colores. 21. 4. *ctionum colores, nigri scilicet li-*
 uentes, quique puredinem aut
 collicationē prae se ferunt, eò peius. Plurium enim prauorum af-
 fectuum in corpore sunt indicia. A medicamento autem purgan-
 te, si tales, & pluribus coloribus, etiam deterioribus praedictae
 excernuntur, bonum. Plures enim prauorum humorum species
 euacuari. Hisque omnibus naturam praesse ac dominari, certa
 est nota. 21. 4.

ATRAE BILIS EXCRETIO, IN
INITIO CVIVSLIBET MORBI
PER INFERNA AVT PER SV-
PERNA LAETHALIS.

MORbis quibusvis inci- *Ante coctionis indicia, morbo-*
pientibus si atra bilis *que adhuc inchoante (quo tem-*
supra infraue exierit per- *pore omnimoda semper adest hu-*
nitiosum. 22. 4. *morum cruditas) si atra bilis*
superne vel inferne exierit, cum natura lege non fiat, sanè humo-
ris summa accidit malitia, qui humor nunc diffenteriam leta-
lem, nunc verò supernarum partium extremam oblesionem re-
regit. 22. 4.

Aph. 22.
1.

In prici-
pijs mor-
borū sena-
per est
cruditas.

QUibus per morbos a- *Si atra bilis aut niger quispiam*
cutos aut diuturnos, *humor atro sanguini similis, his*
aut vulnera, aut alium mo- *qui per morbos acutos, aut diu-*
dum extenuatis atra bilis *turnos, aut per vulnera, aut a-*
aut velut sāguis niger sub- *lium quemuis modum extremè*
ierit, postridie moriuntur. *sunt attenuati superne vel infer-*
23. 4. *ne externatur: hi præ natura*

imbecillitate, neque prauis humoribus, neque morbi magnitudi-
ni diutius repugnare possunt, sed postero die succumbunt. 23. 4.

SANGUINÉ superne qui- *Sanguis per os emissus, siue*
dem efferri, qualiscunq; *sincerus sit, siue pituitosus, aut*
sit malum: infernè verò ni- *biliosus, portendit vasis alicu-*
ger si deijciatur, bonum. *ius in supernis partibus consi-*
25. 4. *stentis aperitionem, exsersionem,*

aut rupturam. Per hemorrhoidos autem si ater exierit (quando
scilicet hominis natura multum huiusmodi accumulauerit san-
guinis) melancholicos quidem morbos paulò post futuros, præ-

F. causæ

SECTIO QVARTA.

cavet, praesentes autem & iam affligentes extirpat. 25. 4.

EX CANDIDA OCVLORVM PAR-
TE PER SOMNVN COMMISSIS PAL-
PEBRIS APPARENTE, MORS
AEGROTANTIVM PRAE-
DICI POTEST.

*Praedicti
o ex ocu-
lis commi-
ssibus.*

SEd in somnis etiam an *Considerare oportet oculorum*
de oculis aliquid subap *per somnū suspensiones. Si quid*
pareat spectare oportet: *enim candida partis commissis*
nam si quid non exactè cō *palpebris appareat, neque ex al-*
missis palpebris de albo *ui profluuiio, neque ex purgan-*
appareat, modò non ex al- *tis medicamentū potione istud*
ui profluuiio, aut medica- *contingat, prauum est signum,*
menti potione accidat, ma *& admodum exitiale. 52. 6.*
lum signum est, & valde
pernitiosum. 52. 6.

QVA RATIONE IVDICATIONIS
TEMPVS PAVLO POST FVTV-
RVN COGNOSCAT MEDICVS,
VT HINC NATVRAE IV-
VANDAE OCCASIO-
NEM INVENIAT.

*Iudica-
tio quid.*

QVibus crisis fit, nox *Quibus aegrotantibus praecipit*
quæ accessiōem præ- *in melius mutatio imminet, id*
cedit, gravis: quæ verò se- *est iudicatio, ijs tempus noctis*
quitur, leuior ferè solet exi *potissimam accessiōem præceden-*
stere. 13. 2. *tis, perturbatione & molestia ple-*
nū est. Id verò quod proxime sequitur (eo quod natura à super
vacuis

uacuis ut plurimum exonerata iam est, molestia vacat. 13. 2.

S Pontaneæ lassitudi- *Lassitudines quæ sponte, & ci-*
nes morbum denun- *tra motum aliquem vehementi-*
ciant. 5. 2. *orem fiunt, morbos prænnun-*
ciant. 5. 2.

I Ndex septimi quar- *Septimarum ratio in morbis,*
tus: sequentis septima *ac dierum tum indicum, tum*
næ octauus initiū. Spectan *decretoriorum, talis est 0. Pri-*
nus quoq; est undecimus, *ma quidem septimanam quar*
siquidem is secundæ septi *tus dies à primo morbi insultu,*
manæ quartus est: rartum *in duo æquā partitur, alteram*
decim. usseptimus spectan *undecimū, tertiam decimū septi-*
dus: is enim, quartodeci- *mus. Sedenim quarto die, de his*
mo quartus est, & ab unde *quæ septimo futura sunt indicia*
cimo septimus. 24. 2. *sumuntur: undecimo, de his quæ*
decimoquarto: & decimo septimo

de his quæ vigesimo. Nam ut quartus se habet ad septimum, ita
undecimus ad decimum quartum, & decimū septimus ad vige-
simum. Sed hoc præsignandum tamen, quod septimus prioris qui-
dē septimanæ finis est: octauus autē alterius initiū, cuius etiam
finis est decimus quartus, qui & ipse tertiæ initiū existit, quo
fit tandem, ut quum priores duæ septem omnino diebus constent,
ac perficiantur: tertia integra non sit, sed secundæ copulata. Hac
ratione indices dies ac decretorios usque ad centesimum, ultra ci-
trâque colligas. 24. 2.

MENTE ET APPETENTIA
BENE HABENTIBVS VI-
TALIS FACVLTA
INTEGRA.

F ij. In quō-

SECTIO QVARTA.

I N quouis morbo va- Constantem esse rationem, &
lere rationē, recteq; cibi appetentiam permanere, in
se ad ea quæ sumuntur ha- morbis, ostendunt, hoc quidem
bere, bonum. Contra ve- omnium eorum qui ad ventrem,
rò habere se malum. 33.2. *hepar & cor attinent, probant
dispositionem. Illud verò cerebrum spinalem medullam, nervo-
sasque partes bene omnino se habere, inconstantem verò ratio-
nem esse, & cibi fastidium contrarium denotant. 33.2.*

QVI MORBI MAGIS QVI MI- NVS PERICVLOSI.

*Hyeme
febricula
non
existit ni-
si ob mag-
nā et per-
nitiosam
causam.*

M Inus periculose ægro Calidiori corporis temperatura
tant ij, quorū vel na- habitui, regioni, ætati, tempori,
tura vel ætati, vel consue- morbus calidus, (In quem sci-
tudini, vel tempori famili- licet propter cognationem, ut
aris morbus est: quam qui- lapsus facilis est, ita & inde re-
bus horum nulli affinis, ditus) minus periculosus existit
cognatusque est. 34.2. *sic frigidiori frigidus, sicciori
siccus, magis autem periculosus,
calidiori frigidus minimè cognatus, sed contrarius morbus siccio-
ri humidus etc. Longi enim temporis calefactione, humectatio-
ne, refrigeratione, exsiccatione, ad pristinam temperiem recupe-
randam opus habent. 34.2.*

I N quouis morbo par In omnibus morbis, partem
tes ad vmbilicum & quæ vmbilico et pudendis inter-
infimum ventrem attinen iacet crassiores robustioremq;
tes crassiores esse præstat, esse præstat, quam tabidam, ac
harum siquidem extenua debilem: Hoc enim postremum
tio, & tabes, mala: sed ad nativi caloris imbecillitatē, con-
inferiores quoq; purga- coctionis sanguificationisque
tiones

SECTIO QUARTA.

23.

ciones, parum tuta. 25. 2. *prauitate, significat. Illud vero bona his malis contraria. Ite ad purgationis que per inferna fiunt, hæc ipsa pars que excretionum musculos ferè habet, gracilior quidè minus, crassior verò magis, seruit. 35. 2.*

SUSPENDIO SUFFOCATUS SI SPUMA EXEAT NON RE- DIT AD VITAM.

S Tranguati aut suffo *Non ad vitam redit is, qui ex* *Vnde spu*
cati, nondum tamen *suspendio spumante ore detra-* *ma strā-*
mortui, ad se non redeunt *Etus est. Extremam enim &* *gularis*
quorum circa os spuma *mortalem pulmonis violentiam,*
apparuerit. 43. 2. *quam patitur animal dum suf-*
focatur, spuma illa denotat. 43. 2.

I N morbis acutis non *Morborum qui cito indican-*
omnino certæ sunt *tur, & confestim magnitudinē*
moris aut salutis prædi- *obtinēt, prædictiones non sem-*
ctiones. 19. 2. *per certæ sunt, neque salutis, ne-*
que mortis. In eis enim quum subita contingunt indicationes
tum verò nōcius humor, a partibus in partes facillè transfluit,
adeò ut minime mirū sit doctissimos etiā medicos hic illudi. 19. 2.

MORBORVM ACUTORVM FINIS.

Morbi acuti indicantur *Morbi simpliciter acuti, intra*
intra dies quatuordecim. *decimum quartum diem effatu*
23. 2. *dignas faciunt permutationes,*
nec ullum eorum ob magnitudinem quam habent omnes, & sym-
ptomatum vehementiam ulterius progredi contingit, vel enim
cito et ante id tempus, vires ægrotantiū vndequaq; prosterunt,
F ij. *& ægros*

SECTIO QVARTA.

Et ægros ipsos enecant, vel pristinam sanitatem noxijs humeribus domitis, natura victrix restituit. 23. 2.

NON ESSE FIDENDVM IIS QVI PRAETER RATIONEM LEVANT.

NON, si quid in morbis *His qui nullo apparente cocti-*
acutis fiat præter rati- *onis signo, et citra aliquam va-*
onem, leuius fidere oportet, nec turbari, si quid te- *cuationem sponte, vel arte fa-*
tetur, nec turbari, si quid te- *Etiam, leuant: haud temere fi-*
mere grauius acciderit. *dendū, neq; viciſſim formidan-*
Iſtiusmodi enim multa *da admodum ſunt mala, quæ*
ſunt incerta, nec durare *accidunt, vbi prius coctionis ſig-*
diu aut perſiſtere ſolent. *na apparuerint: harū enim plu-*

27. 2.

ra ſtabilia non ſunt, nec diu du-

rare ſolent, ſed ſæpè indicatione deſinunt. 27. 2.

FEBRICITANTIVM NŌ OM- *Eorum qui mediam quandam*
nino leuiter, corpus ſi- *febrim, inter admodum tenuem*
bi cōſtare, nec minui, aut *& vehementem patiuntur, per-*
etiā plus æquo collique- *manere corpus & nihil minui,*
fieri, malū hoc: ſiquidē vi- *vel etiā contabescere magis quā*
rium imbecillitatem, illud *ratio poſtulat, virumque malū*
morbi diuturnitatem ſig- *boc quidem virium imbecillita-*
nificat. 28. 2. *tem, illud verò craſſos humores*
& glutinoſos morbum faciētes, ob *cutis denſitatem in breue tem-*
pus non poſſe diſcuti portendens, adeo ſanè, ut morbum diutur- *num fore ſit neceſſe. 28. 2.*

EX HORA ACCESSIONIS PRAE- NOSCIMVS, QVAE FEBRES LONGAE, QVAE BREVES.

Qui-

Q Vibus accessiones fiunt, quacunque hora febris dimiserit, eadem si postero die repetat, iudicatu difficilis esse solet. *Quibus febricitantibus accessiones fiunt, eadem semper hora initium sumētes, his (sive multiplicitas, sive paucas accessio occupet horas) febris difficulter soluitur: firmata enim iam morbi causa est, & magnam vim demolientem, & per longum tempus, perque auxilia plura, ac fortiora poscit.* 30. 4.

Aph. 44
4.

Q Vi per febres laesitudo articulos et iuxta maxillas potissimum abscessus fiunt. 31. 4. *His qui quomocunque in febribus laesitudinis sensum habent, ad articulos & circa malas praecipue abscessus fiunt.* 31. 4.

Aph. eo-
dem.

Q Vibus ex morbo conualescentibus, pars aliqua laborat, eò abscessus fiunt. 32. 4. *Quibus à morbo conualescentibus pars aliqua corporis laborauerit, illuc residuam superfluitatem fluere ac decumbere, & ibi abscessum fieri signum est.* 32. 4.

Aph. eo-
dem.

Sed si qua ante morbum pars laborauerit, ibi morbi sedes. 33. 4. *Quin etsi priusquam aliquis morbo affligi caperit, pars quaedam corporis perdoluerit, aut veluti labore fatigata fuerit, in ea futurus est abscessus, morbum indicaturus.* 33. 4.

Febres quae tertio quoque die vehementius affligentes, non intermitunt, periculosiores: quo modo autem intermiserint, periculum abesse significant. 43. 4. *Quaecunque febres non intermittebant, tertio quoque die validiores redduntur (cuiusmodi sunt semitertiana) periculose merito existunt, continua enim cum sint, co- quiescere naturam haud permittunt quin grauiora potius atque adeo mortifera sympto-*

sympro-

SCETIO QVARTA.

Symptomata identidem inferunt. At intermittentes, quanto cūq; tempore intermiserint, prout varia sunt earum febrium species, securæ sunt, & periculo vacant. Quo enim tempore quæque ad infebrecitationem desinit, eò virtus in se redit, & seipsam naturæ recolligit. 43.4.

IN frebribus nō intermit- *In febribus continuīs, si aures, tentibus, si partes exter- nae algēt, internæ vruntur* nares, pedes, & summæ manus frigescunt: *Eæ autem quæ in- et sitiunt, læthale est. 48.4.* tra thoracem & ventrem conti- nentur, vrantur: & si vis vehe- mens infestet, iam totus à toto corpore sanguis, in profundum trahitur, in quo fortis aliqua inflammatio, vel erysipelas vehe- menter ægrum ad exitum ducendo fatigat. 48.4.

SIGNA QVAEDAM EX FACVL- TATE SENSIFICA ET MO- TRICE SVMPTA.

IN febre non intermit *Si labrum, supercilium, oculus,* tente, si labrum, aut *aut nasus, ei qui febrem non in-* superciliū, aut oculus, aut *termittentem patitur, & debi-* nasus, peruertitur, si nō vi- *lis iam factus est peruertatur,* det, si non audit imbecillo *(peruertitur autem, dum ten-* iam corpore, quicquid ho- *duntur, atque ad sua principia* rum acciderit, in propin- *contrahuntur nervi (contrahun-* quo mors. 49.4. *tur verò nervi, propter inflam-* mationes, vel duros tumores, aut immodicas tum siccitates tum frigiditates, nō longè à nervorum constitutione subortas). Si per- uertatur (in qnā) iam mors fores pulsāt, multo sanè magis pul- sat, si per sensibilem quoque facultatem debilem factam non vi- deat nec audiat æger.

Vbi

VBi in febre non inter- mittēte difficultas spi- ranti, & delirium accide- rit, lethale 50. 4.

Quotiescunque spiritus mag- nus, difficilis, et ex multo inter- uallo, una cum delirio, in febre continua euenerit. (Que et ipsa quidē febris sola satis efficax est ut vires demoliat, & proster- nat) quādo (inquā) hac euenerint. Iam cerebrū ipsum, iam spi- rationis instrumēta, sine quibus vita esse nequit, ad mortem vsq; laesa sunt. 50. 4.

IN febribus abscessus qui Diuturnis in febribus (utpote Aph 31.
primis iudicationibus quæ per abscessus, ut multum iu- 4.
non soluuntur, longitudi- dicari solent) abscessus ipsi qui in-
nem morbi significant. diebus iudicatorijs & primis
51. 4. quidem, haud à morbo liberant,
noxios humores in dolentem locum non omnes decubuisse testan-
tur, sed delirare quosdam intus, qui morbi minantur longitu-
dinem. 51. 4.

Qui in febribus, aut alij sine morbis
alijs morbis volun- studio & industria illachrimant
tariē illachrimant oculi, (ob causam scilicet externam
absurdum non est: quibus aliquam) absurdum non est.
verò præter voluntatem, nec periculosum: Qui verò sine
absurdus. 52. 4. voluntate et minime de industria
id faciunt, retentricis facultatis extremū casum ostentant. 52. 4.

Qui in febribus dentes vn-
ca dentes lētor qui- diquaque lentore obducuntur,
dam obnascitur: ijs vehe- his febrilis ingens subest calor,
mētiore sunt febres. 53. 4. qui pituitosiores illas condensat
humiditates ac dentibus affligit. 53. 4.

CVR AEGRI QVIBVS DAM IN
FEBRIBVS ARDENTIBVS

G. NON

SECTIO QUARTA.

NON ADMODUM

SITIUNT.

Q Vibus ficcæ tusses pau- *Quibus in ardētibus febribus*
lūm irritātes in febrī- *(quas alioqui siticulosas esse cō-*
bus ardentibus perseverāt, *stat) tusses, in quibus nihil ex-*
ij non admodum siticulosi *spuitur, modicē irritantes, lon-*
solent esse. 54. 4. *go tempore durant: his aliqua*
semper ē vicinis partibus trahitur humiditas, qua loca ad aspe-
ram arteriam sua madescunt, unde sitis vehementior sedatur.

54. 4.

Tertiana exquisita se- *Tertiana exquisita, etiam lon-*
ptenis ad summū cir- *gissima, septenos circuitus non*
cuitibus iudicatur. 59. 4. *excedit. 59. 4.*

Q Vibus per febres au- *Quibus in febribus aures pro-*
res obsurduerint, ijs *pria vlla absque instrumenti*
sanguis ē naribus profluēs, *auditus passione obsurduerint,*
aut perturbata alius soluit *sanguis ē naribus, aut alius*
morbum. 60. 4. *turbata morbum soluit, bilem,*
aut sanguinem surditatis istius causas adimit. 60. 4.

Febriticantem, nisi die- *Si acuta febre laborantem fe-*
bus imparibus febris re- *bris in diebus imparibus non di-*
liquerit, solet reuerti. 61. 4. *miserit, reuerti solet. 61. 4.*

Q Vibus in febribus cer- *Quibus in febribus quotidie ri-*
to die rigores repetūt, *gores, refrigerationes, aut hor-*
eodē febres solvuntur. 63. 4. *rores fiunt, his quotidie febres*
ad integritatem veniunt, et à febre liberi redduntur acri. Quic-
quid enim humoris efferbuit, id totum in ipsa accessione expur-
gatur. Manet tamen in corpore quædam præter naturam dispo-
sitio, humorisq; noxiæ copia. A qua per circuitum fouetur, re-

Cur ac-
cessioni-
bus fini-
tæ febres
nihilomi-
nus redi-
re solent.

surgit-

furgitque febris ista. 63. 4.

IN morbo diuturno cibi fastidium, & sinceræ deiectiones, malum. 6. 7. *In diuturnis morbis cibi fastidium & sinceræ deiectiones, utrumque malum: hæc quidem naturam humiditatem omni ex parte adductam esse: Illud verò costricticem facultatem debilem portendens. 6. 7.*

IN morbis acutis frigus partium extremarum, malum. 1. 7. *In morbis acutis, partium extremarum frigus, visceribus insensibile esse phlegmonem portendit: quo suo calore valido, sanguinem ex universo corpore, cucurbitæ mandando trahit. 1. 7.*

Quibus in ardentibus febribus dentibus tremores fiunt delirio soluuntur. 26. 6. *Quibus in ardentibus febribus per humores à venis ad nervos translato tremores fiunt, his ce rebro compatiante, si delirium succedat, malum, sit priori magis periculosum. 26. 6.*

A Virginosi, non admodum ventosi. 72. 5. *Qui flava bile abundant: his calor & partium ad ventriculum attinentium robur, cibos plenè perfectèq; concoquit, nec inflatus admodum permittit abire. 72. 5.*

Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis, et per dorsum perueniunt in caput: Sed & viris parte corporis posteriore magis quam anteriore, veluti ex femoribus & cubitis. Iudicio est cutis raritas, etres natura viris frigidiores sunt quam ipsam pilus ostendit. 69. 5. *Refrigerationes à posterioribus partibus magis inchoant, & id muliebribus quidem magis, quam viris, paratiores enim sunt posteriores partes, veluti cubiti et femora, non solum ad suscipiendam, sed etiam sentiendam frigiditatem, et multo dicio est cutis raritas, etres natura viris frigidiores sunt quam ipsam pilus ostendit. et imbecilliores. Recurrunt verò frigiditates ad caput nervorum principium celerrime,*

G ij. facta

SECTIO QVARTA.

facta per spinalem medullam compassione: Sed anteriores partes, ob venas & arterias, quibus abundant, calidiores habent quam posteriores temperaturam. Hinc frigiditates ab his non incipiunt. Argumentum caliditatis est cutis rara, rari-
tatis verò, pili, qui à fronte magis quam à tergo nascuntur. 69.5.

Qui ab aliqua corporis parte dolentes, ferè do-
lorem non sentiunt, ijs tem-
mens ægrotat. 6.2. *Quicunque acutè febri-
etum aliquem dolorem excitant
corporis quadam in parte
obtinent, & subortam inde do-
lentiam prorsus ignorant, nec sentiunt. Ijs ratio lesa aliud pro-
alio colligit. 6.2.*

DE HIS QUI SPECTANT AD VRINAM.

Sectio quinta.

*Urina
primò
crassa de
inde te-
nuis &
copiosa.*

Quibus non sine febre *Ita verò febricitantibus omnib;*
vrinæ sūt crassæ, gru-
mosæ, & paucæ, si ab his
tenues & copiosæ meian-
tur profunt. Maximè verò
statim ab initio, vel non
ita multò post sedimen-
tum apparuerit. 69.4. *quibus post urinas, principio qui-
dem crassas in grumos confi-
etas, & paucas: copiosæ, & te-
nues prodeunt, his facultas alte-
ratrix robustior tandem facta,
crassiores illos atque pituitosi-
ores humores, ad amussim ela-
boratos iam curauit. Porro ta-
les omnino exeunt his quibus ab initio aut non multò post initi-
um, urina sedimen habuit. 69.4.*

Qui

Q Vibus per febres vrinæ turbatæ, quales iu-
mētōrū, ijs dolor capitis
vel adest, vel aderit. 70.4.
Quibus in febribus perturbata
vrinæ quales iumentorum pro-
deunt et tales permanent, his va-
lida & vigore plena crassis fla-
tuosisque humoribus inest agitatio (quale facit in materia, dum
eam cōcoquit calor innatus) valida inquam inest agitatio, per
quam vapores in cerebrum sedulo irrepētes, capitis dolorem præ-
sentem equidem faciunt, vel statim adfuturum præparāt. 71.4.

Q Vibus die septimo futura crisis est: ijs
vrina rubram die quarto
nubeculam habet cætera-
que pro ratione. 71.4.
Quibus septimo die die felix in-
dicatio expectatur, his vrina
quarto nubeculam habet rubi-
cundam quæ concoctos propemo-
dum humores præsignat, quin &
alia etiam signa, quæcumque futuram indicationem antecedunt
eodem die pro proportionem nibileminus apparere debent. 71.4.

Q Vibus pellucidæ & al-
bæ sunt vrinæ, makæ
præsertim si in Phreniticis
appareant. 72.4.
Aquosa quoque vrina, & al-
ba, extremam caliditatem (per-
niciosum malū) portendit. Sed
in Phreniticis perniciosissimū.
Totam enim bilem, unde hic coaluit morbus, in caput rapi sig-
nificat, 72.4.

Vbi spes est in articulos
abscessum iri, abscessu
liberat vrina multa, crassa
& alba reddita, qualis in fe-
bribus laboriosis quarto
die quibusdam exire inci-
pit: quod si ex naribus eti-
am sanguis profluxerit bre-
ui admodū solutio fit. 74.4.
At quibus spes est ad arti-
culos futurū abscessum (spes est
autem his qui diuturnis feбри-
bus, à multis crassisque humori-
bus laborant & conflantur)
eos abscessu liberat vrina, cras-
sa multa & alba, vapore qua-
crassos illos humores, qui ab-
scessum causa futurorum erāt

Aph. 44
4.

SECTIO QUINTA.

expurgat. Quemadmodum quibusdam agris fieri incipit, in febribus, in quibus spontanea lassitudo existit, quæ quum ex crassiorum humorum multitudine nascatur, in his potissimum abscessus fieri solent, qui subinde per urinam, humori simile, solvuntur. Quid quod sanguis quoque è naribus si profluxerit, bifariam diuisa materia infra & supra breuiter admodum egrum liberabit?

74.4.

*Puris
per uri-
nam ex-
cretio.*

Siquis sanguinè, aut pus Sanguinis quoque, aut puris
miat, renum, aut vesicæ longa temporum intercapidine
exulceratio significatur. Excretio renum vesicæ veterum-
ue exulceratione significat. 75.4.

75.4.

Quibus cum vrina crassa exiguae carunculae, & secundum naturam se habent
aut veluti pili exeunt, à res quæ quidem collatione ad re-
renibus excernitur. 76.4. nunc crassa dicitur) exiguae car-
nium portiunculae & capillamen-
ta (ex victu siquidem qui præcessit humor in renibus visus, ta-
lem si bi formam effingit aliquando) Quibus (inquam) hæc cum
vrina mediocri exeunt, his è renibus excernuntur substantiæ por-
tiones, aut talia aliunde euecta, in renibus tamen acervata. 76.4.

Quibus cum vrina crassa, furfurosa quædam cum vrina mediocri, & secundum
vnà exeunt, his vesica scabiè laborat. 77.4. naturam se habente (aliàs enim
non vesicæ scabiem, sed totius cor-
poris consumptionem portendit) iriticeo similia furfuri prodeunt,
his vesicæ scabiè laborat. 77.4.

Qui inopinanter san- Qui confertim ac subito synce-
guinem meiuunt, ij à rum sanguinem (impurus enim
renibus ruptam venulam aliud omnino denotat) meiuunt,
esse significatur. 78.4. his venula in renibus rupta sig-
nifi-

nificatur. 78. 4.

Quibus in vrina sub-
sident fabulosa, ijs ve-
fica calculo laborat. 79. 4.

Si quis sanguinem, aut
Sgrumos meiat, aut vri-
nam guttatim emittat,
dolore ad hypogastrium
& pectinem & perinæum
pertinente ad vesicam lo-
ca laborant. 80. 4.

Si quis liquido cum sanguine
(in vrina stillicidio) commistos
simul mingat grumos & vrinæ
suppressio (ob grumos nimirum
obsidentes) accidat, dolorque ad
imū ventrem, pectinem, inter
semineūque eueniat. His vri-
nae instrumenta ægrotant. 80. 4.

Si quis sanguinem, aut
pus aut squamulas
meiat, & grauis odor ad-
fit, vesicæ exulceratio fig-
nificatur. 81. 4.

Hic satis clarus est.

M Ictus noctu plurimus
paruam deiectionem
figificat. 83. 4.

Vrina noctu copiosior vacuatio
eam quæ per aluum fieri debu-
it minorem facit. 83. 4.

Quibus per febres in
vrinis sedimenta cras-
siora referunt, præse-
longam inualetudinem
fore significant. 31. 7.

Quibus febricitantibus vrinæ
sedimina crassiora farinam
præseferunt, his humores mor-
bum facientes, crassiores sunt, quā
qui exiguo tempore cōcoqui que-
ant. Tales itaque ægrotantes,

nisi mors præripiat, prælongus infestabit morbus. 31. 7.

Quibus in vrinis biliosa
sedimenta supra tenuia
a bile tincta sunt, quæ à prin-
appa-

Pagina
præcedē.
Aph. 75.
4.

SECTIO QUINTA.

apparuerint, acutum morbum significant. 32. 7.

capio quidem morbi tenuia fuerunt. Iis acutus est morbus.

32. 7.

Q Vibus diuersæ sunt vrinæ, ijs vehemens fit in corpore turbatio. 33. 7.

Quibus vrina inæquales sunt his vehemens perturbatio in corpore existit. Natura videlicet humorum partem vin-

cente, & humoribus vicissim natura sedititiosa & viriliter reluctantibus. 33. 7.

Q Vibus in vrinis bullæ innatant, nephritim, & longam fore inuoluntudine significant. 34. 7.

Quorum in vrinis supernatant bullæ, his flatuosus spiritus, frigido cōtextus humori, renes longo tempore infestabit. 34. 7.

Q Vibus in vrina adipalis superficies est & conferta, ijs nephriticū & acutum morbū adesse significat. 35. 7.

Quibus pinguedo in vrina supernatat, & simul tota egreditur, his nephriticum et acutum morbum adesse significat. 35. 7.

QUI SPECTANT AD EGESTIONES.

Sectio sexta.

IN fluxionibus alui, excrementorum nō in deteriora facta, mutatio iuat. 14. 2.

In spontinis & à natura factis excretionibus, formarum diuersitas bonum portendit (portēdit enim corpus à pluriū humorum specie-

speciebus expurgari) bonum (*inquam*) portendit , nisi in nigras luentes peiorisue odoris, quàm pro consuetudine est commutentur. Nam hæc collicationis aut putredinis signa sunt. 14. 2.

E Xcrementa alui nigra Hic continetur in Aphorismo. sanguini & cet. Aph. 21. 4. Enarratus autem est. Sectione quarta. 21. 4.

M Orbis quibusvis incipientibus, si atra bilis supra, infraue exierit, periculosum. 22. 4. Enarratus est supra. Aph. 22. 4. Sect. 4.

Q Vibus per morbos acutos aut diuturnos, aut vulnera aut aliū modum &c. 23. 4. Enarratus est supra. Aph. 23. 4. dicta sectione.

Q Vibus per diarrhœas spumosa sunt alui excrementa, ijs à capite fit defluxio. 30. 7. Quibus in alui profluuijs, excrementa spumæ referunt speciem, ijs purita à capite defluit. 30. 7.

Q Vibus deiectiones sūt biliosæ, superueniente surditate cessant: & contra quibus surditas adest, bilioforum deiectione fitur. 28. 4. Quibus biliosæ deiectiones sunt, his recurrenne bile, ad cerebrum fit surditas, & deiectiones cessant. Et quibus biliosa surditas præcesserit, his biliosis deiectionibus superuenientibus bilis ipsa è supernis ad inferna trahitur, & surditas cessat. 28. 4.

Sectio septima.

EXcreationes continuas *Expuiriones in febribus non*
in febribus liuidæ, cru- *intermittentibus, liuidæ, cruen-*
entæ, foetidæ, biliosæ, om- *tæ, foetidæ, biliosæ, immodicam*
nes malæ sunt: commodæ *inesse bilem portendunt, quæ va-*
tamen, si prodeant, bonæ: *forum erosionem excitans, cru-*
Sic eadem quoque ratio *entæ primum, deinde liuidas,*
est eorum quæ per aluum *postremò foetidas excreationes ip-*
& per urinas excernuntur. *fas in medium producit: unde*
Si quid verò quod non iu- *tum putrefactionem, tum mor-*
uet, per hæc loca excerna- *tificationem quandam iam in*
tur, malum. 47.4. *corpore factam colligere licet. Si*
verò à coctione tandem & cum
ægri tolerantia similes excernuntur. Omnes quidem bonæ sunt:
nun modo quæ per alui deiectionem, sed et quæ per urinam fiunt.
At si quid per hæc loca (os, ventrem, vesicam) prodeat, quod re-
ineri satius fuerit, perniciosum. 47.4.

QVI SPETANT AD
SVD OREM.

Sectio

Sectio Octaua.

S Vdores febricitanti- *Sudores, alui magna, deiection-*
 bus boni, qui emana- *nes, et cetera iudicatoria signa,*
 re cœperit die tertio, quin- *& symptumata saluifera sunt*
 to, septimo, nono, vndeci- *si in di. bus iudicatorijs cruan-*
 mo, decimoquarto, deci- *tur morbumque terminant.*
 moseptimo, vigesimo, vige *Sin contra eueniant idque fa-*
 simoprino, vigesimosepti- *cere nequeunt, insalutifera.*
 mo, trigessimoprino, & tri *Quippe in acutis quidem mor-*
 gesimoquarto. Hi enim su *bis diuturnitatem significant.*
 dores morbos indicant. 36.4.

Qui secus euenerint, labo-
 rem & morbi longitudi-
 nem, aut eiusdem reditum
 significant. 36.4.

F Rigidi sudores, cum fe- *Iam verò sudores qui ad ta-*
 bre quidem acuta, mor- *etum assistentium frigidi ema-*
 tem: cū mitiore verò mor- *nare in febre vehementi compe-*
 bi longitudinem signifi- *riuntur, portendunt in acuta*
 cant. 37.4. *quidem febre innatum calidorem,*
ab immodicis humoribus frigidis extreme affligi, & morti iam-
iam cedere. In mitiori autem frigidiorum humorum breui tem-
pore minime coquendorum copiam, morbum minari longum.

37.4.

Q Va corporis parte su- *Quid quod sudor ipse, qua par-*
 dor, ibi morbus. 38.4. *te corporis à natura propelli-*
tur, huic noxius subest humor, in hac morbus residet. 38.4.

H ij Et qua

SECTIO OCTAVA.

ET qua parte corporis *Rursus, qua corporis parte, in*
 inest calor aut frigus, *signis adest caliditas, aut frigi-*
 ibi morbus. 39. 4. *ditas, ab externa causa non ex-*

citata, hanc intemperies, hanc

morbus occupat. 39. 4.

ET quando toto corpore *Ei ubi in vniuerso corpore,*
 mutationes accidunt, *nunc caloris, nunc frigoris acci-*
 vt si corpus refrigeretur, *dit vicissitudo, aut variorum*
 & vicissim calefiat, vel co *subinde colorum mutatio (nunc*
 lor alius ex alio oriatur, *in pallorem nunc in rubore) &c.*
 longitudinem morbi signi *Ibi varij admodum subsunt*
 ficiant. 40. 4. *humores non nisi longo tempo-*

re coquendi. 40. 4.

S Vdor multus per som *Sudoris multitudo à somno,*
 num factus, copiosiore *non adminiculantibus his quæ*
 cibo corpus vti significat. *ipsum prolificare possunt, pleniore*
 Quod si parcius epulanti *vti cibo corpus indicat, vnde*
 hoc accadat, vacuatione *magna excrementorum copia,*
 indigere necesse est. 41. 4. *vna cum sanguine & spiritu*

ad exteriora circumfertur. Id

porro si accadat ei qui cibum non capit, sanè operæ precium erit,
per venæ sectionem, vel per medicamentum purgans (proratiōe
redundantiæ scilicet) purgare corpus eius. 41. 4.

S Vdor multus frigidus *Sudor multus per vniuersum*
 calidusue semper flu- *morbi tempus constanter efflu-*
 ens, frigidus grauiorem, ca *ens, frigidus quidem humores*
 lidus, minorem morbum *crassos, ad discutiendum inido-*
 significat. 42. 4. *neos subesse, atque adeo mor-*

bum longiorem fore. Calidus

verò eosdem tenues ad coquendum aptos, & proinde morbum ip-
sum

sum breuiorem futurum præsefert. 32. 4.

Febriticanti sudor super- *Si febricitantem sudor assidue*
ueniens, febre ægrotum *infestet, nihilo secius febre non*
non deficiente, malū: pro- *deficiente tamen, signum est*
rogatur enim morbus, & *duabus de causis malum, Fe-*
plus humiditatis inesse sig- *brem siquidem haud soluit, &*
nificat. 56. 4. *plurimam inesse humiditatem,*
breui tempore minime coquen-

dam significat. 56. 4.

A Sudore horror non bo- *Post sudorem, horror, natu-*
num. 4. 7. *ram morbo succumbere docet.*

4. 7.

Q Vibus arida & dura cu- *Quibus morientibus cutis ob-*
tis obtenditur, sine su- *tenditur arida, & sicca, his fe-*
dore moriuntur: quibus ve- *bribus vehementia, humiditatem*
rō laxa, & rara, cum sudo- *omnem exhaustit, & citra su-*
re vita defunguntur. 71. 5. *dorem intereunt. Quibus verò*

Cutis ari-
da in mo-
rituris.

laxa & rara, eorum sub cute
quadam restat humiditas, quam continere nequeunt, sed cum su-
dore moriuntur. 71. 5.

Q Vum æstas sit similis *Quando æstas, temperaturam*
veri, sudores in feбри- *habet commodatam, veri fi-*
bus multos expectare o- *millem, copiosos sudores in feбри-*
portet. 6. 3. *bus non abre-sperabis. Nam*
è corporum latibulis humidita-
tem non exiguam, constitutio temperatè calida ad cutim trahit.

6. 3.

H iij. QVI

QVI AD RIGOREM SPECTANT.

Sectio Nona.

Rigor
quid.

Gal. 1. de
diebus
decret.

F Ebricitantibus si sexto die rigores fiant, indicationem habent difficilem. 29. 4.

Quibus in febribus die sexto inaequalis vniuersi corporis concussio (rigorem vocant) accesserit, his iudicium sequitur imperfectum, obscurum, suspectum, cum grauibz symptomatis periculoque maximo. 29. 4.

S I rigor febre non intermittente, ægrum iam debilem inuadat, mortiferum est. 46. 4.

Si vniuersi corporis concussio frequenter incidit, in febre ad integritatem non veniente aegriam debili letalis est casus, tum quia vis imbecillis ferre nō potest rigoris agitationem, tum verò quia ab euacuatione (si quæ forè succedat vt solet) dissoluitur corpus. 46. 4.

E T quando toto corpore mutationes accidunt &c. 40. 4.

Expositus est supra. Aph. 40. 4. Sect. 8.

S I ardente febre laboranti rigor superueniat, solutio fit. 58. 4.

Ardente febre correpto, si rigor signa cocticnis sequutus, die iudicatorio successerit (alias enim difficile iudicium adfert) iam bilis quæ in venis ante continebatur, morbumque faciebat, per carnes ad cutem (foras postmodum lapsura) propellitur & soluitur morbus. 58. 4.

QVI SPECTANT AD MOR-
BOS QVI IN MUTATI-
ONIBVS AERIS
FIVNT.

sectio decima.

Mutationes temporum *Alterationes temperamentorum*
potissimum pariunt *quæ in omnibus vel pluribus*
morbos, & in ipsis tempo- *anni temporibus fiunt (dum su-*
ribus magnæ mutationes, *as videlicet temperaturas non*
frigoris aut coloris cætero *seruant, sed alia post aliam mu-*
rumque ad proportionem *tatio suboritur) morbos mutati-*
his respondētium. 1. 3. *oni similes potissimum generāt,*

*Cur mor-
bi muta-
tionum
non om-
nes arri-
pant.*

non in omnibus quidem sed in
his duntaxat hominibus quorum corpora facta iam sunt ad ta-
lem morbum suscipiendum idonea. Quin etiam, in vno tempore
particulari, alterationes si magnæ sint, vel frigoris, vel æstus, vel
aliorum huiusmodi, veluti humiditatis, siccitatis, aut ventorum,
aut horum defectus morbos iidem excitant. 1. 3.

IN temporibus cum eo- *Per temporum inconstantiam*
dem die modò calor, mo *quando eadem die nunc æstus*
dò frigus, autumnales mor *nunc frigus viget, inconstantes*
bi expectandi. 4. 3. *aliq̃ iudicij morbos expecta-*
to. 4. 3.

Aph. 8. 3

VENTORVM MUTATIONES
MAGNVN HABERE MOMEN-
TVN IN MORBIS
PROCREANDIS.

Auster

SECTIO DECIMA.

A Viter auditum hebetat, caliginem visui obducit, caput grauat, membris tarditatem & languorem conciliat. Quum itaque is increbrescit, talia in ualidis accidunt. Contrà Aquilo tussis mouet, fauces exasperat, aluū indurat, vrinam suppressit, horrores excitat, lateris & pectoris dolores facit. Hoc itaque dominante talia infirmos expectare oportet. 5.3.

Auster ventus natura humidus auditum hebetat, caliginosus reddit oculos, capitis grauitatem parit, in summa, totum corpus reddit hebes, humidum, languidum, principio neruorum humectato. Itaque austrina constitutio quando ceteris præualebit, ac dominabitur, huiusmodi symptomata in morbis euenient. Sed Aquilo, ventus natura siccus, tussim mouet, fauces exasperat, ventrem astringit vrinæ difficultates, thoracis laterumque dolores gignit. Itaque Aquilo ceteris tum vehementior, tum crebrior si fuerit, talia vique symptomata, in morbis iam factis expectabis. 5.3.

QVAS NOXAS QVOTIDIANAE

CONSTITVTIONES AQVILONIA PRIMVM, DEINDE AV-

STRINA INFERANT.

Q Votidianæ repestates, aquiloniæ cogunt corpora firmantque, mobilia item expeditioraque & coloratiora, & auditu valentiora reddunt, aluū siccāt, oculos mordent, & si peccatus dolor aliquis prius habuerit, exasperant.

Inter constitutiones quotidianas Aquilonia quidem sua frigiditate ac siccitate humiditates in corporibus absorbent ac dissipant, vnde hæc pariunt cōtiora, cogunt corpus, desantque robustius, agilius, et ad motū prout prius cōponunt, meliorem colorem acutioremque sensum efficiunt. Sed ex

Contra

Contra Austrinæ eadem *aduerso hæc quoque incommoda*
soluunt & humectant, au- *nobis facessunt, aluos exc-*
ditum hebetât, caput gra- *cant, oculos mordent. Et si pe-*
uant, vertiginē oculis, tar- *toris dolor aliquis præcesserit,*
ditatē & languorem cor- *nihil mirum profecto si magis ir-*
poribus adferunt, aluum *ritent, cū eum etiā qui prius non*
humectant, 17.3. *affuerit, excitent. Austrinæ por-*

ro has noxas faciunt, humectant corpora, & ea languida reddunt
audium obrundunt, caput aggrauant, vertiginem oculis, tardi-
ratem & languorem corporibus afferunt, aluum humectant. 17.3

EX tempestatibus anni *Siccitatibus, si qui fortē humo-*
in vniuersum siccita- *res in corpore humano exuperāt*
tes assiduis hymbribus sa- *statim digerūtur, & euanescent:*
lubriores & minus morti- *imbribus autem in corporum ca-*
feræ. 15. 3. *uernis inficiuntur. Ex omnibus*
igitur anni constitutionibus siccitates imbribus salubriores sunt
& minus mortifera. 15. 3.

TALES MORBI MAGNA EX
PARTE GENERANTVR,
QUALIS FVERIT TEM-
PORIS CONSTI-
TVTIO.

Magnis siccitatibus fe- *Per tempora plus iusto sicca fe-*
bres sūt acutæ. Quod *bres acutæ sunt, & sanè si per*
si annus talis esse pergat, *totum annum siccitas humidi-*
qualem temporis statum *tati præualeat, biliosos atq; adeo*
effecerit, tales ferè morbos *acutos fieri morbos cogitato.*
expectare oportet. 7.3. *Quemadmodum si contra sicc-*
tati humiditas præcellat, pituito-
fos, longosq;ue morbos venturos credito. 7.3.

SECTIO DECIMA.

Assiduus imbris morbi ferè fiunt, febres longæ, fluxiones alui, putredines, epilepsiæ, apoplexiæ, angina. Siccatibus autem morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, urina, & intestinorum difficultates. 16.3.

Si plures ac frigidiores humores in pluuiarum multitudine, in siccitatibus autem biliosiores generantur, non immerito sanè per assiduos imbres, hi morbi crebrò & plurimum accidunt, febres longæ, alui profluvia, putredines, epilepsiæ, apoplexiæ, angina. Siccatibus autem morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, urina, & intestinorum difficultates. 16.3.

DE HIS QUI AD MORBOS TEMPORVM spectant.

Sectio Vndecima.

EXPOSITVRVS HIPPOCRATES,
QVI MORBI PECVLIA RITER IN
SINGVLIS ANNI TEMPORIBVS
NASCVNTVR, HANC SENTEN
TIAM GENERALEM
PRÆMITTIT:

Quilibet in quibusvis temporibus morbi fieri possunt, nonnulli tamè in quibusdà magis tñ fiunt, *Ne quis fortè existimet nullos. & lios morbos vere, æstate, autumno, hyeme accidere posse, præter eos qui naturæ eorundem*

tum

tum irritantur. 19.3. *temporum sunt accommodati (quorum statim recordabimur) præmittendū hoc loco duximus, morbosquidē omnis generis in omnibus temporibus fieri, nonnullos tamen in quibusdam magis, in alijs minus oriri & irritari. 19.3.*

MORBI VERNI.

VEre enim insania, melancholia, epilepsia, fluxiones sanguinis, angina, grauedines, destillationes, lepræ, tusses, impetigines, vitiliginis, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, tubercula, articularū dolores. 20.3. *Viciosi humores alijs anni partibus in nobis procreati, & demum per hyemis frigus, in corporum latibulis profundoq; delitescentes, vere (anni parte quidem quantum ex sese est saluberrima) commoti, tum ad cutem, tum ad alia extrema diffusi excitant furores, melancholicos morbos, epilepsias, sanguinis fluxiones, anginas, grauedines, destillationes, tusses, lepras, impetigines, vitiliginis, pustulas ulcerosas, plurima tubercula, articularum dolores. 20.3.*

Cur vere morbi fiant cum saluberrima.

MORBI AESTIVI.

ÆState verò nonnulli horum & febres continuæ & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, & vomitiones alui profluuia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris ulcerationes, genitaliū putredines, & sudationes. 21.3. *Æstatis autē principio (per simile, quam adhuc habet æstas cum vere, temporaturam) nonnulli quoque ex vernis morbis sunt. Sed & præter hos (processu quidem temporis quum augetur flaua bilis) quicunque biliosi corporibus accidunt, febres cōtinuæ, ardentes tertianæ*

I ij pluri-

SECTIO VNDECIMA.

plurimæ, vomitiones alui profluvia. Adde, quod ex capitis interrim repletionem aliàs ad aliam partem excrementa, calore soluta, deponentis: lipitudines, aurium dolores, oris ulcerationes sunt. Quid quod, quum à naturæ modò plurimum ad humiditatem, flatuumque carentiam declinauerit, cuiuslibet partis, nedum genitalium, putredines adueniunt? Item ob multos quoque sudores eosque acres sudamina. 21. 3.

AUTVMNALES MORBI.

Autumno, æstiuæ etiam *Autumni verò principium æ-*
multi morbi, & febres *stati propemodum simile, æstiuo-*
quartanæ, & incertæ, lie- *rum morborum plurimos sibi ven-*
nis tumor aqua intercu- *dicat. Deinde ex atra bile quam*
tem, tabes, vrinæ difficul *familiarè habet, dum suam na-*
tas, intestinorum tum le- *turam seruat, febres quartanas*
uitas, tum difficultas: coxæ *adportat, & eas maxime quæ*
dolores, angina, anhelat- *nec vllum statum tempus, nec*
tio, intestinorum parte qua- *accessionum aut remissionum ali-*
dam coarctatio, epilepsia, *quem ordinem retinent. Item*
insania, melancholia. 22. 3. *lienis tumores, vnde nonnun-*
quam aquæ intercutè accidunt.

Quin & obrepentinum quoque frigus in pulmones identidem
subiens ac temporum in æqualitatem, varios humores, variosque
effectus in nobis nunquam non producentem tabem, vrinæ stilli-
cidia, intestinorum leuitates & difficultates, coxæ dolores, ang-
inas, anhelationes, intestinorum parte quapiam coarctationes, epi-
lepsias, insanias, melancholias. 22. 3.

HYEMALES MORBI.

Hyeme pleuritides, peri- *Hyeme verò suam naturam*
pneumo-

pneumoniæ, lethargi, gra- ſeruante, inſtrumenta reſpira-
uedines, raucitates, tuſſes rioni ſeruientia, magno frigore
pectoris, laterum & lum- interdum læduntur. Hinc pleu-
borū dolores, cephalagiæ, ritides fiunt, pulmonisq̃ue inflā-
vertigines, apoplexiæ. 23.3. mationes. Ob quod rurſum mag-
num frigus caput oblādens gra-
uedines, raucedines, tuſſes pectoris, laterum, lumborumq̃ue, &
partium neruoſarum dolores, & vertigines, apoplexiæſq̃ue, ex qui-
cunq̃ue ex pituita morbi ſunt, oriri ſolent. 23.3.

CERTIS temporibus, & In temporibus ſuo ordine ſua
ſuam tempeſtiuitatem temperaturam ſeruantibus quū
ſeruantibus certi & tem- ortus, occaſusq̃ue ſyderum, plu-
peſtini ac iudicatu faciles uia, ſerenitas, venti, & omnia
morbi fiunt. Incertis autē, huiusmodi oportune, et ſuo tem-
& alienis, incertæ quoque pore fiunt, ſi qui accidunt mor-
ægrotaſiones fiunt, & ad bi inconfſtātes, ac varij (ſæpe ſunt
iudicandum difficiles. 8.3. autumnales) non erunt, ſed ſæ-
biles, bonique iudicij pernicioſe

bunt. Porrò quibus in temporibus turbata ſunt hæc omnia, mor-
bui morbi, turbarumque pleni inſurgunt. 8.3.

AUTŪNO in vniuerſum Vi autumnus propter ſuam in-
morbi acutiſſimi & æqualitatem inſalubris, & mor-
perniciōſiſſimi: ver autē hos vehemenſiſſimos producit:
ſaluberrimum, & minimè ſic ver, quia temperaturam ſalu-
exitioſum. 9.3. berrimum, & morbis exitioſis
minimè obnoxium. 9.3.

Atūnuſ tabidis nociuſ. Autumnus, ob ſuam varia-
tem extrema macie conſumptis
10.3. (qui et ob idipſum quidem facile læduntur) pernicioſus. 10.3.

I iij. Qui

QVI AD MORBOS TEM-
PERATURARVM ET AD
corporis habitum re-
feruntur.

Sectio Duodecima.

Naturarum quædam ad Temperaturarum alie sunt ad æstatem, alie ad hyemem bene aut malè se habent. 2.3. *Nam frigidarum & humidarum immoderatio æstate quidem, ob qualitates contrarias, ad symmetriam reducitur: hieme contra, ob similem temperaturam augetur. Eodem modo calidarum, siccarumque excessus hieme per versusque oppositionem temperatur. Æstate vero per similitudinem in maiorem immoderantiam properat. 2.3.*

QVOD DE NATVRIS, IDEM
NVNC DE MORBIS
DOCET.

Morbi alij ad alia tempora bene vel malè se habent. Et quædam ætates ad tempora alia, & loca, & aliud victus genus. 3.3. *Morbi quoque similes, ad similia tempora magis, ad contraria minus, ut generentur propèsi sunt. Et contrarij ad contraria magis, ad similia minus, ut solvantur. procliues, ut biliosi in æstate quidem magis, in hyeme vero minus generantur. Pituitosi contra ut æstate per oppositum magis, sic biliosi per hyemem facilius solvantur. Eodem modo et ætatum, nam calidiores ad frigidiora, frigidiores ad calidiora tempora, loca, victus rationem magis apte sunt. 3.3.*

Tempe-
rata simi-
libus gau-
dent, in-
temperata
corrumpi.

Mulier

Mulier non fit amphide- *Mulierem natura imbecillitas*
xia. 43.7. *ambidexteram fieri raro admo-*
dum fieri permittit. 43.7.

VT traducenda iuuen- *Longa statura iuuentui qui-*
tute liberalis & specio- *dem decora est, senectuti verò*
sa corporis magnitudo, ita *gibbositatis occasionem præber.*
senectuti iutilis moles cor- 54. 2.
poris est, & paruitate dete-
rior. 54.2.

Q Vi natura sunt valde *Eos qui à commodatione ha-*
crafsi, breuiore vita *bitus recedunt, præstat graciles*
fruuntur, quàm qui graci- *esse, quàm obesos. Nam qui na-*
les. 44.2. *tura admodum obesi sunt, ob*
venarum & arteriarum angustiam, quam habent, sanguis &
spiritus penuria laborant: adeò ut citius in his & minorem ob
causam calor nativus præfocetur, & moriantur, quam medio-
criter graciles: qui quidem hac ratione minimè periclitantur.

44. 2.

Q Vib' nares humidiores *Qui natura humidiores sunt,*
natura, & genitura hu- *siue secundum cerebrum tan-*
midior, ij minùs prospera- *rum (quales esse constat, quibus*
valitudine fruuntur: Quib' *muci plurimum è naribus deflu-*
verò hisce cōtraria ad sunt *it) siue secundum corpus uni-*
salubriùs degunt. 2.6. *uersum (quales rursus quibus*
vnà genitale semen humidius est) eos omnes non contingit sa-
lubrem vitam omnis expertè noxæ traducere, sed vel ex leni ad-
modum occasione, destillationibus, capitis gravitate, morbo co-
mitiali, ventris profluuiio, febribus putridis, & huiusmodi mor-
bis capiuntur, quibus contra accidit, ut cerebri scilicet, totiusque
corporis temperatura sicciore præditi sint, salubrius degunt. 2.6.

DE HIS QUI AD MORBOS

IN MUTATIONIBVS

temporum attinent.

Sectio Decimatertia.

QVum æstas fit similis
veri, sudores &c. 6.3.

Explicari sunt supra. Aph.

6.3. & 9.3. Sect. 11.

Autumno in vniuersum
morbi acutissimi &c.

*De his qui ad morbos tempo-
rum spectant.*

9.3.

Ex anni temporibus si hyems

Inter anni partes si hyems
sicca, & aquilonia, ver plu-
uiosum, & australe fuerit,
æstate necesse est febres
acutas fieri, & ophthal-
mias, & disenterias, mulie-
ribus præsertim, & viris
natura humidioribus. 11.3.

*paulo quam suæ naturæ conue-
niat siccior, aut frigidior fuerit:
ver autem assidue pluuiosum,
& calidum, necesse est æstatem
acutis abundare febribus, &
lippitudines, difficultatesque in-
testinorum aduenire, quum re-
liquis omnibus, tum maxime
pituitosis. 11. 3.*

Contra verò si australis
hyems, & pluuiosa, &
tepens fuerit, ver siccum
& aquilonium, mulieres
quibus partus in ver inci-
dit, quauis occasione abor-
tiunt, aut si pariant, tam
infirmos & morbosos par-
tus ædunt, ut vel statim ipsi
intereant, vel tenues & va-

*Porro si hyems calida quidem,
& admodum humida fuerit,
ver autem siccum & frigidum,
mulieres quibus in ver partus
protrahitur, legitimum tempus
ut maxime non expectant, sed
vel ex leuissima quauis occasi-
one paulo ante illud abortiunt.
Que verò ad legitimum usque
tempus gestauerint, imbecilles
leu-*

letudinarij viuunt. Cæte ac morbosos infantes parit, qui
ris dysenteriz, & ophthal- vel statim moriuntur, vel in-
mix sicca fiunt, & semibus ualidi, ac valetudinarij, miserè
catarrhi, perniciem breui viuunt. Cæteris autem morta-
allaturi. 12. 3. libus hæc mala eueniunt, iunio-
ribus quidem difficultates intestinorum, & lippitudines sicca, se-
nioribus verò fluxiones breui tempore interimentes. 12. 3.

A State verò sicca, & a- At si æstas aquilones habuerit,
quilonia, autumno autūnus verò imbres, austrosq;
pluuioso. & australi, vehe (vtrumque videlicet à proprio,
mentes capitis dolores in naturalique modo recedens)
hyemem, & rufles, & gra- hyeme quæ proxima est super-
uedines, & raucitates, nō- flue humiditates per iam dictas
nullis etiā tabes expectan- intemperaturas in capite colle-
da 13. 3. Et, occurrente frigore compin-
guntur. 13. 3.

A Quilonio verò & fic- Huic capitis dolores, raucedines,
co autumno, homini- grauedines, et in nonnullis (per
bus natura humidis, & defluentem in pulmones, thora-
mulieribus commoditas cisq; cavitates, talem ex capite
parabitur. Alios ophthal- humorem) pulmonis vlcera. Sin
mix sicca, & febres parti autumnus quoque æquè siccus,
acutæ, partim longæ, quos iisdem aquilonibus quidem mol-
dam etiā melancholiæ ma lioribus corporibus, cuiusmodi
lè habebunt. 14. 3. sunt muliebria (quæ quidē quo-

niam tali celi constitutione siccantur, & ad hyemem minime hu-
mida perueniunt) secūda valetudo contingit, durioribus autem,
& tali celo supramodum exiccatis, sicca lippitudines accidunt.
Quæ rursus ex bilis (quam in se copiosam habent) acriore qui-
dem portione, acuta febres ex crassiore verò longæ fiunt. Sed &

K nonnul-

SECTIO. XIII.

nonnullis (his nempe qui atrabile magis abundant) quartan.
melancholia mania. 13. & 14. 3.

TEMPORA AETATIBVS APTA.

QUod ad tempora verò *Sed hic de anni temporibus ani-*
pertinet, vere & prima *madueritèdum, quod adolescen-*
æstate pueri, & his ætate *tes quidem pueris ætate proxi-*
proximi, optime degūt: va- *mi, vere. Ipsi verò pueri, æsta-*
lētq; maximè. Aestate ve- *us principio, pro ætatum illarū*
rò & autūni ad aliquā par- *cum temporibus concordia ac si-*
tem senes. Reliquo autum- *ilitudine (qua rerū vniūque*
no & hyeme qui mediam *que nullo discrimine habito fo-*
ætatem agunt. 18. 3. *uerur semper, ac conseruatur)*
opime degunt, maximeque valent. Sed & senes pro habitus sui
permutatione qua egent, æstate quidem, & autummi prima par-
te, hyeme autem iuuenes, quique inter iuuentam & senectam a-
gunt, beneficium ex contrario reportant. 18. 3.

MORBI AESTIVI BREVES, AV-
TUMNALES LONGI, HIEMA-
LES LONGISSIMI.

AEstiuæ quartanæ ple- *Morbos æstiuos magna ex par-*
rumque breues, autum *te quidem breues faciunt noxi-*
nales lōgæ, et inter eas ma- *orum humorum ad discutien-*
ximè quæ ad hiemem vsq; *dum promptitudo, & virium*
pertinent. 25. 3. *ad dissoluendum facilitas. Fa-*
cultates autē per æstatē præcedētē debiles factæ, nec potentes facile
morbosū causas superare, eos qui autūno peculiare sunt, lōgiore
efficiunt. Longissimos deniq; hyemales componūt humores intus,
quibusdā veluti laribulis incubātes, vna cū viribus (ob tēporis na-
turā) robustis: q̄ duo nec solui morbos, nec mori ægrōs finit. 25. 2.

Qui

38.

QVI AD MORBOS CVIVSLI-
BET AETATIS SPECTANT.

Sectio decimaquarta.

S Ecundum ætates au- *Iam verò per ætates hæc fiunt.*
tè hi morbi fiunt. Par *Paruis quidem & nuper natis*
uis, & nuper natis pueru- *puerulis summa instrumentorũ*
lis, oris vlcera, vomitiones *mollitiæ præditiis, quæ lactis neq̃*
russes, vigiliæ, pauores, vñ *tactum, neque qualitatem ferũt,*
bilici inflammationes, au- *oris nascuntur vlcera. Qui et*
rium humiditates. 24. 3. *lac ipsum, in ventriculo corru-*
ptum acres sursum vapores demittit, cerebrum irritantes. Hinc
vigilia, hinc pauores, hinc terribilia somnia. Ad hæc vmbilico-
rum non multò antiè præcisorum inflammationes. Insuper au-
rium humiditates. Nam quum totum eorum corpus perhumid-
um sit, tum maxime cerebrum, cuius superfluitates etiam per
aures (per quas à natura aliena videtur expurgatio tamen) ex-
cernuntur. 24. 3.

Vlcera in ore puerorum.

pueri cur paueant.

Cerebrũ puerulis præhumidum.

A Duentære dentitionis *Postea autem, quum iam ad*
tempore, gingiuarum *dentitionis tempus peruentum*
pruritus, febres conuulsio- *es, à dentibus ipsis foras pro-*
nes, alui profluuia, maxime *deuntibus, & quibusdam ve-*
quum caninos edunt, & ijs *luti stimulis assiduò pungenti-*
præsertim qui crassissimi *bus gĩgiuis ipsis lögè lateq̃, perfo-*
sunt, & qui aluo sunt du- *ratis, cietur magnus quidã dolor*
ra. 25. 3. *veluti pruriēs, cuius gratia simul ob*
inflammationē, ac vigiliæ inflammationi comites, febres accidunt, vn-
de et per alimētũ crudũ, et quia neruosa partes adhuc iualidæ sũt

Dolor dē tũ pro- deuntũ.

Vigiliæ inflammationi comites.

K ij. commif-

SECTIO. XIII.

*Cōuulsi-
ones.*

commissions, aluiq; profluvia consequuntur, his potissimum, quæ eamino cæteris acutiores, & crassiores edunt dentes, his inquam conuulsiones accidunt qui crassissimi sunt, & aluos astrictas habent, ut quorum corpus plenum est, & prauis humoribus infectum. 25. 3.

*Tonsillarū
inflām-
ationes.*

Ip̄s verò grandiusculis, Pueros paulò adultiores iam fa-
tonsillarum inflāmationes, vertebrae in occipitio, interorsum luxationes, calculi, lumbrici rotundi, quæ in occipitio est, contrahentes, in ascarides, verrucæ pēfīles, interiorē luxationē (quo profatyrasmi, stranguriæ, strumæ, et alia tubercula, præcipuè verò antedicta. 26. 3.

*Asthma-
ta.*

accidunt asthmata. Ip̄s met

*Quomo-
do gene-
retur cal-
culus in
renibus.*

rursus per edacitatem magnam, crudos sibi comparant humores, qui una cum urina, in renes subinde aut in vesicam permeant, & in calculorum duritiem, caliditatis loci illius vehementia percoquuntur. Adde quod ciborum putredinem hac ætate cōfectis,

Lūbrici.

percrebram lumbrici sequuntur rotundi, & ascarides: qui haud secus, atque alia animalia, non ex semine, sed putredine orta con-

Verrucæ.

cresecunt. Quid quod verrucis quoque pensilibus maximè infe-

*Paroti-
des.*

stantur, & earum glandularum, quæ iuxta aures prominent, tu-

Sirumæ

moribus, strumis, & alijs tuberculis, sed ante dictis præcipuè, quæ vitiosi succi ad cutem repentis sunt soboles? 26. 3.

GRandioribus autem et Grādiōribus autem, & iam ad ad pubertatem accedē- pubertatem accedentibus præce-
tibus superiorum etiā mor dentium ætatum (ob similem fe-
borum & febres diuturni- re temperatiām) permulti mor-
ores potius, & ex naribus hi accidunt. Sed ob vires etiam

sangu-

sanguinis fluxiones. 27.3. *alacriores, & materia copiam, si qua febres his fortè euenerint, magis duiturnæ erunt, quàm quæ prioribus contingunt ætatibus. Hos quoque pro sanguine quotidie magis magisque expurgante, & minùs in augmentum transeunte hæmorrhagia è naribus infestant. 27.3.*

Febres pueris cur diuturnæ.

Hæmorrhagia.

QVA RATIONE PVERORVM MORBI IUDICENTVR.

PVeris maximâ partem *Sed iam his qui in tribus nunc morbi iudicatur, alij dictis ætatibus constitui sunt, intra dies quadragita, nō plurimi morbi diuturni iudicantur, hi quidem in quadraginta ses, quidâ intra annos septē diebus (nam hic numerus diu- alij ipsis etiâ ad pubertatē turnorum primus est decreto- accedentibus. Qui verò rius dies, acutorum autem ex permanferint, neque pu- degeneratione vltimus illi verò eris circa pubertatē, neq; in septem mēsis, aliqui in sep- fœminis, cum menstrua tem annis, nonnulli (velut erupūt, soluti fuerint, in- morbi comitiales) quum ad pu- ueterascere cōsueuerunt. bertatem ventum est, quo tem- 28. 3. pore magna in nobis permutati- ones fiunt, qui verò permanferint, neque pueris circa puberta- tem, neque fœminis, quum menstrua erumpunt, soluti fiunt, in- ueterascere cōsueuerunt. 28.3.*

Dies qua dragesi- mus diu- turnorū morborū primus decreto- rius. Acu- torū ex degene- ratione vltimus.

MORBI IUVENVM.

IUVenibus sanguinis ex- *Ceterum inuenibus accidunt puitiones, tabes, febres omnes propemodum morbi præ- acutæ epilepsiæ, alijque cedentibus ætatibus familiares, mor-*

SECTIO. XIII.

Bilis iuue-
tuti fa-
miliaris.

morbi, sed precipuè nunc *sed præ cæteris quicumque de dicti. 29. 3.*
flaua bile (quæ hac ætate maxime viger) fiunt, nimirum ardentes & tertianæ febres, & qui non ætatis, sed intemperantiæ occasione oriuntur, sanguinis spuitio-
nes, tabes, morbi comitiales. 29. 3.

MORBI CONSTANTIS ÆTATIS.

Ratio vi-
etis iuue-
tuti pluri-
mū obest

VLtra hanc ætatē pro- *Sed nunc de his qui iuuentutem*
uectis asthmata, pleu- *excesserunt, quos asthmata pul-*
ritides, peripneumoniæ, *monis, inflammationes, pleuriti-*
lethargi, phrenitides, ar- *des (non vtrique ætatis huius,*
dentes febres, diuturna *sed victus, quo vtuntur, vitio)*
alui profluuia, cholæræ, di- *torquent. Et (qui iuuenibus et-*
senterix, liëterix, hæmor- *am communes sunt) phrenitides,*
rhoides. 30. 3. *ardentes febres, cholæræ, difficul-*
tates intestinorum. Quin & ipsis iisdem, per imperfectam cibo-
rum coctionem, vel distributionem frustratam, vel certè per bi-
lem intestinum abradentem, diuturna alui profluuia accidunt,
& lethargi, sed aliunde prorsus, alijsq; naturis, ijs nimirum, qui-
bus contingit cerebro pituitam copiosiore irrepere. Adde quod
intestinorum lenitates iisdem suboriuntur, quæ tum ob pituitam
ipsam, tum ob solam intemperiem extant, denique hæmorrhoides
verum sanè huius ætatis malum, ex atra bile ad venas, quæ in
sede sunt abundantius decumbente, natum. 30. 3.

Alui pro-
fluuium,
lethargi.

Lenitas
intestino-
rum.

Hæmor-
rhoides.

Spirandi
difficul-
tas, tussis

S Enibus spirandi dif- *Extremam demum ætatem a-*
ficultates, destillati- *gentibus, per pituitosi humoris*
ones cum tussi, strangu- *in pulmonum bronchia con-*
riæ, dysurix, articulorum *nuum illapsum, spirandi diffi-*
dolores nephritides, ver- *cultates accidunt. Et destillati-*
genes

tigines, apoplexiæ, malus corporis habitus, cachexia Græcis dictus, pruritus totius corporis, vigilie, alui, oculorum, & auriu humiditates, visus obtrusior, glaucomata, auditus hebetior. 31. 3.

Suborti. Ijs quoque ipsis modo copiose admodum spiritus, modo haud mediocris pituita in cerebrum irrepit, eiusque ventriculos obsidet, hinc vertigines, hic apoplexiæ, mala senectuti propria. Adde, quod alimentum per alterantem facultatem iam plane debile incoctum, atque in uniuersum corpus tale omnino distributum, malum habitum ipsdem plerumque accersit. Iam vero humor quidam salsus ad cutem plus iusto densam, & unde transpirare non potest, identidem delatus, pruritum ciuit. Quid quod senes nonnullos, sicciore potissimum, curatiūque pleniores, vigilie infestant? Nonnullos oculorum, nariumque humiditates, ex cerebri superfluitatibus huc delatis, quæ si in alium defluunt eam humidam faciunt. Denique potentie sensificæ extrema imbecillitas, visus hebetes, grauesque auditus senectuti parit. 31. 3.

Magnam partem senes, Seniores ut plurimum continuiuuenibus minus ægrotant. Semel autem diutius morbis correpti ferè vnà moriuntur. 39. 2.

Intellige hoc non ratione aetatum, sed

Vine
stilla

Articulorum et re
nū dolores.

Vertigo.
Apoplexia.

Kanſia.
Pruritus
Vigilie.
Oculorum
& narium
humiditates.

Grauis
auditus.
Visus hebes.

Senes continentes.

Morbi senum legi
& inſanabiles.

TEM-

SECTIO. XIII.

TEMPERANTIAE EXEMPLVM. PRAECEDENTIVM.

*Morbi se
nū longis
sami.*

DEstillationes, & gra-
uedines coctione in
valde senibus non admit-
tunt. 40. 2.

*Rauedines, & grauedines in
admodum senibus concoctionem
ob caloris inopiam non admit-
tunt. 40. 2.*

*Morbi se
nū longis.*

Renum & vesicae vitia
in senibus difficulter
curantur. 6. 6.

*Renum vitia, vesicae dolores, &
quicunque alij morbi senioribus
non sine negotio, ac longo tempo-
re sanantur. 6. 6.*

DE BALNEO. RVM VSV.

Sectio decimaquinta.

OMNIVM RERV, ETIAM BO- NARVM, VSVM PAVLO FRE- QVENTIOREM ESSE NOXIVM, A BALNEO AQVAE DVL- CIS SVMPTO EXEMPO.

*Aqua
dulcis vo-
lus com-
moda &
incōmo-
da.*

Calidum frequentiore
vsu hæc inuehit in-
commoda, carnis effemi-
nationem, nervorum in-
continentiam, animi tor-

*Aqua dulcis quidem & medi-
ocriter calida vsus, quanquam
gratus omnibus, amicusque sit,
is tamen (dum immodicus est)
molliores, & veluti muliebres
porem,*

SECTIO XV.

41.

porem, profusiones sanguinis, animi deliquia: *inconstantiam, mentis torporem*
 Ad quæ quidē mors. 16.5. *causat, cerebrum dissolvit, his denique corporum naturis, quæ ad sanguinis profluvium dispositæ sunt, sanguinis facit eruptiones, unde animi defectiones fiunt, unde mors. 16.5.*

IMMODICUS FRIGIDUS

VSUS NOCIIVS.

FRigidū verò convulsiones, tetanos, nigrores & rigores febriles adfert. *Frigidum quoque his qui sæpius vivitur, nervos corporum partes distendit, distrahitque, ac nativum nobisque ingentum calorem extinguit, unde denigrações, rigoresque febriles.* 17.5.

Usus frigida, eiusque incommoda.

QUIBUS PARTIBUS OBSIT FRIGIDVM.

FRigidum inimicum ossibus, dentibus, nervis, cerebro, dorsali medullæ: *Usus, inquam, frigidi, dentibus, ossibus, nervis, cerebro, dorsali medullæ, partibus exanguibus, adversatur, ac imbecillem earum calorem extinguit:* 18.5.

Calidi contra iisdem per oppositam rationem utilis. 18.5.

Quæ perfrigerata sunt exalfacere oportet, præter ea quæ sanguinem profundū, aut brevis sunt profusura. 19.5. *Quæ per immodicum frigidi sum &c. Enarratus est supra. Aph. 19.5. Sectione. 3. de his quæ spectant ad purgationem in genere.*

ALIA INCOMODA FRIGORIS.

L Frigi-

SECTIO. XV.

FRigidū vlceribus mor- *Per vlcerum substantiā frigi-*
 dax, cutem obdurat, do- *dum pervadit, et in profundum*
 lorem infuperabilem facit, *subintrans, morsum excitat, per*
 nigrorem inducit, rigores *integras autem partes id mini-*
 febriles, conuulsiones & *mē quidem, sed cutim constri-*
 tetanos creat. 20. 5. *git, densatque, & duriores fa-*
cit. Quin & quoniam nativum calorem refrigerat (qui ad sup-
urationem vlcera perducit) & quoniam ea quæ dolorem effici-
unt, diffilari prohibet, eum ipsum dolorem auget, & insuppurabi-
lem facit, liuorem inducit, rigores febriles, conuulsiones & teta-
nos creat. 20. 5.

CALIDI COMMO- DITATES.

CAlidum in quo vlcere *Calida dum plurima perfun-*
 pus mouet, maximum *ditur, suppurationē mouet non*
 securitatis præstat indici- *in putridis quidem, & his quæ*
 um, cutē emollit, extenuat *fluxionem habent vlceribus,*
 dolorem lenit, rigores, cō- *(his enim haud parum nocet*
 uulsiones, tetanos mitigat, *nedum non suppurat) vbi au-*
 capitis grauitatem soluit. *tem suppurationem efficit, pri-*
 Ofsibus fractis plurimū *stinam sanitatem pollicetur (vl*
 prodest, maximē si nudata *ceri siquidem pus generanti ma-*
 sint, multo quē magis si in *li quicquam accidere nequit) &*
 capite. His etiam prodest *duram densamque carnē emol-*
 quæ moriūtur aut vlcera- *lit, extenuatque, dolores lenit,*
 tur à frigore. Herpetibus *rigoris conuulsionis & disten-*
 denique exedentibus, sedi, *tionis causas alterat, concoquit,*
 pudendo, vtero, vesicæ, his *extenuat, discutit. Eorum au-*
 omnibus calidum amicum *tem quæ in capite sunt malorū,*
& decre-

& decretoriū, frigidū ini- *gravitatem eiusdē quęcunque*
micum & interimens. 22. 5. *faciunt adimit, plurimū verò*
ossibus fractis cōfert, sed his præcipuē quę carne exuta sunt, atq;
denudata. Præterea his maximē quibus in capite vlcera nascū-
tur & calcaneis digitis, alijsq; partibus hyberno frigore emor-
tuis, & vlceratis, & bilem flauam herpetis ex edētis causam, sub
freno reponit. Sedi denique pudendo, vtero, vesicæ, quia nervosę
partes sunt. Calida quidem amica & viuificans, frigida verò ini-
mita & interimens. 22. 5.

COMMODA ET INCOMMODA
FRIGIDI.

F Rigido verò in his v- *Sanguinē ad fluendū in prum*
tendū, vnde fluit aut *facit frigida, hac itaque in par-*
fluxurus sāguis est, nō qui- *tibus vnde sanguis copiose pro-*
dem eò loci, sed ad ea loca *fluit, aut profluxurus est. Vti*
vnde influit admoto : & si *oportet, non ipsis tamen parti-*
quę partium inflammati- *bus sanguinē fundentibus (vl-*
ones aut deflagrationes ad *ceribus enim frigida mordax)*
rubrum, sanguineumūe co *sed circumstantibus adhibenda.*
lorem tendunt, recenti ef- *Quinetiam vbi inflāmationes.*
florescente sanguine, ijsdē *aut inflamina ad rubrū et sub-*
ipsis adhibito. Nam inue- *cruentum tendentiā, recenti ad-*
teratas nigrefacit. Erysipe- *huc sunt sanguine, ea frigido*
las etiam non vlceratū iu- *gaudent, ijs frigidum adhibere*
uat. Siquidē exulceratum *conuenit. Quippe veteribus ad*
lædit. 23. 5. *motū, crassiorē iam sanguinē,*
& non ampliū floridū magis inficit, & parti affectæ nigrorem
(v̄t dictum est) affert. Erysipelas quoque nō vlceratū curat
vlceratū verò lædit. 23. 5.

DE LOCIS AFFECTIS ET
PRIMO.

DE HIS QUI SPECTANT AD
MORBOS CAPITIS.

Sectio. 16.

E parte capitis posteriori laboranti, in fronte laboranti, in frontem recta excurrēs vena in cisa prodest. 68. 5. *Posteriorem capitis partem (non per concessum quidem, sed primariam ratione) dolenti, vena in fronte secta (quae secundum filamentorum reclinatorem ei respondet, quae partem male affectam alit) vena inquam illa secta, eò quod auerterendo simul vacuet, prodest. 68. 5.*

Cura doloris capitis.

Capite dolenti, & vehementer laboranti pus, vel aqua, vel sanguis per nares aut os, aut aures effluens, morbum soluit. 10. 6. *Capitis dolores tollit, pus quidem (suppuratione iam facta) eum qui per inflammationem ortus fuerit: aqua verò per os, aut per nares delapsa, eum qui ex crudis extiterit humoribus. Ex sanguinis verò multitudine profluvium sanguinis è naribus tollit. 10. 6.*

Qui calui sunt, ijs varices magni non fiunt: quibus verò caluis existēti bus varices superueniūt, ij rursus capillati fiūt. 34. 6. *Qui capillorum defludio laborant, his vitiosi humores in caput feruntur, nec magnas varices cruribus fieri permittunt. Quibus verò talibus superuerint varices, ipsis ea quae prius capillorum radices absorbebāt, cruribus illabuntur: & capilli redeunt. 34. 6.*

Qui

QUI SPECTANT AD SOM- NUM ET VIGILIAM.

Sectio Decima-

Septima.

Quo in morbo somnus. *In quacunque aegritudine som-* *Somnus*
si non in-
molestia parit, mor- *nus. (præter id quod solet) læ-*
tiferum; Si verò iuuet nō *dit (solet enim manifestam vi-* *uat.*
est mortiferum. 1.2. *litatem suo tempore adhibitus.*
adferre) nativum calorem à cau-
sis morbum facientibus vinci, testimonio est: ubi verò iuuat iam
dubio procul calor nobis insitus humorū prauitate per somnum
coquendo pedetentim superat. 1.2.

Vbi somnus deliratio- *Vbi igitur somnus delirium, se-*
nem sedat, bonum. *brem, inflammationem, & cæ-*
2.2. *tera sedauerit, salubre. 2.2.*

Non satietas, nō fames,
neque aliud quicquā, *Expositus est supra. Aph.*
quod naturæ modum ex- *2.4. Sectione secunda.*
cesserit, bonum. 4.2.

Propter vigiliam con- *Per immodicas vigilias, con-* *Cōuulsio*
per im-
uulsio aut desipientia, *uulsio, aut delirium. Extremam*
malum. 18.7. *siccitatem atque adeo inanition-* *modera-*
tas vigi-
nem præferunt & lethalia sym-

ptomata existunt. 18.7

K iij

Quz

QVAE AD PHRENITI-
DEM ET DELIRIVM
SPECTANT.

Se&io Decima octaua,

AB infania qua mani- Si furori succedat intestinorum
am Gracivocant diffi- difficultas, vel aqua inter cutē,
cultas in testimonium, aut vel mentis alienatio, tunc humo
hydrops, aut extasis, bo- ribus praesse naturam signum
num. 5.7. est, eosque in alium locum mi-
nus periculosum transferre. 5.7.

DEliratio quæ cum risu Deliria quæ cum risu sunt, ab
fit, tutior: quæ verò humore minus prauo concitan-
studio adhibito periculo- tur, & minus periculi habent.
fior. 53.6. Quæ verò serio accidunt, à pra-
uioribus genita sunt, & periculi plus obtinent. 53. 6.

A peripneumonia phre Si a pulmonis inflammatione
nitis, malum. 12.7. vapores è pulmone ipso (parte
nobili) in cerebrum (principem
partem) repentes phrenitim faciant, malo priori, alterum longè
peius coniungitur. 12.7.

A Sanguinis profluuiio Sanguinis profusionem, si deliri-
desipientia, aut eti- um excipiat, aut conuulsio ingens
am conuulsio malum. 9.7 iam adest frigidas, ingens siccitas,
desperata salus. 9.7.

QVI AD CONVULSIO-
NEM SPECTANT.

Sectio decimanona.

44.

Conuulsio ab elleboro, *Veratrū, seu medicamētū quod lēthalis. 1. 5.* *uis vehementer purgans iniuste sumptū, dum supra modū purgat, dum plurimā absorbet corporis humiditatē, dum neruos ipsos ac neruosas corporū particulas vehementius siccatas, contrahit, conuulsionē ciet quæ lēthalis est. 1. 5.* *Medicamētū vē hemērer purgas quātū nocet. Aph. 4. 5*

Conuulsio à vulnere, *Ad plagas cōtusionēsque extrin perniciosa. 2. 5.* *secus illatas, vbi neruosas partes attingerint, cōuulsiones quæ subeunt, crebro admodū enecant. 2. 5.* *Cōuulsio in vlcēribus.*

A copioso sanguinis flu *Periculosum quoque, & futura xu singultus aut con-* *mortis ferē presagium, si copio-* *sū sanguine indehbet profluente,* *Cōuulsio ex profu-* *sione san-* *guinis.* *Aph. præ-* *ced. 1. 5.*

A Purgatione immodi- *Quemadmodū ex veratro in-* *iuste ac intempestiue sumpto, sic* *reliquis quoque medicamentis* *purgantibus eadē plane de cau-* *sa, mortiferum est, si conuulsio succedat aut singultus. 4. 5.*

S I ebrius quispiam de *Si ebrius quispiā repente obmu-* *tescat (obmutescit autē, dū vi-* *num immodicē sumptū, neruos* *ac cerebrū, neruorū principium* *opplet) Si obmutescat (inquā)* *cōuulsus emoritur, nisi febre cor-* *ripiatur, quæ febris sua quidē caliditate, siccitateq; frigidos ac hu-* *midos illos humores cōcoquat, cōcoctosq; discutiat, aut nisi vocē re-* *cuperet, dū ad id peruenerit tēpus, quo crapulæ solūntur. Solū-* *tur autē crapulæ, dū concoctiones fiunt, fiunt verò concoctiones, in* *quibusdam citius, quidem, in alijs verò tardius, pro vini scilicet* *epoti multitudine, & eius qui potauit natura. 5. 5.*

Obmutē scētia in ebrio. *Febris cō uulsione sanat.* *Crapula*

A multa

A multa potatione rigor *A* vini potione praelarga, ri-
& delirium, malum. 7.7. gor & desipientia, ubi superue-
nerint, calorem nativum exuperanti quantitate vinum sumptū,
extinguit. 7.7.

QVIS SIT MORBI PERACVTI
FINIS DISTENTIONIS EX-
EMPLO.

TITAVS.

Qui tetano corripitur, Quicunque distentione corri-
pitur, intra quatuor di- piuntur, intra quatuordecim
es intereunt: si verò hos su dies (non tolerante natura à
perauerint, incolumes eua longiori tempore morbi peracu-
dunt. 6.5. ti laborem) pereunt. Quod si hos
effugerint, naturam superasse morbum fides est. 6.5.

Præstat
convulsio-
nem in fe-
bre esse
quàm con-
vulsam.

Convulsioni febrem Præstat convulsionem in febre
accedere satius est, esse, quàm contra, eā enim quā
quàm febris convulsionem hospitio præsens excipit febris,
ex plenitudine ortam esse, con-
stat, curandam procul dubio vel evacuatione, vel certè ipso febrili
calore, frigidos humores, nervos opplentes concoquente, ac dissi-
pante. Quæ autem febrim sequitur ex inanitione orta est, &
magnum ac ferè immedicabile agrotanti minatur malum. 26.2.

Aph. 5.5.

Spasmo, aut tetano fe- Si cui primogenia convulsione
bris si accesserit, mor- afflicto, aut nervorum disten-
bum solvit. 57.4. sione, febris succedit. (Nam si
præcedat comitem, semper habet mortem) Si succedat (inquam)
hæc superfluam humiditatem, frigiditatemque horum causam
morborum, concoquit, & pristinam sanitatem restituit. 57.4.

Aph. 5.5

QVAE COMMODA FRIGI-
DVM. AFFERAT.

Est

ESt tamen ubi in tetano *In distentione nervorum, sine* Aph. 20
 sine ulcere, iuvene eu- *ulcere (ulceribus enim frigida* 5.
 sarco, æstate media frigida *mordax) iuvenæ (nam sanis ex*
 larga profusio calorem re- *iguum calorem extinguere po-*
 uocat, calor verò hunc sol- *test) mediocri corporis habitu*
 uit. 21.5. *(ut enim graciles, cuius partes*
principes ab eius iniuria tueri nequeunt, sic obesos quoque insiti
caloris inopes lædit) æstate media (ne alioquin frigus abiens of-
fendat) aquæ frigida (copiose quidem) perfusio (nam exigue id
ipsum præstare nequit) cutem perfrigerat, densatque, & calorem
in profundū propellit, qui propulsus iam, & diffari prohibitus,
fouetur, duplicatur, multiplicatur: hinc concoctio eorum quacung,
hunc morbum effecerunt. 21. 5.

*Aque fri-
gide per-
fusio con-
uulsionē
sanat.*

DVAS ESSE CONVULSIONIS
 CAUSAS ET EASDEM
 CONTRARIAS.

COnuulsio à repletio- *Conuulsio primogeniū malum,*
 ne fit, vel vacuatione, *fit, dum per immodicam vel ex*
 ita verò & singultus. 39.6. *pletionem, vel inanitionem re-*
uelluntur ad propria capita musculi. Eodem quoque modo fit
singultus. 39.6.

Propter ardores vehe- *Per febrium magnos feruores,*
 mentes conuulsio, aut *aut aëreos æstus, aut cauteria si* Cōuulsio
 tetanus, malum. 13.7. *conuulsio, aut distentio fiat, ex* i magnis
arriorum siccitas (malum maxime verendum) ostendi- ardori-
tur. 13. 7. bus.

In acutis febribus cōuul- *In acutis febribus (vipote quæ* Cōuulsio
 siones, & citra viscera ve- *ceteris magis nervos tum cale-* in acutis
 hemētes dolores, malū. 66.4 *faciunt, tum exiccant, conuul-* febribus.
 M. siones

SECTIO. XIX.

fiones quæ oboriuntur ex inanitione quum sint, insanabile malum portendunt. Idem faciunt & circa viscera, vehementes dolores, qui cum his ipsis conuulsionibus identidem exurgunt. 66. 4.

*Pauores
& cōul-
siones a-
somno.*

I N febribus per somnum pauores, aut cōuulsiones malum portendunt. 67. 4. *Sed & in acutis quoque febribus pauores, aut conuulsiones, à somno, qua hora iā febris declinat, adhibito, malum haud mediocre portendunt, hoc quidem pitiuitæ, illud verò melancholiæ exuperantiam, à natura minimè vincendam. 67. 4.*

*Aph. se-
quente.
Spiritus
elusus in
febribus.*

I N febribus spiritus offendens malò est, cōuulsionem enim significat. 68. 4. *Spiritus elusus, in febribus acutis, musculos ac nervos thoracem mouentes, à febre plus iusto calida iam siccatos esse præmonet, & conuulsionem mox venturam dictitat. 68. 4.*

*Spiratio
inter-
rupta.*

I N morbis acutis cum febre quasi gemetium suspiria, mala. 54. 6. *Spirationes in medio sui interruptæ, atque adeò luctuosissimæ, si in acutis morbis cum febre affligunt, virium casum, nervorum duritiem conuulsorumq; affectuum pessima symptomata præferunt. 54. 6.*

A vomitu singultus, & oculorum rubor, malum. 3. 7. *A vomitu singultus & simul oculi rubri, aut cerebrum, aut ventriculū maximam pati inflammationem significant. 3. 7.*

QVI AD APOPLEXIAM SPECTANT.

Sectio Vigesima.

APOPLEXIA CORREPTI, IN-
TRA SEPTIMUM DIEM
MORIVNTVR, NISI
FEBRIS SVC-
CEDAT.

Qui valentes, capitis repente doloribus corripuntur, & protinus muti fiunt, & stertunt, intra septem dies intereunt, nisi febris interuenerit. 51. 6. *Quibus sanis et adhuc illasas carnes habentibus, dolores capitis subito accidunt, statimque muti fiunt, actionibusque voluntariis destituuntur, & stertunt, intra septimum diem pereunt, nisi febris satis valida succedat, quæ spiritus flatuosos et humores pituitosos dissoluat et extenuet. 51. 6.*

A Poplexiæ * autē fiunt maxime à quadragesimo anno ad sexagesimum. 57. 6. *Nuper dicta apoplexia, à quadragesimo anno ad sexagesimum usque corripuntur, qui hac ætate constitui plurimum in corporibus humoris sibi aceruarunt melancholici. 57. 6.*

A Poplexiā * fortē nullo modo, debilem ægrè curaueris. 42. 2. *Vehementem apoplexiam curare, ob abolitionē respirationis sensus, & motus: quæ in ea est, impossibile, lenē non facile, sed magna cum diligentia omnia præsidia è uestigio adhibere oportet. 42. 2.*

Apoplexia eiusque finis.

* Apoplexia unde fiat & quæ ætate.

* Apoplexia diffculter curabilis.

In vehemēti apoplexia deperit sensus, motus & respirationis. In leni sola superest respirationis.

QVI AD EPILEPSIAM ATTINENT.

Sectio. 21.

Epilepsia laborantes pueros, quum loci victusque, tum maximè ætatis mutatio liberat. 45.2. *Quicumque pueri, comitiali morbo laborant, hi, mutatione pueritiæ in iuuentutem regionis, victusque rationis, in calidiora siccioraque, atque adeò morbi huius causis contraria: (nam à frigido humidoque humore oriri hic morbus solet) liberantur. 45.2.*

Qui morbi comitiales sanari queant.

Epilepsia ante pubertatem amotionem recipit: post vicesimum verò quintum annum ferè committatur vsque ad mortem. *Inter comitiales morbos, hi solum per ætatis mutationem sanantur, qui ante pubertatem inuaserunt. Qui enim iuuentuti subeunt, ob simile morbo ætatem quæ sequitur. Ad finem vsque vitæ durant, nisi per victus moderatam rationem, in declinante etiam ætate, propelli eos nonnunquam contingat. 7.5.*

*Quartana pro-
pulsat e-
pilepsiâ.*

Qui quartana corripitur, non admodum commouisionibus tentantur. Si verò prius tentati fuerint, superueniente quartana, liberantur. 70. 5. *Quartana laborantem non ad-
oritur morbus comitialis. Qui-
mimo, iam adortum hæc inua-
dens suo calore, lentum illum, ac
pituitosum humorem magni hu-
ius morbi causam, coquendo, ac
demum per febrilem agitationem excernendo propulsat. 70.5.*

Qui

QVI AD INSANIAM ET
MELANCHOLIAM
SPECTANT.

Sectio vigesima se-
cunda.

Deliratio quæ cum risu *Supra sect. 18. Aph. 53. 6.*
fit, &c.

Insanis si varices, vel hæ *His qui per melancholiam insa-*
morrhoides superuene- *miunt, si varices vel hæmorrhoi-*
rint, insanix solutio. 21. 6. *des superuenerint, pellit iam de-*
mum ad partes ignobiles natura
eos qui insaniam faciunt humores, facitque morbo solutionem
21. 6.

*Varices
vel hæ-
morrhoi-
des me-
lancholi-
am sanant*

S Imætus atque mæsti- *Si qui citra causam manifestā*
tia longo tēpore per- *metus, et mæstitia longo tempo-*
seuerent, melācholicum *re perseuerent, melancholiam*
est signum. 23. 6. *præfagiunt. 23. 6.*

*Principi-
um me-
lancholix.*

Morbis melancholicis *In melancholicis morbis humo-*
per hæc tēpora susce- *rum ad has partes decubitus,*
pti humorum decubitus, *hos faciunt morbos. Ad cerebri*
vel apoplexiam corporis, *quidē ventriculos, apoplexiam.*
vel conuulsionem vel ma *Ad eiusdem substantiam, furo-*
niam, vel cæcitatē denun- *rem. Ad nervos conuulsionem.*
ciant. 56. 6. *Ad oculos cecitatem. 56. 6.*

*Melācho-
licorū hu-
morum
noxæ.*

QVI AD DOLORES OC- LORVM SPECTANT.

Sectio.23.

OCulorum dolores, me- *Quosdam oculorū dolores, vi-*
ri potio, aut balneum, *ni meratioris potio soluit, Alios*
aut fomentū, aut phlebo- *balneum, hos fomentum, illos*
tomia, aut purgatio soluit. *sanguinis missio, quosdam me-*
31. 6. *dicamentum purgans. 31. 6.*

DOlores oculorum post
meracis vini potum, et *Hic expositione non eget.*
aquæ calentis balneum, ve-
næ sectione curato. 46. 7.

Ophthalmia laborātem *Lippientem alui profluvio cor-*
alui profluvio corripī, *ripi salubre, transferuntur enim*
bonum, 17. 6. *in contrarium humores & va-*
cuantur. 17. 6.

QVI AD MORBOS ORIS, GVTTVRIS, FAUCIVM, ET LINGVAE SPECTANT.

Sectio.24.

*Linguae
resolutio.*

SI de repēte lingua in- *Si cui lingua subito infirma*
continens fiat, aut ali- *fiat, ita ut non possit articula-*
qua

qua corporis pars attonita *time effingere vocem, aut alia*
 stupeat, signum est melan- *quedā corporis pars resoluitur*
 cholicum. 40. 7. *huic melancholicus humor sen-*

sitiuos ac motorios nervos obstruit, impeditque ne sentiendi mo-
uendi que vires eo perueniant, quo malum incumbit. 40. 7.

Secundum ætates autē &c. *Supra. Sectione. 14. de his qui*
ad morbos cuiuslibet ætatis spectant. Aph. 24. 3.

A Ngina correpto, si tu-
 mor appareat in collo *Expositione non eget.*
 bonum: foras enim morbus
 existit. 37. 6.

S I febre detēto suffo- *Si ei quē febris corripuerit strā-*
 catio derepente su- *gulatio repente suboritur, nul-*
 peruenerit, nullo in fauci- *lo apparente in faucibus tumore*
 bus apparente tumore, est *iam in expedito per respirationis*
 mortiferum. 34. 4. *defectum ex instrumenti alicu-*
ius angustia, adest interitus. 34. 4.

S I febre detento repen- *Si collum febricitanti repente*
 te collum intorquea- *præposterum, ac peruersum, de-*
 tur, ac vix deuorare queat, *glutire haud permittat, nullo*
 nullo existēte tumore mor- *apparente in faucibus tumore*
 tiferum. 35. 4. *inflammationem musculos gu-*
lam munientes, obsidere, & vitæ viam intercipere, morti autem
fores aperire paratam, nunciat. 35. 4.

Strangulati aut suffocati *Supra. Sect. 4. De his q̄ ad præ-*
 nondum tamen, &c. *dict. generale spect.* Aph. 43. 2.

V Bi fauces dolēt aut pu- *Vbi interna oris amplitudo, tu-*
 stularū eruptiones exo- *more, aut vlcere quodā infesta-*
 riuntur in corpore, excre- *tur, aut qualibet à corpore tu-*
 mēta spectare oportet Nā si *bercula erūpūt, urinas singulas*
 bilio-

SECTIO. XXV.

biliosa fuerint vnà corpus *corporis excretiones considerare*
 ægrotat. Si verò sanorum *oportet. Si enim biliosa sunt, cor*
 excrementis similia, tuto *pus vitiōis adhuc humoribus*
 corpus alere poteris. 15. 2. *refertur esse, vnaq; ægrotat,*
quo fit vt purgationi potius quā
nutritioni sit insistendum, sin sanis similes, nulli amplius insunt
humores prauī, nec magis ægrotat corpus. Hinc purgationi mi-
nime, sed nutritioni tuto danda opera. 15. 2.

FRigidum inimicum of- *Supra Secciónē. 15. De balneo-*
 fibus dentibus, &c. *rum usu. Aph. 18. 5.*

DE MORBIS PVLMONVM ET PECTORIS.

Sección Vigesimaquinta.

HVMORES ANGINAM FACIEN-
 TES INTERDV M IN PVLMO-
 NES LABI, ET INTRA
 SEPTIMVM DIEM
 OCCIDERE.

Qui an-
 ginā eu-
 adunt ali-
 quādo in
 aliud ma-
 lum in ci-
 dunt.

Q Vibus ex angina in *Qui anginam euadunt, his in*
 pulmonē mali fit cō- *pulmonem si transit malum in-*
 uersio i; intra dies septem *tra septem dies (ab humoribus*
 vitam cum morte cōmu- *eo delatis) suffocantur. Si verò*
 tant. Si verò hos effuge- *hos effugerint, iam humores qui*
 rint purulenti euadunt. *in pulmonibus decubuerunt, in*
 10. 5. *pus mutantur, quod minime ex*
purgatum, tabidum creat. 10. 5.

Qui

Q Vi spumantē sanguinem extusum extusum, ijs siunt sanguinem, his pulmonis ex pulmone educitur. 13. 5. *Ulcerati substantia educitur.*

13. 5.

D Estillationes in ventrem superiorem ad *Hic satis clarius est.*
suppurationē perueniunt
intra dies viginti. 38. 7.

A peripneumonia phrenitis. 12. 7. *Explicatus supra. Sect. 18. de his qui ad phrenitidem & delirium spectant. Aph. 12. 7.*

Q Vi gibbi ex asthmate, *Quicumque ante pubertatem ex asthmate, aut tussi gibbi facti sunt, his cum corde & pulmone crescentibus, non potest* **Gibbi ex astmate.**
aut tussi ante pubertatem fiunt, statim moriuntur. 46. 6. *thorax male affectus vna augeri. Hinc tanta temporis progressu premuntur angustia ea quae respirationi obseruiunt (contentis nimirum factis continente maioribus) ut breui admodum fiat interitus. 46. 6.*

A Sanguinis sputo puris expulio, malum. 157. *Asanguinis sputo, puris sputum pulmonis vlcus detegit, & tabem futuram declarat. 15. 7.* **Puris sputum.**

A puris sputu phthisis & fluxio. Quum verò *Puris sputum tabem praefert, hanc fluor, nunc alui, nunc capillorum excipit. In hac autem cum per facultatis expellentis debilitatem sputum retinetur, suffocantur aegroti. 16. 7.* **Capillorum, aut alui fluor.**

SECTIO XXV.

DVAE NOTAE, QVIBVS QVI
TABE CORREPTI SVNT
NON MVLTQ POST
MORITVRI PRAE-
NOSCVNTVR

Duo fig-
na mor-
tis proxi-
ma in ta-
bidi.

Q Vi tabe vexantur, si *Tabe laborantibus (eam intelli-*
sputū quod extulsi- *ge tabem, quae pulmonis ulceri-*
unt, carbonibus iniectum *bus congregitur (mortem vici-*
olet grauiter, & capilli de- *nam duo signa loquuntur: vnū,*
fluunt, perniciosum fig- *si sputum quod rufiando expui-*
num. 11. 5. *tur carbonibus impositum gra-*
uiter olet (hinc enim extremam humorum putrefactionem colli-
gere licet) Alterum, si capilli à capite defluant, quod summum
alimenti defectum praedicat. 11. 5.

Q Vibis pertabem capil *Rursum quibus tabe correptis*
li defluunt, ijs fluxi- *capilli à capite defluunt, hi al-*
one alui superueniente, in *ui profluvio succedente viribus*
propinquo mors. 12. 5. *destituuntur, imbecillo fiunt*
corpore ac dissoluto, & haud
ita multo post intereunt. 12. 5.

VT PLEVRITIDI DECIMVS-
QVARTVS, ITA SVPERATI-
ONI QVADRAGESI-
MVS FINIS
EST.

Finis sup-
puratio-
nis.

Q Vi ex pleuritide em- *Quemadmodū quicumque pleu-*
pyi fiunt, si à ruptio- *ritici facti sunt, si intra quatu-*
ne empyematis intra dies *ordecim dies per sputum non*
qua-

quadraginta repurgentur, purgantur, his malum in suppu-
liberantur. Alioqui tran- rationem conuertitur. Sic qui à
seunt in tabem. 15. 5.

pleuritide in suppuracionem
iamq; transierunt, si intra qua-
draginta dies, ab eo supputando die quo fit ruprio, per sputa non
purgantur, sanos euadere eos, ac illasum seruare pulmonem fides
est. Si uerò non purgantur, pulmonē ab erosione tutum diutius
habere nequeunt, sed in tabem euadunt. 15. 5.

DE AETATIBVS QVIBVS
TABES ACCIDIT.

TAbes ijs maximè ætati- *Tabes (eam dico quæ pulmonis*
bus fit, quæ à dicimo *exulceracionem consequi solet)*
octauo sunt ad trigesimum *Adolescentia iuuenturi potis-*
quintum. 9. 5. *simum accidit. Non virque æ-*
tatum ipsarum sed eorum potius quæ in victu committuntur er-
rore vel sanè alias tandem ob causas, sanguinem nimirum pul-
monis venas distendentem ac disrumpentem vel bilem easdem ve-
nas erodentem, quorum hoc quidē iuuentui illud verò adolescen-
tiæ peculiare. Labes inquam his ætatibus potissimū accidit. 9. 5.

QVANQVAM GRACILES, NVN-
QVAM TAMEN TABIDOS AD
SVPERNAS PURGATIO-
NES, COGERE
OPVS.

Obnoxios phthisi ne purga *Phthisicos iam factos, vel ad*
to. 8. 4. *phthisim pronos & hinc graciles,* Aph. 6. 4
nunquam ad supernas purgationes (ne vlus augeas irritescue)
dūxeris. 8. 4.

N ij DE

DE MORBO LATERALI.

Sectio. 26.

PLEVRITIDE CORREPTOS, PER
SPVTA PVRGARI OPORTERE,
IDQVE INTRA QVATVOR-
DECIM DIES.

Q Vi pleuritide laborāt, *Quicumque humores pleuriti-*
nisi intra dies quatuor- *dem facientes, intra quatuordecim*
decim superne repurgētur, *cim dies (supputando ab eo die*
ijs in empyema, mali trans- *quo expui inceperunt) per spu-*
latio fit. 8.5. *ta non purgantur, malum ipsū*
in suppurationem transire necesse est. 8.5.

Qui ex pleuritide empyj *Enarratus, supra. Sect. præ-*
fiunt, &c. *ceden. qui de morbis pulmonum*
& pectoris. Aph. 15.5.

*Ratio dig-
noscenti
morborū pe-
riculosū.*

D Oloribus lateris, & pe- *Ex agriudinis specie, doloris*
ctoris, cæterarumque *magnitudine, & loco malè affe-*
partium, an ægri multum *cto, perspicuum statim euadit,*
differant, discendū est. 5.6. *num periculum minetur mor-*
bis, an damno vacet. Conside-
randi itaque primum, et accuratè quidem dolores, qui fiunt in la-
tere, in pectore alijsq; corporis partibus, an vehementes sint, an
punctorii, an tendentes, an stimulantés, &c. 5.6.

P Leuritide, aut peri- *Et qui vehementi pleuritide,*
pneumonia detento *aut peripneumonia laborant,*
diarrhæa in terueniēs, ma- *vehementi quidem (nam mitior*
lum. 16.6. *si fuerit morbus, alium ratione*
euacua-

SECTIO. XV.

§1.

euacuationis, turbari bonum est, præsertim ubi coctionis nota apparuerint) Ei, inquam si, diarrhæa succedat, signum est iecur his quæ respiratori seruiunt instrumentis compari, vehementer valdeque affici, nec amplius suo munere posse perfungi. 16. 6.

Diarrhæa pleuritidi succedens malum.

¶ Vi acidum ructant, Qui ructum saporem acidum non admodum pleuri præferentem habent (hi autem ruci fiunt. 33. 6. habent, quibus pituitosus humor in ventriculo frigidior redūdat) eos pleuritis (ob aduersam sibi causam præsentem) raro infestat. 33. 6.

A pleuritide liberi sūt qui acidū ructum habent.

A pleuritide peripneumonia malum. 11. 7. Pleuritidi si pulmonis inflammatio successerit, à costis in partem principem repit, malum, & sit priore maius. 11. 7.

Aph. 25. 6.

QVI AD MORBOS CORDIS ET VENTRICVLI.

Sectio. 27.

¶ Vi sæpe et vehemēter, Qui frequentem, vehementem, sine causa manifesta, & citra manifestam causam animo linquntur, ij de repente moriuntur. 41. 2. animi defectionem patiuntur, hi præ vitalis facultatis imbecillitate celeriter intereunt. 41. 2.

Syncope laborātes cito intereunt.

¶ In febribus circa ventriculum vehemens æstus, & cordis morsus, quasi ardor (de quo nimirum aeger mirifice conqueritur) & oris eiusdem ventriculi morsus, id totū caloris vitalis incendium ob flauam bilem, hic ebullientem portendit. 65. 4.

Aph. 26. 7. Vehemēs ardor circa ventriculū periculosus.

N iij. A tur-

SECTIO. XXVII.

Vomitus à tuberculi in ventriculi rptione.

A tuberculi introrsum eruptione, exolutio & animi defectio fit. 8.7. *A tuberculi in ventriculum rptione, vomitus (proprium ventriculi symptoma) deinde exolutio animique defectio, per spirituum prae grandem exhalationem, (omnium rptionum communia) eueniunt. 8.7.*

DE SINGULTU ET STERNUTAMENTO.

Sternutamentum singultui su perueniens.

Singultu fatigante, sternutatio superueniens, liberat. *Singultui à plenitudine factio sternutamentum superueniens suo impetu, superfluas humiditates inclusas, singultum efficiens propulsat, & malum tollit. 13. 6.*

Sternutamentum quo modo fiat

Sternutamentum citetur ex capite, cerebro excalfacto, aut perhumectato spatio in capite inani. Aer enim intus contentus foras erumpit. Strepit autem quia per angustum ipsi est exitus. 51. 7. *Sternutamentum fit ex capite, cerebro calefacto, & humectatis eiusdem ventriculis. Per calores enim resoluentem flatum ex humoribus fiunt, qui extra erumpentes, quoniam per angustum narium meatum egrediuntur, sonitum faciunt. 51. 7.*

Sanguinis vomitus omnis malus.

Qui sanguinem vomit si sine febre accidat, salubre est: si verò cum febre, malum. Curatio verò, refrigerandi vim habentibus perficitur. 37. 7. *Sanguinis vomitus omnis quidem malus, sed sine febre salubrior, cum febre verò, peior. Illic enim adest, hic verò non adest phlegmone, ille astringentibus & refrigerantibus curatur, hic non solum non curatur, sed ne in eadem quidem magnitudine permanet, quin augeatur semper, malignioremque pedesentim induat naturam. 37. 7.*

52.

QVI SPECTANT AD MOR-
BOS HYPOCHON-
DRIORVM.

Sectio vigesima octaua.

Q Vibus elata hypochō- *Quibus hypochōdria in altum*
dria murmurant lum- *sublata murmur edunt, his, si*
borum superueniente do- *lumborum dolor succedat, id*
lore, alius humectatur, nisi *ipsum quod in hypochondrijs*
infernè flatus erumpant, *est, ad lumbos delabitur. Hinc*
aut vrinæ multitudo pro- *alui humectantur (ines enim*
cedat. Atque hæc in feбри- *cum spiritu mediocris humidi-*
bus. 73. 4. *tas, quam spiritus vna secum*
deducit) alui, inquam, hume-
stantur, nisi ambo hæc ab inuicem segregata, vacuètur. Soli qui-
dem spiritus per aluum erumpentes, humores vero per vrinam
prodeunt. Hæc autem in febribus, quæ per se morbi sunt, &
nequaquam aliorum morborum symptomata accidunt. 73. 4.

*Hypochō
dria mur
murant.*

Q Vibus ad hypochon- *Quibus dolor circa hypochon-*
drium dolor est, sine *drium, citra inflammationem*
inflammatione, ijs febris *fuerit, sed vel per obstructionem*
superueniens, dolorem sol- *quandam, vel spiritum flatu-*
uit. 40. 6. *lentum, vel inaequalem intempe-*
riem frigidam, his febris succedens crassos humores, obstructio-
nem facientes dissoluit, flatus discutit, intemperiei medetur, do-
lorem sanat. 40. 6.

*Hypochō
driorū do
lorem fe-
bris su-
perueni-
ēs sanat.*

QVI AD MORBOS VENTRIS.

Sectio vigesimanona.

Suppuratio à ventris dolore.

A Diurno partium ad ventrem attinentiū dolore, suppuratio. 22.7. *Ventris dolor diurnus esse non potest, nisi ab inflammatione ducat originē: ab hoc igitur suppuratio, & hæc mala. 22.7.*

Aph. 56. 4.

P Ropter vehemētem dolorem partium ad ventrem attinentium, extremarū perfrigeratio malum. 26.7. *In vehemēti ventris dolore, extrenarum partium frigiditas, insignem inesse inflammationem portendit. 26.7.*

Singultus in ileo.

A B ileo vomitus, & singultus, & desipientia, & conuulsio, malum 10.7. *In ileo si per summam intestinorum obstructionem, aut inflammationem, stercus superiora petere cogatur, ac ventriculum irritando, singultum pariat, & per cerebri confectum conuulsio tandem sequatur, aut delirium, euomaturq; stercus ipsum intolerabili malo est. 10.7.*

Q Vibus à stranguria ileus superuenerit, intra septem dies moriūtur, nisi febre superueniente copia vrina fluxerit. 44.6. *Quibus post vrinae stillicidiū, ex frigidis, crudisq; natum humoribus ileus succedit, hi propter immensos ab ileo excitatos dolores, ac vrina simul retentiorē, intra septimū diem moriuntur. Nam maximis duobus malis obistere nō possunt. Sin non ileos quidem, sed febris successerit, hæc frigidos illos humores ac crudos, stillicidij causas concoquit, ac omnes subinde per vrinam vacuat, morbum tollit. 44. 6.*

QVI

QVI AD MORBOS IECINORIS.

Sectio. 30.

Q Vibus iecur vehemen- *Quibus iecur obflatus inclusos* *Dolor ie-*
ter dolet, ijs febris su- *vehementer dolet, his febris suc-* *coris a fla-*
perueniens soluit dolorē. *cedens flatus discuit, & dolo-* *ribus.*
52.7. *rem tollit.* 52.7.

Propter iecoris inflam- *In iecoris inflammatione sin-* *Sigultus*
mationē singultus ma- *gultus, supra modum feruere* *in iecoris*
lum. 17.7. *inflammationem, & in tantam* *inflama-*
magnitudinem attollit portendit, ut in consensum una rapiatur *tione.*
ventriculus. 17.7.

Regio morbo laborāti- *Regio morbo correptis iecur du-* *Iecur du-*
bus, iecur durum fieri, *rum, iecoris ipsius inflamma-* *rū in iste*
malum. 42.6. *tionem, vel scirrhum letalia ma-* *ro.*
la præsefert. 42.6.

Q Vibus purulētum ie- *Qui iecore suppurato vrūtur,* *Iecoris*
cur adurit, si purum *aut secantur, si purū effluxerit* *suppura-*
pus effluat, & album, salui *pus, ijs iecoris substantia nihil* *tio.*
fiunt, in tunica enim ipsis *patitur, sed in membrana iecur*
pus continetur. Si verò *ipsum ambiente conclusum est*
qualis amurca profluat, in *pus ipsum, & sani euadunt. Si*
tereunt. 45.7. *verò pus effluxum olei referat*
fecem, ijs usque ad iecoris carnem peruenit corruptio & perimit.
45.7.

QVI AD LIENOSOS.

Setio. 31.

*Brevis
intestino-
rum diffi-
cultas in
lienosis.*

Qui lienosi difficultate *Quicumque lienis duriciem longo*
intestinarum corrip- *reporis intervallo perpessi sunt,*
untur, ijs superuenientem *his brevis succedens intestino-*
longam dysenteriam, aqua *rum difficultas, morbum equi-*
inter cutem, aut intestino- *dem per humorum tum trans-*
rum leuitas excipit, & mo- *positionem, tum euacuationem*
riuntur. 43. 6. *tolli. Longior autem iecur ra-*
tione euacuationis superflue frigidum tandem, ac debile reddit,
hinc hydrops, aut ventriculum, intestinaque ladic, hinc leuitas
intestinarum, vnde virium lapsus, vnde mors. 43. 6.

Lienosis difficultas inte- *Lienosis difficultas intestino-*
stinorum superueniens, *rum superueniens, bono esse.*
bonum. 48. 6. *48. 6.*

QVI AD HIDROPEM.

Sectio. 23.

*Tussis a-
qua inter
cutē labo-
rantibus*

Hydropicis tussis si su- *Aqua inter cutē laborantibus*
perueniat, malū. 35. 6. *si tussis ratione passionis ita ad-*

Si hydropicum tussis ha- *aucta cōtigerit, asperā materiā*
beat, desperatus est. 47. 6. *occupari, & suffocationis peri-*

culum imminere, signum esse. 35. 6. & 47. 7.

Quibus iecur aqua refer- *Quibus membrana hepar ex-*
tū eruperit in omen- *trinsecus ambiens multas vesti-*

tum

*Hepar
vesicas
aqua ple-
nis occu-
pens.*

tum, his venter aqua exple-
tur, atque moriuntur. 55. 7. *si regionem eruperit, his venter aqua expletur, & moriuntur. 55. 7.*

Quibus inter ventricu-
lum & septum trans-
uersum pituita cōcluditur
& dolorem adfert, in alter-
utrum ventrem viam non
habens, ijs per venas in ve-
sicam versa pituita, morbi
fit solutio. 54. 7.

*Quibus intra septū trāsuersum
& ventrem pituita cōcluditur
dolorēq; infert (vipote cui ad al-
teram cavitatem exitus nō est)
his per naturæ secretum opus
ad venas, deinde ad vesicam
conuersa pituita, soluitur mor-
bus. 54. 7.*

*Hidropis
spontanea
curatio.*

Aqua inter cutem labo-
rantibus, exorta in cor-
pore vlcera, non facile sa-
nantur. 8. 6.

*caro spōgie instar laxa & humida exsiccari, haud facile potest.
Itaque vlcera si quæ in horum corpore fiunt, nō magno sine ne-
gocio sanantur. 8. 6.*

*Omne vlcus, quæ vlcus est, pri-
usquam ad cicatricem perdu-
catur exsiccari postulat, at ana-
sarca laborantium, vniuersa*

*Vlcera in
anasarca
raro ad
cicatricē
perdu-
untur.*

HYdropes detēto si aqua
ē venis in ventrē con-
fluxerit, soluitur morbus.
14. 6.

*Anasarca correptio, si aqua,
quæ in venis est in ventrē spon-
te defluat, ac subinde per alium
vacuetur, mali spontanea fit solu-
tio. 14. 6.*

*Spōntanea
hydrop.
solutio.*

Quicūq; empyi, aut hy-
dropici vrūtur, aut se-
cantur, si pus aut aqua vni-
uersum effluerit, omnino
moriuntur. 27. 6.

*Quicūq; suppurati, aut aqua
iter cutē correpti per purgatio-
nis desperatā copiā vri, aut se-
cantur (vt rursus valeāt) cogun-
tur, his si pus, aut aqua conser-*

*Ratio se-
cādi, aut
vrēdi
hydropis*

*tim effluerit, spiritus vitalis vna cū humore prodiit foras, vi-
res deficiunt, & mors introducitur. 29. 7.*

O. ij. Si leu-

SECTIO. XXXII.

Natura-
lus eius de
solutio.

S Ilencophlegmatia de *Piuitam albam* (*qua species*
tento fortis diarrhæa *aqua inter cutem est*) diutur-
superuenerit, morbū sol- *num alui profluuium succedens*
uit. 29. 7. *tollit, eiusque causam eradicaat.*

29. 7.

QVI AD MORBVM REGI- VM SPECTANT.

sectio trigesima- TERTIA.

REGII MORBI EXEMPLO OSTEN-
DIT, OMNES EXCRETIONES
QVAE IN DIEBUS IUDICA-
TORIIS NON FIUNT,
ESSE MALAS.

Q Vibus per febres mor- *Morbus regius ante septimum*
bus regius superuene- *diem ortus, in acutis quidem fe-*
rit ante diem septimum, *bribus* (*Nam qui sine febre est,*
malum. 62. 4. *ex aliqua obstructione existit,*
& nisi remedium neglexeris, periculo vacat) *visceris cuiusdam*
inflammationem praesefert, & letalis est nuncius. 62. 4.

Q Vibus per febres mor- *Quibus in febribus (de acutis*
bus regius septimo, *sermo est, quarū decimus quar-*
aut nono, aut vndecimo *tus dies est terminus) septio, vel*
aut quartodecimo super- *nono, vel vndecimo, vel decimo*
uenerit, bonū, nisi dextrū *quarto (nā hi omnes iudicatorij*
hypochondrium durū sit: *sunt) icterus successerit, his bilis*
alioqui

Icterus si
febris
successerit.

alioqui minime bonum. *sub fræno iâ reposita, ad cuius
per naturâ victricem longè, la-
teque propelli salubre signum conspicitur. Salubre inquam, nisi
dextrum hypochondrium, duram iecoris inflammationem (peſsi-
mū symptoma) retegat. Si verò acciderit icterus, non in diebus
indicatorijs, morbi malitiam declarat.* 64. 4.

*Aph. præ-
ced.*

QVI AD MORBOS INTESTI- NORVM SPECTANT.

Sectio Trigesima- QUARTA.

Q Vibus tormina ad-
sunt, & circa umbili-
cum cruciatus, & lumbo-
rum dolor, qui neque me-
dicamēto, neque aliter sol-
uatur, in siccum hydropa
firmatur. 11. 4.

*Quibus intestinorū, lūborumq̃
& circa umbilicum cruciatus
accidūt, qui neq̃ à medicamentis
humores frigidos, ac flatulentos
spiritus educenibus, neque per
clysteros, fomenta, aliaq̃ue præ-
ſidia ſoluuntur, his tympania
contrahitur.* 11. 4.

*Tympa-
nia à do-
lore inte-
stinorum*

QVI LIENTERIA LABORANT, HYEME PER VOMITVM PUR- GANDI NON SVNT.

Q Vibus propter leuita-
tem vētres cibi sunt
incontinentes, hyeme fu-
pra purgare malum. 12. 4.

*Qui leuitate laborant intestino
rum, hos hyberno tempore per vo-
mitoriam purgare medicinam
malum eſt. Sola enim euomi na-
tura apta sunt quæ in ventricu-
lo continentur, & æſtate id maximè quidem.* 12. 4.

O iij Longo

SECTIO. XXXIII.

*Contraria
contrarijs
curantur*

Longo alui profluuiio laboranti, sponte vomitus superueniens morbum soluit. 15. 6.

Alui profluuiio diuturno laboranti, si vomitus sponte successerit, ita naturæ diligentia in contrarium morbi causam contrahentis soluitur malum. 15. 6.

BAlbi longo alui profluuiio maximè corripuntur. 32. 6.

Qui natura balbi sunt, his è cerebro plus satis humido in ventriculū plura defluūt excrementa, hinc si alui profluuiio corripiantur, longū ut sit necesse est. 32. 6

In fluxionibus alui &c. Enarratus supra. Sect. 6. de his quæ spectant ad egestiones. Aph. 14. 2.

Quibus per diarrhæas spumosa sunt alui excrementa, &c. Supra. Eadem sectione Aph. 30. 7.

DYSENTERIA AB ATRA BILE
INCIPIENS LAETALIS.

Dysenteria si ab atra bile. Intestinorū difficultas, si abiciat, perniciofa. 24. 4. *Intestinorū difficultas, si ab atra bile inceperit, à cancro ulcerato nihil ferè deffert, qui in extima quidē corporis superficie consistens, quum sit cum difficultate sanabilis, quum tamē continuo possit medicinam habere sibi incumbentē, insanabilis certe is erit prorsus, si intestina occupauerit, non solū quia nihil illic adhaerere queat, verū etiā quia ab excrementis semper irritetur. 24. 4.*

*Difficultates
intestinarū
periculosa.*

SIdysenteria laboranti veluti carūculæ deijciuntur, mortiferū. 26. 4. *Difficultate intestinum laboranti, si ecrundem intestinum partes adeo magnæ excernuntur, ut carnis effigiē præferant, letalis erosio in intestinis iam facta est, cui neque caro concrefcere, neque citatrix obduci potest. 26. 4.*

Sanguis-

Sanguine supernè qui- *Supra enarra. Sect. 4. de his q̄*
dem efferri &c. *ad prædict. gen. al. spect. Ap. 25. 4.*

In diuturna leuitate *In diuturnis intestinorum leui*
intestinorū si ructus *taibus (quæ ob reventricis fa-*
acidus superueniat, qui pri *cultatis imbecillitatem fiunt, in*
us non extiterit, bonū est *quibus cibus secundum omnes*
signum. 1. 6. *suas qualitates talis egeritur,*

Acidus
ructus in
diuturna
intestino
rū leni-
tate.

qualis assumptus est) acidus ructus succedens, qui prius non ex-
iterit, sed qui post morbi principium consequutus est cibum tan-
tisper in ventriculo posse contineri præsefert, donec mutationis
accipiat principium, & calorem nativum, qui antea languerat,
iam demum validiorem fieri, atque adeo naturā ipsam suorum
tandem operum reminisci iudicat. 1. 6.

In longis intestinorū *In diuturnis quoque intesti-*
difficultatibus cibi fa *norum difficultatibus dū pro-*
stidium malum, & cum fe *gressu tēporis profundiora sūt*
bre peius. 3. 6. *ulcera, si ventriculus tandem*

Appetē-
tia deper-
dita in
difficul-
tate inte-
stinorū.

compatiens (magis magisq̄ue crescente morbo) ad orificiū usque
afficiatur, & appetentia (opus ad vitam imprimis necessarium)
depereat, mortē quandam compatiendi ratione ipsi aduenisse ven-
triculo significat. Quod si vnā cum inappetentia febris adsit, eò
peius, tum ob inflammationem, tum verò ob putredinem ulce-
rum. 3. 9.

Asyncera deiectione dy- *Post atra, vel flaua bilis de-*
senteria. 23. 7. *iectionem aquosæ humiditati*
impermixtam periculosa exurgit dysenteria, per erosionem quam
suo transitu facit bilis ipsa. 23. 7.

Ab infania, quam maniam *Suprà. Sect. 18. ad phrenitidem.*
Græci, &c. *Aph. 5. 7.*

QVI AD MORBOS RENVM
ET VESICAE SPECTANT.

Sectio. 35.

Renum & vesicæ vitia in senibus, &c. *Supra. Sect. 14. de his qui ad morb. cuiuslibet ætatis spectar.*

Aph. 6. 6.

Quibus in vrina adipalis superficies, &c. *Supra. Sect. 5. de his qui spectant ad vrinam. Aph. 35. 7.*

ad vrinam. Aph. 35. 7.

S In quibus verò è renibus. Quibus autem morbo renali laborantibus, præter supradicta signa, dolores etiam circa spinæ musculos fiant, siquidem ad loca exteriora sentiantur, extrinsecus abscessum quoque futurum expecta, si verò ad interiora magis vergant, abscessum etiam intrinsecus futurum potius sperandum est. 36. 7.

sperandum est. 36. 7.

AD recti intestini & v-
teri inflammationem,
purulentosque renes acce-
dit stranguria: iecore verò
inflammatione laborante
interuenit singultus. 58.5.

*Accidit vrinæ stillicidium re-
cto & viro (quibus cum vesi-
cæ magis est consensus) inflam-
matione affectis. pati namque
vesicam, ob vicinitatis quidem
rationem & ab illis humoribus
angustari est necessarium. Acci-*

dit et ob renes purulētos, nimirum dum pus in vesicā euacuatum
ad as-

ad af-

*Urinae stil-
licidium
unde fi-
at.*

SECTIO. XXXV.

77

ad assiduam excretionem eam irritat. Porro si iecur inflammatione laborat per ventriculi consensum; ac nervorum coniugationem, singultus succedit. 58.5.

Difficultatē urinae phleboromia soluit: secalige, qua ob inflammationē, aut re verò interiores. 36. 6. plenitudinem fuerit; sanguinis missio soluit, incidere autē opus poplitis aut maleorū venā. 36. 6.

QVI AD HAEMORRHOIDOS SPECTANT.

Sectio. 36.

Melancholicis & nephriticis, hæmorrhoides succululo laborantibus hæmorrhoides perueniens, bono est. 11.6. dum fluor succedens, talem educit humorem, qualis horum, pro morborum curatione vacuari debet. 11. 6.

Diurnas curanti hæmorrhoidas, nisi una des(diurnas dico, nam à re- quæpiam seruetur, periculum aquæ inter cutem, vel natura nondum, ut in diurnis, assueta est, omnia corporis excrementa reponere, haud ita multum imminet periculi) illas inquā sananti si vna non relinquatur, per quam fæculentus ille ac melancholicus humor expurgetur, verendum ne natus calor fæcium quum multitudine, tum crassitie, in hepate suffocetur, unde demum sanguinis generatio, frustrata, aquam inter cutem accersat, aut ne ab hepate in pulmonem lapsæ fæces, huiusmodi tabem faciāt. 12.6.

P

QVI

QVI AD MVLIERV MORBOS.

Sectio. 37.

EXEMPLVM NATVRAE ME- DICO IMITANDAE.

*Sanguinem vo-
menti si
mēstrua
erupe-
runt.*

MVlieri sanguinem euo- *Mulieri sanguinem euomenti
menti mēstruis erum- si mēstrua eruperint, auerit-
pentibus solutio fit. 32. 5. tur ad contraria loca sanguis,
& vacuatur. 23. 5.*

ALIVD EXEMPLVM.

*Deficiē-
tibus mē-
struis si
sanguis ē
naribus
fluxerit.*

MVlieri mēstruis præ- *Mulieri deficientibus menstru-
ter naturam deficien- is si sanguis ē naribus proflu-
tibus sanguis ē naribus pro- xerit hac vacuabitur sine noxa
fluens, bono est. 33. 5. sanguis in vtero præter natu-
ram retentus. 33. 5.*

MVlieri menses deco- *Si menses mulieri varios rese-
lores, nec eodem fem- rant colores, nec statō tempore
per modo & tempore pro- quo vacuari consueverunt, sed
deuntes, purgationem in- aut citius aut tardius proma-
dicant esse necessariā. 36. 5. nent vacuatione opus esse signi-
ficant. 36. 5.*

*Neque
prægnās
neque pu-
erpera si
lac habe-
at.*

SI quæ nec prægnans *Mulier quæ neq; prægnans neq;
nec puerpera est lac puerpera, si lac habeat, suppressa
habet, ei mēstrua defece- sunt mēstrua, & sanguis qui
runt. 39. 5. per vterum vacuari debuit ad
māmas trāsmissum est, ac subinde per adenas in lac transit. 39. 5.*

Mul-

M Vlieri si placet menstrua sistere, cucurbitulam quam maximam ad mamas appone. 50. 5.

Menstruorum immodicam purgationem sistere si volueris, cucurbitulam quam maximam, (nam parua minus iusto reuellet, eò loci defige ubi vena com-

Ratio sistendorum menstruorum.

munes ad mammas infernè ascendunt. 50. 5.

S I muliebri profluvio conuulsio aut animi defectio superueniat, malo est. 56. 5.

Si in fluore muliebri conuulsio & animi defectio superueniant, summa iam neruorum & immedicabilis siccitas adest, iam summa virium imbecillitas, iam mors est in foribus. 56. 5.

Conuulsio in fluore muliebri

M Enstruis abundatibus, morbi eueniunt, & subfidentibus accidunt ab utero morbi. 57. 5.

Si menstruorum immodicus, & magis quam usus exigit permaneat fluxus, extrema corpori frigiditas, extrema viribus imbecillitas inducitur. Hinc morbi (præsertim hydrops) accidunt. Si supprimuntur menstrua, necesse est progressu temporis vterum pati similem inflammationi dispositionem, aut erysipelati, aut scyrrho, aut cancro, quibus tandem totum compatitur corpus. 57. 5.

Menstruorum immodicus fluor.

S Vffitus aromatū muliebria educit. Ad alia verò multa, utilis esset, nisi capitis ingeneraret gravitatem. 28. 5.

Menstruas purgationes (modò per vteri inflammationem, non sint, vel euerfionem, aut talem aliam causam, quas nò aliter rectè curabimus, quam eam dementes

Menstruorum cibandorum methodus.

passionem cuius est symptoma suppressio menstruorum) Menstruas, inquam, purgationes suffitus ex odoramentis educit, quippe qui sua vi ora quidè vasorum obserata aperit, humores extenuat, obstructions liberat. Saepè verò ad alia etiam talis per vterum suffitus esset utilis (ad omnia nimirum frigida humidaq; corporis mala) nisi capitis per vapores elatos induceret gravitatem. 28. 5.

SECTIO. XXXVII.

Sanguis corruptus in mammis, furorem facit.

Quibus in mammis sanguis colligitur, furorem significat. 40. 5. *Quibus mulieribus sanguis ita prauus in mammis, ob re-strictos menses coacervatur, ut in lac converteri nequeat, is quum efferuet in cerebrum, in furorem agi mulierem necesse est. 40. 5.*

QVI AD MORBOS GRAVIDARVM.

Sectio. 38.

Quo tempore impregnationis grauida sint purganda.

Pregnantes purgabis, si *Grauida mulieres purgantibus materia vacuari postu- medicamentis sunt euacuanda, let, quadrimestres & vsque si noxij humores motu concita- ad septimum mensem, sed riore de loco in locum sine ordi- has minus. Minore vero ne lati principis alicuius partis aut grandiore cōceptu gra aut fœtus ipsius aut amborum uidis medicamentum pur- noxam minatur. Euacuandæ gans exhibere sit religio. inquam sunt quarto, quinto aut i. 4. sexto imprægnationis mensibus, quo tempore robustiora sunt ligamenta quibus fœtus vtero con- uertitur. Sed quæ ad septimum vsque mensem peruenerunt (quod tempus partui vicinum est) minus quam quæ prædictos menses attingerunt. Quacunque enim ad quartum nundum peruenerunt aut ultra septimum progressæ sunt, validis medicamentis minime sunt purgandæ. i. 4.*

Sanguinis missio grauidæ.

Mulier in vtero ferens *Mulieri grauida sanguinis in- secta vena abortit, id- tegra effariq; digna missio fœtui que magis, quo fuerit fœ- alimentum adimit, abortumque*
tus

SECTIO. XXXVIII.

tus grandior. 30. 5.

59.
facit, idque magis accidit, si fe-
tus actior sit: nam quo maior

est is, eo plus indiget alimenti. 30. 5.

M Vliem gravidā mor-
bo quodā acuto cor-
ripi, periculosum. 31. 5.

Mulier gravida acuto morbo
correpta, facile consumitur, vel
enim febris ipsa, vel certe virtus
tenuis huic morbo necessarius,
verumque interimit. 31. 5.

Gravidā
acuto
morbo
correpta
facile con-
sumitur.

M Vlieri vterum gerenti
si alius multū fluat,
periculum est, ne abortiat.
34. 5.

Mulieri gravida alius sine
modo fusa, alimentum fœtui per
inde atque immodica sanguinis
missio subtrahit, ac partum oc-
cidit. 34. 5.

Alii flu-
or gravi-
dis.

EXEMPLVM NATVRÆ, MEDICO
IMITANDÆ.

M Vlieri hystericæ, aut
difficulter parienti,
sternutamentum superue-
niens, bonum. 35. 5.

Mulier, quæ ab vteri stran-
gulationibus infestatur, aut
quæ difficulter partū edit, ster-
nutamentum (propriū harum
passionum remedium) superue-

Sternu-
tamentū
in difficul-
tate par-
tus.

niens, ostendit, propriam initiorum naturam meminisse, eamque
quæ prius torpebat, iam demum excitari & reuiuiscere. 35. 5.

S Imulieri vterum feren-
ti mammæ subito ex-
tenuentur, abortus sequi-
tur. 37. 5.

Si mulieri gravida nullo præ-
cedente symptomate, mammæ
subito extenuantur, iam ali-
mentum fœtui denegatum est.
Iam abortit. 37. 5.

Mamma
subito ex-
tenuata
gravidis.

M Vlieri geminos feren-
ti, si altera māmā ex-

Geminos ferenū, si altera exte-
nuatur mamma, alterum ab-

Idem ge-
minos
ferenti.

SECTIO. XXXVIII.

tenuetur, alterum abortu *ortium excludit. Et si quidem*
 edit. Et si quidem dexte- *dextera, marem, sin sinistra, fe-*
 ra m̃ama extenuata est, ma- *minam. Nam fœtuum mares*
 rem: si verò sinistra, fœmi- *quidē in dexteris, fœminia ve-*
 nam abortiuē excludit. 38. 5. *rō in sinistris geruntur. 38. 5.*

Concepti
 omis ex-
 ploratio.

S I scire velis an mulier Si explorare velis an mulier cō
 conceperit, dormitu- ceperit (*ut tuto purgantia ex-*
 ræ aquā mulsam potui da- hibeas medicamenta) ei à cœna
 to: & si ventris tormina pa- *quum dormitura est (per vigi-*
 tiatur, concepit: sin minus, *lias enim flatu à nativo calo-*
 non concepit. 41. 5. *re tunc auctiore discutiuntur).*

aquam mulsam (crudam intellige : nam cocta flatuum est ex-
pers) ei, inquam, aquam mulsam propinato: Et si cruciatus cir-
ca umbilicum hanc corripuerint, iam flatu à melle crudo in in-
testinis excitati facilem exitum non habentes conceptum præsefe-
runt. Sin nulli cruciatus sed flatu, huiusmodi facile exeunt, non
concepit. 41. 5.

Signa
 concepti
 sexus.

M Vlier grauida si ma- Vtero gerens si marē concepit,
 rem gerit, coloratio bene, si fœminam, malē colerata
 est, si fœminam, decolor. est. Eam autem ad se ipsam
 non aliam conferre. 42. 5.

Erysipe-
 lus in v-
 tero gra-
 uidis.

42. 5. Si grauida fiat erysipelas in
 S prægnañti fiat in vte- Si grauida fiat erysipelas in
 ro erysipelas, pernicio vtero, suboriuntur vteri, seu is-
 sū est. 43. 5. *fima mordicationes, suboriuntur*
& febris acuta, quæ cum sola ipsa frequenter, multo magis sanē
cum erysipelate, & matrem & fœtum interimit. 43. 5.

Grauide
 supra mo-
 dum te-
 nues.

Væ præter naturam Quacunque supra modum te-
 Q tenues vterū gerunt, nues vtero gerunt sibi ut resi-
 aboriuntur, donec habiti- ciantur alimentum fœtui desti-
 ores euaserint. 44. 5. *natum per naturā impartiunt.*

Hinc

Hinc foetus alimento frustratus ex necessitate concidit, & fere bimestris eliditur. 44.5.

Uæ verò mediocriter Quaecumq; neg, admodū tenues, corpulentæ abortum neque admodum crassæ (tales faciunt secundo mense aut sanè ad concipiendum, & ad tertio, sine occasione mani foetum subinde retinendum, festa, ijs cotyledones lento- maxime habiles sunt) secundo ris sunt plenæ, nec præ pō & tertio imprægnationis men- dere foetum cōtinere pos- sibis (quo tempore gravitatem sunt, sed abruptis decidit. effatu dignam foetus habet) sine 45.5. febre, alui fluxu, erysipelate aut alia huiusmodi causa abortiunt, his acetabula pituitoso & lento plena sunt humore, neque præ pondere foetum sustinere possunt, sed rumpuntur. 45.5.

*Quæ me-
diocri cor-
poris ha-
bitu sunt
cur ab-
ortiunt.*

Uæ præter naturam Quæcunque immodicè crassæ crassæ non concipi- concipere nequeunt, his ab omen- unt, ijs vteri os ab omento ro (quod in obesis quidem ma- comprimitur. Itaque gra- ximam semper existit) os vteri uidari donec extenuentur, sic comprimitur, ac coarctata- nequeunt. 46.5. tur, ut virile semen excipere ne- queat. Itaque nisi ad mediocrem corporis habitum redeat, haud concipiunt. 46.5.

*Immodi-
cè crassæ
cōcipere
nequeunt.*

S I qua parte vterus co Si qua parte cōxæ, adiacet vte- xæ adiacet, suppuraue- rus inflammationem extra cu- rit, admotis medicamētis tem elatam perpeffus, in sup- curetur necesse est. 47.5. purationem trahatur, necesse est liquida medicamina concerpris linteolis excepta vlceri indere, eoq; modo curationem (ne quid- quid imponitur, effluat) moliri. 47.5.

*Curandi
vulceris
circa vte-
rum rō.*

Mares

SECTIO. XXXVIII.

M Ares dextera uteri par In dextera calidiorē quidem
te fœminæ sinistra ma parte fœtus mares, in sinistra
gis gestantur. 48.5. fœminæ frequentius concipiun-
tur. 47.5.

Secundæ
recentæ
noxæ

AD secundas deturban- Secundam tempestive medicus
das sternutatorio im- educio, ne si putrescat, stoma-
misso nares & os manu ob- chum evertat, caput grauet, ali-
tura. 49.5. aq̃ue symptomata, grauiſſima
procreet, ut autem procidat, sternutatoria naribus apponens, na-
res ipsas, osq̃ue claudito, quo spiritus in interiora cum impetu de-
scendens, eam deorsum propulset. 49.5.

Signū im-
pregna-
tionis.

Quæ utrum ferūt, ijs ute- Quæ grāvida sunt, his uteri, os
ri os conuiuet. 51.5. coarctatum esse, immisso digito
sentire potest obstetrix. 51.5.

Lac è
mammis
plurimū
effluens.

M Vlieri partum geren- Lac è mammis grāvida plu-
ti, si lac è mammis co- rimum effluens, fœtum præ im-
pioſe fluat, fœtum imbecil- becillitate, quantum sibi ad cō-
lum significat: Si verò fir- moderatam nutritionem satis
mæ, solidæq̃ue mammæ fu- est trahere nō posse, argumen-
erint, valentiorē conce- to est. Quin vniuersum super-
ptum indicant. 52.5. fluum huic ipsi alendo destina-
tum illuc feras effluxurus repat. Si verò firmæ solidæq̃ue mam-
mæ fuerint, valentiorē conceptum indicant. 52.5.

Abortus
indiciū

QUæ fœtū sunt perdi- Quæ abortum facturæ sunt,
turæ, ijs mammæ exte his dum ad fœtus eiectionem
nuantur. Cōtra verò duræ uteri os hiat, magnus suboritur
si fiant, dolor aut mammas dolor, ad quem sanguis ille ac
aut coxas, aut oculos, aut spiritus relictis mammis (per
genua fatigabit, nec abor- magnam cum utero communi-
tiunt. 53.5. tatem) concurrūt, ut his duobus
velut i

veluti instrumentis id quod infestat, animose deturbet, natura prouida, hinc sœtuum corruptionē in vniuersum præcedit mammarum extenuatio, harum verò durities non corruptionem, sed dolorem quendam hic futurum prænunciat, vel in coxis, vel oculis, vel genibus, reponente videlicet natura ad illas partes materiam inuilem. 53.5.

Quibus os vteri durū est, Qui bus os vteri coarctatū ad ijs arctetur, est necesse. 54.5. obstetricis tactum, durum apparet, ipsum ob tumorem per naturam coarctari necesse est. Contra quibus molle conceptum præferri. 54.5.

Os vteri
coarctatum.

Quæ gestantes vterum Quæcunque vtero gerentes à febribus corripuntur, febribus captæ, vehementer & aut vehementer sine euidē plus quàm ratio postulat extenuati causa extenuatur, ea difficiuntur, summam sibi imbecilliter, & cū periculo perlitantur. Ad eod quod riunt, aut abortientes perferre nequeat fœtus. Sin leuior perferet quidem & vsque ad tempus partus, sed cum per longum morbum valetudinarius iam sit (et matrem habeat imbecillē) non sine magno viriusque periculo in lucē editur. 55.5.

Grauide
à febris
bus ni-
mis ex-
nuate.

QVO PACTO DEPREHENDERE
LICEAT NUM SVA, AVT VIRI
CVLPA MVLIER SIT
STERILIS.

Si mulier nō concipit, Si mulier sit sterilis, cum tamē & scire placet, an sit atate sit legitima, habeatq; viri conceptura, veste vndique commercium, scire autem volupræligatam & obuolutam, eris an sit conceptura, veste præsubter suffito: ac si odor ligatā ac vndique obuolutam,

Sterilitas
tū signa
in vitro-
que.

Q corpus

SECTIO. XXXVIII.

corpus peruadere videatur, *subter suffito: ac si odor corpus ad nares & os vsque, non peruadere videatur, ad nares sua culpa sterile esse scito. Et os vsque, non sua sed viri culpa sterilem esse scito.* 59.5.

Mēstrua copioſiora grauiorē.

SI pręgnanti purgationes mēstruę cursum suum teneant, bene valere fœtū, est impossibile. 60.5.

Pręgnationis indicium.

SI mulieri purgationes non prodeant, neque febre, neque rigore superueniente, cibi quę fastidium accadat, pręgnantem esse putato. 61.5.

Mēstrua purgationes si pręgnanti crebro ac copiose prodent, fœtui alimentū detrahatur, hinc ut recte valeat fieri nequit. 60.5.

Si mulieri mēstruę purgationes quę antea singulis mēſibus commodē et oportune prodibant ſupprimuntur, neque febris, neque horror ſuperuenerit, cibi quę ſaſtidium accadat, pręgnantem eſſe putato. 61.5.

Conceptionē quę impeditur in ſemina.

QUę frigidos & denſos locos habent, vtero non concipiunt. Et quę pręhumidos habent, grauidari nequeunt, extinguitur enim in ipsis genitura. Et quę ſicciores & æſtuoſos: nam alimentum defectu ſemen corrumpitur. Quę verò ex vtraque oppoſitione moderatę nactę ſunt locorum temporationem, ex fecunditate valent. 62.5.

Mulieres quę frigidos vteros habent eoſdē ex neceſſitate denſos obrinent & propter ſubſtantię ipſorum ſpiſſitudinem concipere nequeunt, vti neque etiam quę pręhumidos habent. Extinguitur enim in eis genitura, & quę ſicciores & æſtuoſos: nam alimentum defectu ſemen corrumpitur. Quę verò ex vtraque oppoſitione moderatam nactę ſunt locorum temperatiā, ea ſecunditate valent. 62.5.

In viris quę impediunt.

PAR est de maribus ratio. Aut enim propter cor-

Par est de maribus ratio. Aut enim propter corporis raritatem poris

poris raritatem spiritus fo- *spiritus foras dissipatur, ita ut*
 sas dissipatur, ita ut geni- *genituram eiaculari nequeat,*
 tura eiaculari nequeat: aut *aut propter densitatem, humor*
 propter densitatē humor *foras non profilit: aut propter*
 foras non profilit: aut pro- *frigiditatem, non incenditur, ut*
 pter frigiditatē nō incēdi- *eò loci eoacervari possit. Aut*
 tur, ut eo loci coacervari *propter caliditatem id ipsum v-*
 possit, aut propter calidita- *su venit. 63.5.*
 tē hoc idē ipsū vflu venit. 63.5.

S I pręgnāti tenasimus *Si mulieri gravida tenasimus* *Tenas-*
 superuenerit abortus *acciderit, is ob crebros illos ad* *mus mu-*
 est causa. 27.7. *agritudinem concursus ineuita-* *lieri gra-*
uile sę conatus quibus agrū identidē exagitat, abortū facit. 27.7. *uida.*

QVI AD CHIRVrgIAM
SPECTANT.

Sectio. 39.

D Vm pus fit dolores ac *In tumoribus præter naturam*
 febres accidunt magis, *quā per sanguinis ebullitionem*
 quā confecto. 47.2. *pus conficitur, accenditur magis*
pars inflammata, & per spirituum generationē extenditur latus,
atq; adeo magis dolet quā antea: hinc etiam putridi vapores non
pauci per adiacentes arterias ad cor identidem profiliunt, ipsum
quæ cōcalesciendo febres magis quā cōfecto pure accendunt. 47.2.

F Rigidum vlceribus *Supra. Sect. 15. de balneorum*
 mordax &c. *usu. Aph. 20. 5.*

C Alidum in quo vlcere *Supra dicta Sect. Aph. 22. 5.*
 pus mouet &c.

SECTIO. XXXIX.

FRigido verò in his vten *Enarratus prædicta Sectione.*
dū vnde fluit aut fluxu *Aphorismo. 23. 5.*
rus sanguis est. &c.

*Tumores
vulceri-
bus appa-
rentes.*

Quibus sunt cum vice- *Quibus tumores vlceribus ap-
parent, his noxijs humores vlc-
eribus ipsis adhaerētes cerebrum,
nervorum originem, raro pe-
unt: Quibus verò repente
euanuerint, siquidē posti-
tur, neque insaniunt, nisi forte
ea parte factum sit, cōul-
præ magnitudine aut maligni-
fiones & retanij accidunt: rate tumorum id aliquando ac-
si verò à fronte, infania, la-
cidat. Quod si prædicti tumores
teris dolor acutus, empye-
repente (non sensim: nam resoluti-
ma & dysenteria, si rubi-
eos indicio foret) si repente, in-
cundi fuerint tumores. quæ uenæ sunt, his quibus qui
65. 5.*

*a tergo parte nervosiora vlcera
fuerint, materia der salis musculos ac nervos implens conuulsiones
distentionesque facessit. Quibus verò anterioribus in partibus,
his per venas & arterias eo loci præcursissimas in caput prompte
labitur humor, hinc mania, vel in thoracem, hinc lateris dolor
acutus, vnde suppuratio. Quibus deniq; è rubris tumoribus trans-
mutatio repentina in ventrem fuerit, his cruenta accidit dysen-
teria. 65. 5.*

*Praua
vulcera
quæ.*

*Tumo-
res vlc-
eribus non
apparen-
tes.*

Si magnis vlceribus & *In vulneribus magnitudinem
praus tumor non ap-
pareat, ingens malum. 66. 5.* *effatu dignam habentibus ac
prauis (praua sunt quæ in capi-
tibus & finibus muscutorum ac-
cepta sunt) si tumores haud apparent, noxijs humores vlceribus
decumbere assolitos, in sedem aliquam principem transmitti suspi-
cari licet. 66. 5.*

Incon-

Incontenta bona, contenta vero & cruda mala. 67. 5.

rem, durū autē & ad tactū renitentiē, ac crudū perniciosum. 67. 5.

Circunglabra vlcera, maligna. 4. 6.

is squammulas à summa parte demittit; malignum fucum in profundo delitescentem habent; qui pilorum radices depascitur; rebementer vlcus erodit, & cicatricem induci vetat. 4. 6.

Dolores ventris sublimiores, leuiiores: nō sublimiores, fortiores. 7. 6.

quam qui in profundo corporis delitescunt. 7. 6.

Lata pustula non admittit pruriginosam. 9. 6.

ita multum pruriunt. 9. 6.

Pertusa perfectae uesicae, cerebro, corde, septo transverso, tenui quopiam intestino, ventriculo, iecore, letale est. 18. 6.

magna & profunda vulnera letalia sunt. 18. 6.

Perfectum os, aut cartilago, aut neruus, aut genæ tenuis particula, aut præputium neque augetur neq; coalescit. 19. 6.

ditum est frigidityte, siccitate, durtie, aut cartilago, aut (quæ ex

Magnis igitur ac prauis vlceribus bonū est, melle quicquid coctionē significet, adesse tumore

Vulnera à quorū circūiacentibus locis pili destituunt, vel cutis

malignum fucum in profundo delitescentem habent; qui pilorum radices depascitur; rebementer vlcus erodit, & cicatricem induci vetat. 4. 6.

Dolores tumores morbi qui super peritoncum sunt, qui in corporis superficie resident, leniores sunt & minus periculi portēdūt, quam qui in profundo corporis delitescunt. 7. 6.

Pustula lata ex humore frigidior ac minus acrisiunt, nec ita multum pruriunt. 9. 6.

Vesicæ, tenuium intestinorum, ventricui, diaphragmatis (paruum nervosarum ex anguium coalescere non potest) cordis (arteriarum principij, viæ fontis) cerebri (sensuum originis) harum, inquam, partium

magis profunda vulnera letalia sunt. 18. 6.

Os ad finem usque diuisum, senioribus præsertim (nam puerorum maxima humiditas ossibus unionē forsitan admittit) os, inquam, quoniā grandi præ-

ditum est frigidityte, siccitate, durtie, aut cartilago, aut (quæ ex

Tumore vlceribus adesse bonū.

Pili destituti à circūiacentibus locis vulnerū

Pustula lata parum pruriunt.

Quarundam partium vulnera letalia sunt.

Quædam partes diuise non coalescunt.

SECTIO. XXXIX.

semine orta sunt neruus, bucca tenuis particula, præputium, ea, inquam, diuisa neque augentur neque coalescunt, hoc est, talis aliqua nõ regignitur substantia qualis abusa est, neque vnquam discissi corporis labra agglutinantur. 19.6.

Suppura
tio ali-
quãdo nõ
innotescit.

Quibus in corpore pus Quibus suppuratio aliqua in nullam sui dat signi- corpore abdita non innotescit, ficationem, ob crassitudi- his propter puris crassitudinẽ, nem sui aut loci nõ se pro- vel loci duritiem delitescit. Pu- dit. 41.6. ris quidem ad circumferentiam moueri nõ potẽtis, loci verò nõ in tumore attolli nõ valentis. 41.6.

Vicera an
nua ossa
corrumpũt.

Si vlcera annua aut etiã Quacũque vlcera annua sunt, diuturniora fiant, os aut longiore tempore durat, in abscedere est necesse, et ci- his non tantum carnem ipsam, catrices cauas fieri. 45.6. sed et os carni subiectum absce- dere ac corumpi necesse est, quod vbi semel corruptũ fuerit, coales- cere vnquam quum non possit, fit tandem vt ad partem eius de- perditam, cauam quoque cicatricem esse oporteat. 45.6.

In osse æ-
grotante
caro liui-
da.

Propter os ægrotans, ca- In osse ægrotante caro liuida, roliuida, malum. 2.7. ossis immensam putredinem, atque adeo natui caloris extinctionem præsefert. 2.7.

A violẽ-
to arteri-
arũ pulsu
in vlceri-
bus.

Aforti in vlceribus pul- A violento arteriarum in vl- su hæmorrhagia, ma- ceribus pulsu copiosa sanguinis erupitio priorem morbum ma- lum. 21.7. gis periculosum facit, nedum non soluit. 21.7.

Ab ossis vulnere desipi- Ossis capitis præcisio, si i vacuũ entia, si in vacuum vs- penetraret, deliriũ (mẽbranis ac ce que penetrauerit. 24.7. rebro propriã passionẽ) facit. 24.7.

Quibus longa tubercula, Quibus longa tubercula, aut in aut in articulis labores articulis labores à febre fiũt, hi à febre fiunt, hi copiosiore copiosiore cibo vtuntur. 64.7. cibo vtuntur. 64.7.

Quos

Q Vos febres longæ ex-
ercēt, ijs tubercula in
articulis vel labores fiunt.

44.4.

*Qui diuturnis febribus infestā-
tur, his conualescētibus quavis
ex parte corporis tumores ut
plurimum erumpūt, vel noxio-
rū tandē humorū reliquiā, vnde tumores ipsi fierent, à facultate
valida ad articulos propellūtur, & in eis dolores cōcitant.* 44.4.

Q Vibus tubercula in
articulis vel labores
post febres fiunt, ij cibarijs
pluribus vtuntur. 45.4.

*Quibus verò à morbo conua-
lescentibus tubercula, vel in ar-
ticulis dolores, post diuturnas
febres fiunt, ij cibum supra me-
diocritatem ingerunt, vnde excrementa permulta, iam dictis oc-
casionem concedunt malis.* 45.4.

Ex bubone febres oēs ma-
læ, præter ephemereas. 55.4.

*Febres in adenum tumoribus
ortæ, omnes equidē malæ. Affe-
cta enim viscera perniciosissimū
incommodū præferunt, præ-
ter diarrhyas externam nimirum ob causam consistentes.* 55.4.

S I in ventrem sanguis
præter naturam effu-
sus fuerit, is suppuretur ne-
cesse est. 20.6.

*Si sanguis à venis aut arterijs
in aliam præter naturam caui-
tatem transfundatur, vt san-
guis permaneat fieri non potest,
sed vt corrumpatur necesse est.* 20.6.

P Ropter plagam in ca-
pite acceptam stupor
aut desipiētia, malū. 14.7.

*In capitis ictu stupor aut deli-
rium vulnus in cerebrum pene-
trasse, iudicio est.* 14.7.

Quibus occasione aliqua
cerebrū fuerit vehemēter
cōcussum, mutos protinus
fieri est necesse. 58.7.

*Quibus cerebrū quāddā ob causā
externā (ictū videlicet aut ca-
cōcussum) cōcussum fuerit eos repēte
mutos fieri necesse est.* 58.7.

*Aph 31.
4. et 32.
33.4.*

Aph. eo.

*Stupor,
aut deli-
riū inca-
pitis ictu.
Stupor
est feriēdi
et mouē-
di difficul-
tas Caros
est vtri-
usque pri-
uatio.
Deliriū
est errās
et depra-
uat' ima-
ginatiōis
meus.*

liosum

SECTIO. XXXIX.

liosum vomitum superuenire necesse est. 50.6. *li, quolibet membro inflammatione patiente fit) febrem &*

biliosū vomitū ventriculo coaffecto) superuenire necesse est. 50.6.

Quibus cerebrum syderatum est intra tres dies, intereunt, si verò hos intra tertium diem moriuntur: superaue-
rint, sani fiunt. *Quibus cerebrum pars maxime princeps corrumpi inceperit, quod tempus si effugerint, vires robustiores superasse corruptionem sperandum. 50.7.*

Si omentum exciderit, necesseario computrescit. 58.6. *Si forte abdomine vulnerato omentum prociderit, haudq̃ repositum longo tempore perman- serit, ipsum (ob substantiam corruptioni maxime obnoxia, quam habet, aëri præsertim impositum) vt putrescat necesse est. 58.6.*

QVI AD ERYSIPELAS
SPECTANT.

Sectio. 40.

Aph. 41.

7.

*Erysipelas extri-
secus effu-
sum intri-
secus fer-
ri.*

*Erysipe-
late; in of-
fis denu-
datione.*

Erysipelas foris intro cõ-
uerit, malum: intus ve-
rò foras existere, bonum.
25. 6. *Erysipelas vt quodcunque ali-
ud malum exterius effusum, in-
trorsum, & ad partes nobilio-
res verti, malum: A nobiliori-
bus autem, & internis foras, bonum. 25.6.*

Ab ossis nudatione erysi-
pelas. 19. 7. *Si in ossis denudatione circun-
stans caro erysipelate deprehen-
datur, feruentem plus iusto sanguinem dolentem excedere locum
præfert. 19. 7.*

Abery-

SECTIO. XXXX.

AB erysipellate putredo, *Erysipelati si putredo comes aut suppuratio, malū. fuerit, aut suppuratio, superficiem non tantum excedit malignum erysipelas, sed etiam interiora depascitur.* 20.7. 65. Erysipelas putrescens.

QVI AD CANCRVM.

Sectio 41.

QVibus occulti cancri *Cancris non apparentibus, sed adsunt, nō curare melius. Curati enim citius intereunt, non curati verò sectionem vsionemue, adhibere longius vitā trahunt.* 38.6. Cancros internis corporis partibus esse innumerabiliter.
curacionem nō decet, sed demulcere hos, atque mitiorem facere passionem satius est. Siquidem eos, curare qui tentant per curationis afflictionem ad mortem vsque exiarnificant agrum, qui nulla quidem curatione adhibita, longiori tempore vitam, minori cum molestia transigerent. 38.6.

QVI AD PODAGRAM.

Sectio 42.

EVnuchi podagra non *Eunuchi, si nihil in vita delin-*
laborāt, neccalui fiunt. quant sed temperantes sint in
omnibus (quales hyppocratis.
seculo fuerint) podagra minime laborant neque calui fiunt. 28.6. 28.7.
R Muli-

SECTIO. XLII.

Mulier podagra non laborat, nisi ipsam, menstrua defecerint. 29. 6. *Et mulieres Hippocratis quod seculo (quo tempore moderata victus ratione viri erat in usu) podagra non affligebantur, nisi prater naturam illis menstrua supprimerentur, nunc autem quia delinquant, in omnibus contrarium euenit. 29. 6.*

PVeri podagra non laborant ante veneris usum. 30. 6. *Pueri ut qui venereum opus nondum exercuerunt, podagra non laborant. 30. 6.*

Qui podagrici morbi sunt, sedata inflammatione intra dies quadraginta desinunt. 49. 6. *Podagricarum inflammationum sedatio (si nihil omiserit medicus illique precipienti per omnia obtemperauerit aeger) intra quadraginta dies fit, nec ultra prorogari potest. 49. 6.*

Dolores podagrici vere & autumnus fere moriuntur. 55. 6. *Per veris temperiem, humores hyeme congestos ex corporum latibulis ad pedes euocantem morbi podagrici commouentur, magna quoque ex parte per autumnus inaequalitatem accidunt. 55. 6.*

HOS DVOS CONIUNCTIM
LEGIMVS ET INTER-
PR AETAMVR.

Quius longo coxendiculi dolore conflicti femoris summum coxa excidit, rursusque recidit, ijs mucosa ibidem *Quibuscumque a diuturno coxendiculi dolore conflictatis propter mucosi humoris ac pituitosi coxam in articulo coxae coaceruata, coxa ipsa (hoc est femoris) pituita*

pituita colligitur. 59. 6. *caput quod ossis ischiij cauo inse-*

ritur) suo naturali acetabulo

Q Vibus diuturno dolo *propulsa excidit, & rursum in*
re ischiadico vexatis, nativam suam sedem sponte re-
femoris caput coxa exci- *silit, aut aliter repulsa est. inibi*
dit, ijs femur contabescit, tamen diu persistere nequit, sed
& claudicāt, nisi vrantur, soluta compage lubrica continen-

60. 6.

ter relabatur: ijs processu tempo-

ris totum membrum, tam tibia videlicet quam femur, necessario
alimonie penuria contabescit & ariditate conficitur, omnesq; in-
claudicationem, nisi prius ferramentis igne candentibus

vrendo mucus ille qui ossis ischiij sinum occupat

absumatur, & laxitas cutis ad quam

femoris caput subinde lubricum

procidebat, contraha-

tur. 59. & 60. 7.

FINIS.

R. ij

AD LECTOREM

Vt quo loco quēlibet aphorif-

MVM EX SERIE HYPOCRATI
obferuata appofuerimus facilius inuenias (Amice Le-
ctor,) hunc indicem hic apponendum curauimus. Sed
interim te admonitum volumus: nos quofdam dedita
quidem opera alios verò, quod aut fuperflue effent,
aut hypocratis ingenio indigni videretur, omiffiffe.
Tu verò fi libet illos ex Galeno aut alijs accerfite:
vale.

Primi libri hypocratis.

<i>Aphorif.</i>	<i>Folio</i>	<i>Facies</i>	<i>Aphorif.</i>	<i>Folio</i>	<i>Facies</i>
1	1	1	16	11	1
2	13	2	17	<i>ibid.</i>	2
3	19	1	18	<i>ibid.</i>	2
4	7	2	19	10	1
5	8	1	20	15	2
6	6	1	21	16	1
7	8	2	22	<i>ibid.</i>	
8	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>	23	16	2
9	9	1	24	17	
10	<i>ibid.</i>		25	<i>ibid.</i>	
11	<i>ibid.</i>	2	<i>Libri Secundi</i>		
12	2	1	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Facies</i>
13	18	1	1	43	1
14	10	2	2	<i>ibid.</i>	
15	<i>ibid.</i>	2	3	5	1

Aph.

INDEX.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
4	6	1	33	21	2
5	22	1	34	<i>ibid.</i>	
6	26	2	35	23	1
7	6	2	36	<i>ibid.</i>	
8	6	2	37	<i>ibid.</i>	
9	16	2	38	12	1
10	7	1	39	40	1
11	7	1	40	<i>ibid.</i>	2
12	15	2	41	51	1
13	21	2	42	46	1
14	28	2	43	23	1
15	48	2	44	36	1
16	12	1	45	46	2
17	7	1	46	1	
18	<i>ibid.</i>		47	62	1
19	23	1	48	15	1
20	20	1	49	1	
21	11	2	50	<i>ibid.</i>	
22	15	1	51	<i>ibid.</i>	
23	23	1	52	5	1
24	22	1	53	20	2
25	37	1	54	36	1
26	44	2		<i>Libri Terrij.</i>	
27	23	2	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
28	<i>ibid.</i>		1	32	1
29	5	2	2	35	2
30	5	2	3	<i>ibid.</i>	
31	6	2	4	32	1
32	7	1	5	<i>ibid.</i>	

R. iii Aph.

INDEX.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
6	31	1	2	13	1
7	33	1	3	14	1
8	36	1	4	<i>ibid.</i>	
9	35	1	5	<i>ibid.</i>	
10	<i>ibid.</i>		6	<i>ibid.</i>	
11	36	2	7	<i>ibid.</i>	
12	37	1	8	50	1
13	<i>ibid.</i>		9	17	1
14	<i>ibid.</i>		10	<i>ibid.</i>	
15	33	1	11	55	1
16	<i>ibid.</i>		12	<i>ibid.</i>	
17	<i>ibid.</i>		13	14	2
18	37	2	14	18	1
19	33	1	15	<i>ibid.</i>	
20	<i>ibid.</i>		16	<i>ibid.</i>	
21	<i>ibid.</i>		17	<i>ibid.</i>	
22	<i>ibid.</i>		18	14	2
23	35	1	19	18	2
24	38	1	20	18	2
25	37	1	21	20	2
26	<i>ibid.</i>		23	<i>ibid.</i>	
27	39	1	24	55	2
28	<i>ibid.</i>		25	21	1
29	<i>ibid.</i>		26	52	2
30	<i>ibid.</i>		27	<i>expositus est in fine</i>	
31	4	1	28	29	1
	<i>Quarti Libri.</i>		29	31	2
<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	30	24	1
1	58	2	31	<i>ibid.</i>	

Aph.

INDEX.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
32	<i>ibid.</i>		61	<i>ibid.</i>	
33	<i>ibid.</i>		62	54	2
34	48	1	63	54	2
35	<i>ibid.</i>		64	55	1
36	30	1	65	51	1
37	<i>ibid.</i>		66	45	1
38	<i>ibid.</i>		67	<i>ibid.</i>	2
39	<i>ibid.</i>		68	<i>ibid.</i>	
40	<i>ibid.</i>		69	26	2
41	<i>ibid.</i>		70	27	1
42	<i>ibid.</i>		71	<i>ibid.</i>	
43	24	1	72	<i>ibid.</i>	
44	<i>ibid.</i>		73	52	1
45	<i>ibid.</i>		74	27	1
46	31	2	75	<i>ibid.</i>	
47	29	2	76	<i>ibid.</i>	
48	24	2	77	<i>ibid.</i>	
49	<i>ibid.</i>		78	28	1
50	25	1	79	<i>ibid.</i>	
51	<i>ibid.</i>		80	28	1
52	<i>ibid.</i>		81	<i>ibid.</i>	
53	<i>ibid.</i>		82	<i>expositione non indiget.</i>	
54	<i>ibid.</i>		83	28	1
55	64	1	<i>Quinti Libri.</i>		
56	31	1	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
57	44	2	1	44	2
58	31	2	2	<i>ibid.</i>	
59	25	2	3	<i>ibid.</i>	
60	<i>ibid.</i>		4	<i>ibid.</i>	

INDEX.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
5	<i>ibid.</i>		34	59	1
6	<i>ibid.</i>		35	<i>ibid.</i>	
7	46	2	36	57	2
8	50	2	37	59	1
9	50	1	38	<i>ibid.</i>	1
10	48	2	39	57	2
11	49	2	40	58	2
12	<i>ibid.</i>		41	59	2
13	49	1	42	<i>ibid.</i>	
14	<i>sub 12</i>		43	<i>ibid.</i>	
15	49	2	44	<i>ibid.</i>	
16	40	2	45	60	1
17	41	1	46	<i>ibid.</i>	
18	41	1	47	<i>ibid.</i>	
19	15	2	48	<i>ibid.</i>	
20	<i>ibid.</i>	2	49	<i>ibid.</i>	
21	45	1	50	58	1
22	42	1	51	60	2
23	<i>ibid.</i>		52	<i>ibid.</i>	
24	<i>expositus est in fine</i>		53	<i>ibid.</i>	
25	<i>& hic in fine est expositus</i>		54	61	2
26	12	1	55	<i>ibid.</i>	
27	5	1	56	58	1
28	58	1	57	<i>ibid.</i>	
29	<i>ibid.</i>	2	58	52	2
30	59	1	59	61	2
31	<i>ibid.</i>		60	<i>ibid.</i>	
32	57	2	61	<i>ibid.</i>	
33	<i>ibid.</i>		62	<i>ibid.</i>	

Aph.

I N D E X.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
63	<i>ibid.</i>		21	47	1
64	12	2	22	5	1
65	62	2	23	47	1
66	<i>ibid.</i>		24	63	1
67	63	1	25	64	2
68	42	1	26	26	1
69	26	1	27	54	1
<i>Libri Sexxi.</i>			28	65	1
<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	29	<i>ibid.</i>	
1	56	1	30	5	2
2	36	2	31	47	2
3	56	1	32	55	2
4	63	1	33	51	1
5	50	2	34	42	2
6	40	2	35	53	2
7	63	1	36	57	1
8	54	1	37	48	1
9	63	1	38	65	1
10	42	2	39	45	1
11	57	1	40	52	1
12	<i>ibid.</i>		41	63	2
13	51	2	42	53	1
14	54	1	43	<i>ibid.</i>	2
15	55	2	44	52	2
16	50	2	45	36	2
17	47	2	46	49	1
18	36	1	47	15	1
19	<i>ibid.</i>		48	53	1
20	64	1	49	66	1

S

Aph.

I N D E X.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
50	64	2	18	43	1
51	46	1	19	64	2
52	21	2	20	<i>ibid.</i>	
53	43	2	21	63	2
54	45	2	22	52	2
56	47	1	23	56	1
57	46	1	24	63	2
58	64	2	25	44	2
59	65	1	26	52	2
60	66	1	27	62	1
	<i>Septimi Lbri.</i>		28	63	1
<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	29	54	2
1	26	1	30	29	1
2	63	2	31	28	1
3	35	2	32	<i>ibid.</i>	
4	31	1	33	<i>ibid.</i>	
5	33	2	34	<i>ibid.</i>	
6	26	1	35	<i>ibid.</i>	
7	44	2	36	57	2
8	51	2	37	51	2
9	43	2	38	49	1
10	52	2	39	28	1
11	51	1	40	48	1
12	43	2	41	<i>in fine depositus est.</i>	
13	45	1	42	<i>ibid.</i>	
14	64	1	43	36	1
15	49	1	44	52	2
16	<i>ibid.</i>		45	53	1
17	53	1	46	47	2

Aph.

I N D E X.

<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>	<i>Aph.</i>	<i>Fol.</i>	<i>Fa.</i>
47	53	2	59	12	1
48			60	31	1
49	48	1	61	30	2
50	64	2	62	24	1
51	51	2	63	64	1
53	50	1	64	63	2
54	54	1	65	12	2
55	<i>ibid.</i>		66		
56	5	1	67	12	2
57			68		
58	64	1	69		

F I N I S.

RERVM ET VERBORVM IN- dex Locupletissimus.

<i>A</i>	<i>dum</i>	14
<i>Ab vrgentiori inchoanda cu-</i>	<i>Aestas similis vari sudores pro-</i>	
<i>ratio fol.</i>	15 <i>licit.</i>	31
<i>Abcessus qui febrem non soluūt</i>	<i>Aestas sicca autūnus pluuiosus</i>	
<i>morbi longitudinem signifi-</i>	<i>quos faciat morbos.</i>	37
<i>cant.</i>	25 <i>Aestiui morbi biliosi, hyemales</i>	
<i>Abortus Indicium.</i>	60 <i>pituitosi</i>	20
<i>Accessio.</i>	9 <i>Adolescentes ieiunium non to-</i>	
<i>Acidus ructus in diuturnis in-</i>	<i>lerant.</i>	10
<i>testinorū difficultatibus.</i>	56 <i>Aegrotantis vires perpendendæ</i>	
<i>Aestate per vomitum purgan-</i>	<i>ad victus institutionem.</i>	8
	<i>S ij</i>	<i>Ad</i>

I N D E X.

<i>Ad vomendum ineptos per inferos</i>		35
na purgare decet	14	<i>Autumnus tabidis nocivus ib.</i>
<i>Aliquot signa proxima mortis</i>		<i>Autumnus siccus quid mali ad-</i>
in tabe	49	ferat. <i>ibid.</i>
<i>Angina correpto tumor prodire</i>		B
foras bonum	48	<i>Balbi alii profluvio maxime ca-</i>
<i>Ante vomitoriam medicinam</i>		<i>piuntur</i> 55
preparandum corpus	17	<i>Biliofi flatulenti non sunt</i> 26
<i>Apoplexia & eius solutio</i>	46	<i>Bilis sponte sursum repit</i> 17
<i>Apoplexia difficulter curabilis</i>		<i>Bilis per vomitum purganda</i>
<i>ibid.</i>	14 & 17	
<i>Apoplexia qua etate magis fiat</i>		<i>Bilis inuenturi familiaris</i> 39
<i>ibid.</i>		C
<i>Appetentia deperdita in diuturnis intestinorum difficultatibus</i>		<i>Calida vsus commoda & incom-</i>
	56	<i>moda</i> 40
<i>A perinzeumonia phrenitis</i>	43	<i>Calida alia quedam commodi-</i>
<i>Aque frigide perfusio. convulsio</i>		<i>tates</i> <i>ibid.</i>
nem sanat	45	<i>Calor naturalis aestate debilis</i> 11
<i>Aque eligendae indicia</i>	12	<i>Cancros internos esse incurabiles</i>
<i>Aque dulcis vsus commoda & incommoda</i>	40	65
		<i>Cerebro vulnerato febris & bilio-</i>
<i>Aquilo quae bona & quae mala</i>		<i>sus vomitus</i> 64
pariat	32	<i>Cerebrum ubi corrupti inceperit</i>
<i>Athleta</i>	19	<i>intra tres dies moriuntur</i> <i>ibid.</i>
<i>Atra bilis excretio in morborum</i>		<i>Certa quedam signa quibus na-</i>
initio lethali	21	<i>tura morbus deprehendi queat</i> 18
<i>Auster quae bona & quae mala</i>		<i>Cibi appetentia & vsus parum</i>
pariat	32	<i>proficiens post morbum</i> 6
<i>Autumnus morbos parit pernici-</i>		<i>Cibandum tenuiter in consisten-</i>
		<i>di tempore</i> 8 & 9
		<i>Cibus</i>

INDEX.

Cibus quomodo particularim fit	Conuulsio in acutis febribus ib.
offerendus	9 Conuulsio in fluore muliebri 58
Ciborū particularium tempora	Conuulsio ex inanitione lethalis
commoda	10 18
Cibus deterior agrotanti, ali-	Crisis siue iudicium quid & quo
quando permittitur	12 modo fiat 21 & 23
Constitutiones quotidianæ quas	Cur ægri quibusdam in febribus
noxas, quas commoditates, in	ardentibus non sentiunt 25
ferant	32 Cur accessionibus finitis febres re-
Contraria contrariorum esse re-	deunt 25
media	15 & 55 Cur morbi vere fiant quum fit
Capillorum aut alui fluor in ta-	saluberrimum 34
be	49 Cutis sicca morituris 31
Collum repente peruersum	48 Cur non dormiendum post pur-
Conceptionis signa	60 & 61 gans medicamentum sumptū 17
Conceptionem quæ impediūt ib.	D
Conceptionis exploratio	59 Decrepiti ieiunium nō tolerāt 10
Conuulsionis duas esse causas	45 Delirium cum risu salubrior 43
Conuulsio per immodicas vigili-	Deploratorum curationem ag-
as lethalis	43 gredi non licet 8
Conuulsio & desipientia à san-	Dentes lentore obducti in febr-
guinis profluuiio lethalis ibid.	bus 25
Conuulsio ex heleboro lethalis	Deiectiones non multitudine con-
44 & 17	siderandæ
Conuulsio ex vulnere lethalis ib.	Deiectiones nigrae malæ 20
Conuulsionem in febre esse præ-	Desipientia à cranij præcisione 63
stat quam contra	44 Dies indices & decretorij 22
Conuulsio à purgatione	ibid. Dies quadragesimus diuturnorū
Conuulsio in magnis ardoribus	morborum primus decretorius
ibid.	acutorum & degeneracione

INDEX.

ultimus.	39	Ex hora accessionis prædicimus	
Diarrhæa pleuritidi succedens		quæ febres longæ, quæ breues.	
lethalis.	51	24	
Difficultas intestinorum in lie-		Exigua caruncula in vrina.	27
nos.	53	Expuitiones cruentæ biliofa	
Difficultas spirandi in febre.	25	Ec.	29
Difficultatis vrinæ remediū.	57	Extremis morbis extrema reme-	
Dysenteria ab atra bile incipies		dia optima.	6
lethalis.	55	F	
Dysenteria à sincera deiectione.		Fames exsiccat corpus.	12
	56	Forme exiscente non laboran-	
Dysenteria laborantes si carun-		dum.	ibid.
culas deiciant.	55	Famem caninā vinum soluit	11
Doloris capitis aliquot remedia.		Febres ex bubone male.	64
42		Febris sparmuū & tetanum sol-	
Dolores exteriores minus pericu-		lit.	44
losi.	63	Febris conuulsionem sanat.	ibid.
Dum pus fit, dolores magis fiūt.		Febres pueris cur diuturnæ.	39
62		Febris acuta si in diebus impa-	
		ribus non dimiserit reuerti so-	
E			
Ebrius si obmutescat lethale	44	let.	25
Epilepsiæ curatio.	46	Febres nō intermittentes quæ ter-	
Erysipelas in vtero grauidæ.	59	tio quoque die affligunt, peri-	
Erysipelas foris intro ferri ma-		culosa.	24
lum.	64	Febres in termittentes secure.	ibi.
Erysipelas in ossis denudatio-		Febricitatibus omnibus victus	
ne.	ibid.	humidus conducit.	11
Erysipelas putrescens.	65	Febris quid.	ibid.
Errores qui committuntur in te		Frigus partium extremarum in	
nui victu.		morbis lethale.	24 & 26
		Frigus	

INDEX.

<i>Frigus & calor qua corporis</i>	<i>Hæmorrhoides melancholicis &</i>
<i>porte fiunt. ibi morbus</i>	<i>nephreticis superuenientes bo-</i>
<i>Frigidi vsus nociuus. 41</i>	<i>num. 57</i>
<i>Frigidum quibus partibus obsit</i>	<i>Hæmorrhoidum curandarum</i>
<i>ibid.</i>	<i>methodus. ibid.</i>
<i>Frigidi commoda & incommo</i>	<i>Hæmorrhagia a pulsu arteria-</i>
<i>da. 42</i>	<i>rum in vlceribus. ibid.</i>
<i>G</i>	<i>Horror post sudorem lethale.</i>
<i>Gibbi ex asæmate. 49</i>	<i>31</i>
<i>Graciles per vomitum purgan-</i>	<i>Humidum radicale quid. 10</i>
<i>di sunt. 14</i>	<i>Humor præ dominas quo modo</i>
<i>Graciles quam. obesi melius vi-</i>	<i>prænoſcatur. 14</i>
<i>uunt. 36</i>	<i>Humores aliquando reuellendi. 16</i>
<i>Grauidæ quo tempore impræg-</i>	<i>Hyeme ventres calidissimi. 10</i>
<i>nationis sunt purgandæ. 50</i>	<i>Hyeme per aluū purgandū 14</i>
<i>Grauidis nocet sanguinie mis-</i>	<i>Hyems sicca ver pluuiosum</i>
<i>sios. 58</i>	<i>æstate quos morbos accer-</i>
<i>Grauida acuto morbo correpta</i>	<i>sunt. 36</i>
<i>facile consumitur. 59</i>	<i>Hyems humida ver siccū quos.</i>
<i>Grauida alui fluore abortit.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>	<i>Hypochondria murmurantia 52</i>
<i>Grauidæ macilentæ. 59</i>	<i>Hypochondriorum dolorem</i>
<i>Grauidæ mediocri corporis la-</i>	<i>quædam febres sanant. ibid.</i>
<i>bitu cur abortiunt. 60</i>	<i>Hydropis spontanea curatio. 54</i>
<i>Grauiditatis signum. ibid.</i>	<i>I</i>
<i>Grauida in febribus minus ex-</i>	<i>Iecoris dolor a flatibus. 33</i>
<i>teruata. 61</i>	<i>Iecur durum in iecero. ibid.</i>
<i>Grauidæ tensimus succedens.</i>	<i>Iecoris suppuratio. ibid.</i>
<i>26</i>	<i>Ileos stranguriæ succedens le-</i>
<i>H</i>	<i>thatis. 52</i>
	<i>Impura</i>

INDEX.

<i>Impura corpora quo magis nu-</i>	<i>piratio</i>	46
<i>trieris eo magis ledes</i>	7 <i>In vehementi ventris dolore ex</i>	
<i>Immodice obesi misere viuūt</i>	19 <i>tremarum perfrigeratio</i>	52
<i>Iuuenum morbi</i>	39 <i>In diuturnis intestinorū, difficul</i>	
<i>Iuuenes plurimum errant in vi</i>	<i>taribus cibi fastidium malum</i>	
<i>Etu</i>	<i>ibid.</i>	56
<i>Inedia morbis consistentibus ne</i>	<i>In viris aut etiam in mulieri-</i>	
<i>cessaria</i>	8 <i>bus quæ impediūt fecundita</i>	
<i>In magnis cæli ardoribus non</i>	<i>iem</i>	61
<i>purgandum</i>	14 <i>Iudicatio</i>	21 & 23
<i>In principijs morborum humo-</i>	<i>L</i>	
<i>res semper crudi</i>	16 <i>Lactis commoda & incommo-</i>	
<i>In purgationibus multitudo nō</i>	<i>da</i>	12
<i>consideranda sed si humor no-</i>	<i>Lac in mammis plurimū efflu-</i>	
<i>xius purgetur</i>	13 & 14 <i>ens</i>	60
<i>In principijs morborum acuto-</i>	<i>Lassitudo spontanea morbos præ</i>	
<i>rum purgandum</i>	17 <i>nunciat</i>	22
<i>Inanitionis & repletionis quan</i>	<i>Liquida ocius alunt solida non</i>	
<i>titas</i>	19 <i>cito</i>	7
<i>In morbis permanere corpus &</i>	<i>Linguae resolutio melancholiam</i>	
<i>nihil minui aut etiam con-</i>	<i>præfagit</i>	47
<i>tra non bonum</i>	23 <i>Lienteria laborantes hyeme per</i>	
<i>In morbo diuturno cibi fastidi-</i>	<i>superiora purgandi non sunt</i>	55
<i>um</i>	26 <i>Longa statura iuuentutis deco-</i>	
<i>In fluxionibus alui excremento</i>	<i>ra</i>	36
<i>rum diuersitas non in deterio-</i>	<i>M</i>	
<i>ra bonum</i>	28 <i>Malum externum intro ferri</i>	
<i>In vehementi apoplexia depe-</i>	<i>est periculosum</i>	64
<i>reunt sensus motus & respi-</i>	<i>Mania siue insanie solutio</i>	43
<i>ratio in leui sola super est res-</i>	<i>Medicamentum vehementer pur-</i>	
	<i>gan-</i>	

INDEX.

gans quantum noceat	44	Morbi acui iudicatur intra 40	
Mediocritas optima regula	6	dies ibid.	
Medicus naturæ imitator	14	Morbi epidemij. cur non omnes	
Melancholicus succus per alium		arripiant	32
purgandus sed vehementi me		Morbi in magnis siccitatibus	33
dicamento	17	Morbi in assiduis imbris ib.	
Medicus quando iuuare natu-		Morbi omnis generis in omni-	
ram debet	15	bus temporibus fiunt	34
Melancholiæ futura signum.	47	Morbi verni	ibid.
Menstruis deficientibus sanguis		Morbi æstiu	ibid.
e naribus effluens.	57	Morbi æstiu breues	17
Menstruorum immodicus fluor		Morbi autumnales.	ibid.
58		Morbi hyemales	ibid.
Menstruorum ciendorum metho		Morbi in temporibus tempera-	
dus	ibid.	tis si qui fiant boni sunt iudi-	
Menstrua copiosiora grauidis	61	cij	35
Mente & appetentia constare in		Morbi ad alia tempora magis	
omnibus morbis bonum	22	apti vel inepti	ibid.
Morbus peracutus quis.	6	Morbi in tempore ditionis.	18
Morbus ex nimia ciborum in-		Morbi pubertatis	ibid.
gestione	7	Morbi puerorum qua rōe iudi-	
Morbus peracutus quis	8	centur.	39
Morbus qua morbus est assidu-		Morbi iuuenum.	ibid.
am semper inediā efflagitat.	9	Morbi constantis ætatis.	ibid.
Morbi ex plenitudine, sanature		Morbi senectutis.	ibid.
na euatione.	15	Morbi senum longiss.	ibid.
Morbi calidi hyeme frigidi æsta		Morbus regius ante septimum	
te magis periculosi	22	diem ortus.	54
Morborum acutorum prædictio		Morbus regius febribus succe-	
nes non sunt tutæ	23	dens die iudicatorio	ibid.

T Mulieri

I N D E X.

Mulierī sanguinē vomenti si men Omnes excretiones quæ in die-
strua eruperint. 57 bus indicatorijs non fiunt ma-

Mulier neque prægnaus neque le. 54

puerpera lac habet in mam- Os cartilago neruus buccæ tenu-
mis. ibid. is particula diuisa non coa-

Mulieres immodicæ crassæ con- lescunt. 63

cipepere nequeunt. 60 Osse agrotante caro liuida.

Mulier podagra non laborat. 65 ibid.

Mulier amphidextra non nasci-
tur. 36

Mulier cerebri concussione. 64 no. 45

N

Naturarum aliæ ad æstatem lethalia. 63

aliæ ad hyemem magis aptæ Perfrigerata excalfacere oportet. 35 15

Non esse fidendum his quæ præ Per quem locum purgare oportet rationem leuant. 23 16

O

Oculi conuiuentes in morbis. Phisici ad vomendum non cogendi. 21 50

Oculi illachrymantes in mor- Pili defluentes a circumiacen-
bis. 25 tibus locis vlcerum. 63

Oculorum dolorum aliquot re- Pituita per aluum purganda.
media. 47 14

Omenium si exciderit ut cor- Pleuritide correpti intra. 14
rumpatur necesse est. 64 dies purgari debere. 50

Omne nimium naturæ inimi- Pleuritide correptio diarrhææ
cum. 6 & 15 succedens mortiferum. ibid.

Omnis sanguinis vomitus peri- Prædictiones ex oculis conuiuentibus in morbis. 21 21

Podagra

INDEX.

Podagra vere & autumno con-	Pus quando fit dolores magis
citatur.	25 fiunt.
Preparandi humores ante pur-	Pustula lata parum pruriunt.
gationem.	16 63
Pueri podagra non laborant.	
65	
Puerulorum nuper natorum mor-	Quartana aestiva breues.
bi.	18
Pueruli minime ieiunium to-	Qualis humor per medicamen-
lerant.	10
Pueri cur non ferunt ieiunium.	Quae ocus alunt celeriter per-
ibid.	11
Puerorum adultiorum morbi.	Quae praeter naturam sunt con-
18	trarijs gaudent quae secun-
	dum naturam similibus.
Puerorum morbi qua ratione in-	Quando in morborum initijs
dicentur.	39 totum natura permittendum.
Purgare non licet sanos.	13 15
Purgationem sanorum varia ac-	Quae epilepsia sanari queat.
cidentia sequuntur.	ibid. 46
Purgatio non temere instituen-	Qui prauo utuntur victu per
da.	16 interualla purgandi sunt.
Purgationem immodicam ut co-	13
hibere oporteat.	18
Purgatio molenda usque ad si-	Quies lassitudini est remedi-
tim.	ibid. 15
Purgandorum aut alendorum	Quid agendum post sumptum
corporum signa.	48
Purgatio & sanguinis missio	17
vere commodius fit.	15
Puris sputum.	49
	Quibus in iuuentute aluus est
	humida his in senectute sicca
	20

T ij Quibus

I N D E X.

Quibus alius est humida iuuen	temere mutandum.	5
iucem agunt morbis minus ob	Reuulsionis modus.	ibid.
noxiam.	20 Refectiones vacationibus de-	
Qui morbi magis qui minus pe	bent respondere.	6
riculosi.	22 Remediorum applicandorum tem-	
Qui suum dolorem non sentiunt	pora.	5
ips mens aegrotat.	26 Reliquiae post morbos purgari de-	
Qui cerebro sunt humidiori in-	bent.	15
salubrius viuunt.	36 Reuellendi aliquando sunt hu-	
Qui anginam euadunt aliquando	mores	16
in aliud malum incidunt.	48 Repletiones vt vacationes mo-	
Qui acidum ructant pleuritici	derata esse debent.	19
non sunt.	51 Refrigerationes vnde qua parte	
Quo natura vergit eo ducere o-	& quibus naturis magis fi-	
portet.	16 ant.	26
Quo tempore vsus medicamen-	Rigor quid.	35
torum est conuenientissimus.	Rigor in febre continua.	ibid.
ibid.	Rigor sexio die si accidat.	ibid.
Quomodo morbos breues vel lon	Rigor in febre ardente.	ibid.
gos deprehendere liceat.	19 Rigor a multa viui portione.	44
R	S	
Ratio alendi aegros.	8 Sanis cibus conuenit quantum co	
Ratio cognoscendorum dierum	coquere possunt aegris quan-	
indicum & decretiorum	22 tum licet.	12
Ratio victus in vigore morbi.	8 Sanos purgare non licet neq; eos	
Ratio dignoscenda pleuritidis	qui prauo vtuntur victu.	13
periculosa.	50 Sanorum purgationem varia	
Ratio secandi aut vrendi hydro.	symptomata sequuntur.	ibid.
pem.	54 Sanguinis vomitus omnis peri-	
Remedium rationi congruum non	culosus.	21 & 51
		Sanguis

I N D E X.

<i>Sanguinis aut puris mictio.</i>	27	<i>Singultus in iecoris inflamma-</i>	
& 28		tione.	53
<i>Sanguinis confertim & inopina</i>		<i>Sistendorum menstruorum me-</i>	
<i>ta mictio.</i>	ibid.	<i>thodus.</i>	58
<i>Sanguis corruptus in mammis</i>		<i>Sitis peractæ purgationis signū.</i>	
<i>furorem facit.</i>	58	18	
<i>Sanguis in locum præter natu-</i>		<i>Somnus medicamenti vires obitū</i>	
<i>ram effusus corrumpitur.</i>	64	<i>dit.</i>	ibid.
<i>Scopi alendorum agrorum.</i>	11	<i>Somnus ubi non iuuat mortife-</i>	
<i>Senes adhuc vigentes facile ieiū-</i>		<i>rum.</i>	43
<i>nium tolerant.</i>	10	<i>Spiritus elusus & respiratio in-</i>	
<i>Senes iuuenibus minus agrotāt.</i>		<i>errupta.</i>	45
<i>Senum morbi longissimi.</i>	40	<i>Sputum sanguinis.</i>	49
<i>Secundæ retentæ noxa.</i>	60	<i>Sternutamentum a singultu li-</i>	
<i>Secundæ educendæ ratio.</i>	ibid.	<i>berat.</i>	51
<i>Sitis nocturnæ remedium.</i>	5	<i>Sternutamentum quomodo fiat.</i>	
<i>Signa cōualescentiæ denegatæ a</i>		<i>ibid.</i>	
<i>morbo.</i>	6	<i>Sternutamentum in difficultate</i>	
<i>Signum eliciendi vomitus</i>	18	<i>partus.</i>	59
<i>Signa quæ indicant infernā pur</i>		<i>Sterilitatis signa.</i>	61
<i>gationem esse necessariam.</i>	18	<i>Stupor in capitis ictu.</i>	64
<i>Signa abscessuum futurorum.</i>	24	<i>Suppuratio non semper innotes-</i>	
<i>Signa quædam lethalia in facie.</i>		<i>cit.</i>	63
ibid.		<i>Suffitus aromatum muliebria</i>	
<i>Signa & Symptomata iudica-</i>		<i>educit.</i>	58
<i>toria in iudicatorijs diebus sa</i>		<i>Suppuratio in ventris dolore.</i>	59
<i>lufifera.</i>	30	<i>Suppurationis terminus.</i>	49
<i>Siccitas assiduis imbribus salu-</i>		<i>Suffocatio repentina in febribus.</i>	
<i>brior.</i>	33	48	
<i>Singultus in ileo.</i>	52	<i>Sudores frigidi in febre acuta.</i>	30

I N D E X.

<i>Sudor qua corporis parte manat</i>	<i>intemperata contrarijs.</i>	35
<i>ibi morbus.</i>	<i>ibid. Tetano correpti intra.</i>	14 dies
<i>Sudor multus per somnium.</i>	<i>ibid. moriuntur.</i>	44
<i>Sudor per vniuersum morbum.</i>	<i>Tumores vlceribus non appa-</i>	
<i>ibid.</i>	<i>rentes.</i>	63
<i>Sudor assiduus febre non desi-</i>	<i>Tubercula in febribus longis.</i>	64
<i>ciente.</i>	<i>31 Turgere quid.</i>	16
<i>Surditas biliosis deiectionibus</i>	<i>Tussis si hydropem habeat desse-</i>	
<i>cessat.</i>	<i>29 ratus est.</i>	53
<i>Suspendio suffocati.</i>	<i>23 Timores vlceribus apparentes.</i>	
<i>Surditas in febribus.</i>	<i>25</i>	63
<i>Syncope laborantes cito intere-</i>	<i>Tympania a dolore intestinorū.</i>	
<i>unt.</i>	<i>51</i>	55

T

V

<i>Tabes quibus aetatibus accidat.</i>	<i>Vacuationum scopi.</i>	13
<i>50</i>	<i>Vacuatio naturalis & artifi-</i>	
<i>Tempora remedium applican-</i>	<i>alis.</i>	<i>ibid.</i>
<i>dorum.</i>	<i>5 Vacuandum est aliquando ad a</i>	
<i>Temporum habenda ratio ad vi</i>	<i>nimi deliquium.</i>	16
<i>etum instituendum.</i>	<i>10 Vacuationes moderatæ esse de-</i>	
<i>Temporum mutationes pariunt</i>	<i>bent.</i>	19
<i>morbos.</i>	<i>32 Varices & hemorrhoides sanāt</i>	
<i>Temporum inconstantia malos</i>	<i>melancholiam.</i>	47
<i>morbos procreat.</i>	<i>ibid. Varicibus calui non infestan-</i>	
<i>Tempora aetatibus apta.</i>	<i>17 tur.</i>	42
<i>Tertiana ex qua sita septenos cir</i>	<i>Veratrum nervos exsiccat.</i>	18
<i>cuitus non excedit.</i>	<i>25 Ventorum mutationes magnum</i>	
<i>Tremor & delirium in febre ar</i>	<i>habent momentum in procre-</i>	
<i>dente.</i>	<i>26 andis morbis.</i>	32
<i>Temperata similibus gaudent</i>	<i>Vehemens ardor præcordiorum</i>	
	<i>periculo-</i>	

I N D E X.

<i>periculosus.</i>	51	<i>Vlcera praua quæ.</i>	62
<i>Ver saluberrimum.</i>	35	<i>Vlcera annua ossa corrumpunt.</i>	
<i>Vesica cerebro & corde vulnera</i>	63		
<i>iis lethale.</i>	63	<i>Vrina primo crassæ deinde re-</i>	
<i>Vinum æquali aqua mistum of</i>	nues.		26
<i>citationem soluit.</i>	5	<i>Vrina turbata.</i>	27
<i>Victus tenuis.</i>	7	<i>Vrina die quarto nubeculâ ha-</i>	
<i>Victus tenuis periculosus. ibid.</i>	bens.		ibid.
<i>Victus qualitas.</i>	11	<i>Vrina crassa.</i>	ibid.
<i>Vigiliæ medicamenti vires au-</i>		<i>Vrina in quâ sunt caruncula.</i>	
<i>gent.</i>	18	<i>ibid.</i>	
<i>Vomentes difficulter ad vomem-</i>		<i>Vrina sursufurosa.</i>	ibid.
<i>dum non sunt cogendi.</i>	17	<i>Vrina sabulosa.</i>	28
<i>Vigilie inflammationi comites</i>		<i>Vrina copiosior noctu.</i>	ibid.
<i>sunt.</i>	28	<i>Vrina farinæ formâ referens. ib.</i>	
<i>Vomitus e tuberculi in ventri-</i>		<i>Vrina sedimem biliosum habe-</i>	
<i>culum ruptione.</i>	52	<i>us.</i>	ibid.
<i>Vlcera in anasarca raro ad ci-</i>		<i>Vrina inequalis.</i>	ibid.
<i>craticem perducuntur.</i>	54	<i>Vrina bullas habens.</i>	ibid.
<i>Vlceris circa ventriculū cu-</i>		<i>Vrina adipalis.</i>	ibid.
<i>randi methodus.</i>	60	<i>Vrina stillicidium.</i>	56

FINIS TABULÆ.

IACOBVS BOSCARDVS.

Typographus ad lectorem.

Qua maximā nostrā diligentia sefellere hoc loco ut castiges, tibi apponimus (lector beneuole) Nosti enim, quam difficile sit, nō mihi tantū, sed omnibus alijs Typographis omnia adamussim sine aliquo errato, excudere. Ad reliqua vero, si quæ tibi occurrant, facile conuinebis, Vale.

Pagina 5. Facie 1. linea 22. cedunt, lege, cædunt. pa. 7. fa. 1. li. 15. refeci, leg. refici. pa. ibid. fa. 1. li. 17. hæc enim illa uero, leg. illa enim hæc uero. pa. 8. fa. 2. li. 6. feruisque, le. feriusque. pa. 10. fa. 2. li. 5. inati, leg. innati. pa. 10. fa. 2. li. 24. coctione, leg. coctioni. pa. 11. fa. 1. li. 18. natur, leg. naturam. pa. 12. fa. 1. li. 26. humanu, le. humanum. pa. 14. fa. 1. li. 6. iudicia, le. indicia. pa. 15. fa. 2. li. 1. immodicam, le. immodicum. pag. ibid. fa. 2. lin. 16. indicatio, leg. iudicatio. pa. ibid. fa. ibid. li. 28. indicationem, le. iudicationem. pa. 16. fa. 1. li. 1 & 2. neque indicatur neque indicita, le. neque indicatur neque indicatq. pa. 18. fa. 1. li. 24. conclusio nem, le. conuulsionem. pa. 19. fa. 1. li. 14. polleat, le. polleant. pa. 22. fa. 2. lin. 4. qui, le. que. pa. 23. fa. 1. li. 15. indicantur, le. iudicantur. pa. ibid. fa. ibid. li. 19. indicationes, le. mutationes. pa. ibid. fa. 2. li. 15. indicatione, le. iudicatione. pa. 1. li. 14. indunctione, le. iudicationem. pa. ibid. fa. 1. li. 30. abscessum, le. abscessu. pa. 27. fa. 2. li. 10. ueterumne, le. ueterumue. pa. 31. fa. 1. li. 12. morientibus, le. morituris. pa. 36. fa. 1. li. 14. sanguis, le. sanguinis. pa. ibid. fa. ibid. li. 26. leni, le. lenis. pa. 37. fa. 1. li. 23. aquilonibus quidem mollioribus corporibus, le. aquilonibus peritur mollioribus quidem corporibus. pa. 38. fa. 1. lin. 12. qui le. quin. pa. ibid. fa. 1. li. 7. commissiones, le. conuulsiones. pa. ibid. fa. 2. li. 8. uici ni, le. uelationes coacti, leg. musculi vicini coacti. pag. 39. facie. 1. li. 4. ex- mptante, le. exoptante. pa. ibid. fac. 2. linea. 13. utrique, leg. utique. pa. ibid. fa. 2. li. 11. lenitates, le. leuitates. pa. 44. fa. 2. li. 11. natura a longiori, le. natura longiori. pa. 45. fa. 1. li. 3. sanis, le. senis. pa. 50. fa. 1. li. 14. adolescentie iuuentuti, le. adolescentie & iuuentuti. pa. 50. fa. 1. li. 20. labes, le. tabes. pa. 51. fa. 2. li. 15. calores, le. calorem. pa. 55. fa. 1. li. 4. duram, le. durum. pa. ibid. fa. 1. li. 18. cli steros, le. clisteres. pa. 57. fa. 1. li. 7. opus, le. oportet. pa. 58. fa. 2. li. 19. minatur, le. minentur. pa. 59. fa. 1. li. 22. propriam incisionum, le. propriarum functionū. pa. ibid. fa. 2. li. 1. abortitium, le. abortiue. pa. ibid. fa. 2. li. 21. conferre, le. confe ras. pa. 60. fa. 1. li. 18. maximam, le. maximum. pa. 62. fa. 1. li. 2. genituram, le. genitura. pa. ibid. fa. 1. li. 23. latus, le. latius. pa. ibid. fa. 2. li. 14. his quibus qui, le. his quidem quibus. pa. ibid. fa. 2. li. 15. dorsalis, le. dorsales. pa. 63. fa. 2. li. 10. loci uero non in tumorem, le. loci uero in tumorem. pa. 64. fa. 1. li. 16. dyarrhie le. diarrias. pa. 63. in margine. 16. innumerabiliter, le. incurabiles.